

Ts'iaaⁿ na l'a Apóstoles

Ñ'oomtyeⁿ na nndyo Espíritu Santo

1-2 'U ta Teófilo, tsom na seiljeijndyaa na seicwanoⁿ na m'aaⁿ seicandiiya 'u cantyja cha'tso na tyoch'ee Jesús ndo' na tyo'mooⁿ hasta xuee na tjawaaⁿ cañoom'luee. Cwii tjocheⁿ na nncjaawaaⁿ tjeii'ñê apóstoles. Ndo' cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo t'mooⁿ ndaa na'ñeeⁿ chiuu nl'ana. ³ Jnda na tueeⁿeⁿ, tando'nnaaⁿaⁿ, teitquioo'ñê ndaana ñequio jndye nnom na t'moⁿna' na wando'xcoom. Wen'aaⁿ xuee tyom'aaⁿ na nty'iaana jom. Ndo' seineiiⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om.

⁴ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ ñ'eⁿndyena sa'ntjoom na ticalui'na tsjoom Jerusalén. Tsoom ndaana:

—Cwindo'yo' hasta xeⁿ jnda seicandaa'ñena' ñ'oom na tqueⁿtyeⁿ Tsotyaya na tsoom na nndyo Espíritu Santo cha'xjeⁿ jnda ñejndye'yo' na tsjoo ndaa'yo'. ⁵ Ee Juan tyotseits'oomñê nn'aⁿ ñequio ndaatoo, saa 'o tajndye xuee ndo' njñom Ty'oots'om Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Luaa' waa na nleits'oomndyo'.

Cantyja na tjawa Jesús cañoom'luee

⁶ Quia na tyom'aⁿ na'ñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús ta'x'eena nnoom, jluena:

—Ta, ¿aa je' na nntsa' na catsa'ntjomndyennda' nn'aⁿ Israel?

⁷ Tsoom ndaana:

—Tsotyaya waa najndei na matseixmaaⁿ na matseijndaa'ñê cwaaⁿ xuee oo ljo' xjeⁿ ntyjeeⁿ na nluii cwii cwii nnom na matseijndaa'ñê. ⁸ Saa quia na jnda jndyo Espíritu Santo naquii' n'om'yo', quia jo' ññequiaaⁿ na nlaxmaⁿ'yo' najndei na cwilui-ñê. Ndo' nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿ ja naquii' tsjoom Jerusalén, ñ'eⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ñ'eⁿ ndyuaa Samaria, ndo' hasta cha'waa nnom tsjoomnancue.

⁹ Jnda na tsoom na luaa' jndoo'cheⁿna tjawaaⁿ. Ndo' jndyo cwii nchquiu, mana seicu'na' na cwinty'iaana jom. ¹⁰ Nquiee cwinty'iaana jo nandye tsjo'luee xjeⁿ na mawjaaⁿ, ndo' mats'iaa jo' teitquioo'ndye we yonom nacañoomna na jeeⁿ canchii' liaa cwee'. ¹¹ Jlué na'ñeeⁿ ndaana:

—'O nn'aⁿ Galilea, ¿chiiu na jeeⁿ cwinty'ia'yo' jo nandye tsjo'luee? Jesús'm'aaⁿ na jnaaⁿ jo ndaa'yo' xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ tjaaⁿ. Ndo' cha'xjeⁿ na tjawaaⁿ maluaa' ndyonnaaⁿ'aⁿ.

Matías nntseinoomñê cantyja na 'ndiina' Judas

¹² Quia jo' ty'elcwee'na Jerusalén na ñet'omna ta na jndyu Olivos. Juu ta'ñeeⁿ tquia m'aaⁿ'na' ññequio tsjoom Jerusalén cha'na tquia na wanaaⁿ na nntseicaañe ts'aⁿ judío xuee na cwita'jndyeena. ¹³ Jnda na ty'equie'na quii' tsjoom, tquiena yuu waa w'aa. Ty'ewana cuarto nandye w'aa yuu cwic'eeⁿyana. Ndo' ñ'eⁿ Pedro ññequio Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo jnda Alfeo, Simón ts'aⁿ na cwilue nn'aⁿ cananista ndo' ñ'eⁿ Judas tyjee Jacobo. ¹⁴ Cha'tsondyena ññecwii jla'jomndyena na 'io ndi 'io tyolaneiⁿ'na

nnom Ty'oots'om. Mati jla'jomndye nt'om yolcu, ndo' ñ'eeⁿ ti'ntyjee Jesús ñ'eⁿ tsoñeeⁿ María.

¹⁵ Cwii xuee'ñeeⁿ teicantyja Pedro quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Joo naⁿñeeⁿ cha'na cwii siaⁿnto waljoo' ntquiuundyena. ¹⁶ Matsoom ndaana:

—'O nn'aⁿya na cwilayu'yo', jndei'na' na seicandañ'ñena' ñ'oom na seiljeii David cantyja 'naaⁿ Judas cha'xjeⁿ tso Espíritu Santo nnoom cantyja 'naaⁿ Judas'ñeeⁿ tsaⁿ na tjaca'moⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na t'ue jom. ¹⁷ Judas'ñeeⁿ tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyô jâ ndo' ñeseijomñê ts'iaaⁿ na cwilax-maaⁿyâ. ¹⁸ Ñequio s'om na tantjoom cantyja natia na s'aaⁿ, tioml'uaaⁿ cwii taⁿ tyuaa. Jo' jo' tíoñê meintyjee' xqueeⁿ, t'ioo'ñexcweeⁿ. Jluí' cha'tso tsiaⁿaⁿ. ¹⁹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ Jerusalén nquiuna na luaa' s'aaⁿ. Quia jo' ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿna jla'cajndyuna tyuaa'ñeeⁿ Acéldama. Ñ'oomwaa' matsona' Tyuaa Niom'. ²⁰ Ee waa ñ'oom nacjoo' libro Salmos na matsona': Caljo waⁿaⁿ na ñeⁿnquiina'. Tinc'om nn'aⁿ juuna'.

Mati matsona':

Cwiicheⁿ ts'aⁿ coñom ts'iaaⁿ na ñeseixmaaⁿ.

²¹ 'Quia jo' cwii ts'aⁿ na maxjeⁿ ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyô cha'waati xuee na tyocañ'aaⁿyâ ñ'eⁿ nquii Ta Jesús na tjawa tjacueeⁿ tyomanoom naquii' njoom, ²² ts'aⁿ na maxjeⁿ ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyô cantyjati xuee na teits'oomñe Jesús s'aa Juan hasta xuee quia na tjawaaⁿ. Macaⁿna' na nntseijomñê tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿndyô na nntjei'yuu'ndyô na jnda tando'xco Jesús.

²³ Quia jo' tyot'mooⁿna we ts'aⁿ, José ñequio Matías. José'ñeeⁿ mati cwila'cajndyuna

jom Barsabás, ndo' xqueⁿ xueⁿeⁿ Justo.
 24-25 Tyolaneiⁿna nnom Ty'o^ots'om, tyoluena:

—'U Ta na mawa'naⁿl naquii' n'om cha'tsondye nn'aⁿ, ca'moⁿl cwaaⁿ cwii na wendye naⁿm'aⁿl na nncwjii'ndyu' na nntseijomñe ñequio nn'aⁿ na ma'jñoom' ts'iaaⁿ 'naⁿl. Nntseinoomñe tsaⁿlñeeⁿ ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Judas na jnda tjei'ñe, ndo' jnda tja yuu tseixmaⁿ na nncjaa cantyja 'naaⁿl jnaaⁿl.

26 Quia jo' ty'ena x'iaa cha m'moⁿna' l'ñeeⁿ nleijnoom' ts'iaaⁿlñeeⁿ. Ndo' teijnoom' Matías. Jo' chii ty'oomna' jom ts'iaaⁿ cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na m'aⁿ canchoo'cwii apóstoles.

2

Jndyo Espíritu Santo

1 Quia na tuee' xuee Pentecostés, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñe'cwii tmaaⁿl tjomndyena.

2 Mats'ia jo' jnaⁿ na teic'uaa jo nandy cañoom'luee cha'cwijom quia na jndei mandyo jndye. Ndo' s'aana' na c'uaa cha'waa naquii' w'aa yuu na meindyuaandyena. 3 Teitquioo' nty'iaana nacjoo cha'tsondyena ntyjo cha'cwijom ntsaachom.

4 Ndo' cha'tsondyena t'omna na too' Espíritu Santo cha'waañ'eⁿ naquii' n'omna. Tquiaaⁿ na la'xmaⁿna cantyja najneiⁿ. Ndo' jnaⁿna' na jla'neiⁿna nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na nchii ñ'oom na maxjeⁿ cwila'neiⁿna.

5 Joo ncuue'ñeeⁿ m'aⁿya nn'aⁿ judíos naquii' tsjoom Jerusalén na jeeⁿ queeⁿ n'om ts'iaaⁿ 'naaⁿl Ty'o^ots'om. Naⁿlñeeⁿ jnaⁿna cha'waa nnom tsjoomnancue. 6 Quia na teic'uaa na luaa', quia jo' ty'ecanty'iaana. Meiⁿ leicala'noⁿna ee

cha'tsondyena tyondyena na tyola'neiⁿ naⁿñeeⁿ
 cwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ nquieena.
 7 Jeeⁿ ndya' tyueneiiⁿna, ndo' tyom'aaⁿ n'omna.
 Tyoluena ndaa ntyjeena:

—Cha'tsondye naⁿm'aⁿ na cwila'neiⁿna
 ñequii'cheⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Galilea jooa, 8 quia jo'
 ¿chiiuu waayuu na cwindyaaya na ya cwila'neiⁿna
 cwii cwii nnom ñ'oom na cwilanaaⁿya xjeⁿ
 na tquiowijndaaya? 9 Ee jaa tiñe'cwii ndyuaa
 jnaaⁿya. Nt'omndyo jnaaⁿ ndyuaa Partia,
 nt'omndyo Media, Elam ñ'eⁿ Mesopotamia,
 ts'ondaa Judea ñ'eⁿ Capadocia, mati Ponto
 ñ'eⁿ ndyuaa Asia. 10 Ndo' nt'omndyo jaa
 jnaaⁿya ndyuaa Frigia ñ'eⁿ Panfilia, Egipto
 ñ'eⁿ nt'omcheⁿ l'ondaa África na manndyoo'
 Cirene. Ndo' nt'omndyo jnaaⁿya tsjoom Roma,
 na tuiindyō nn'aⁿ judíos ndo' mati ñ'eⁿ nn'aⁿ
 meiⁿ nchii tuiindyena nn'aⁿ tsjaaⁿ jaa, saa
 macwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om cha'xjeⁿ na
 jaa nn'aⁿ judíos cwilat'maaⁿndyo jom. 11 Ndo'
 nt'omndyo jaa jnaaⁿya Creta ñ'eⁿ Arabia. Saa
 cha'tsondyo cwindyaa na ya cwila'neiⁿ naⁿm'aaⁿ
 ñ'oomya. Cwiluena cantyja na jeeⁿ t'maⁿ mach'ee
 Ty'oots'om.

12 Cha'tsondye naⁿñeeⁿ na jnaⁿ cwii cwii joo, jeeⁿ
 ndya' tyojaawee' n'omna ndo' seiñ'eeⁿna' jooa.
 Tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Ljo' ñeca'moⁿna' na luaa' cwiluii?

13 Saa nt'omcheⁿ cwe' tyonco, tyolue:

—Naⁿm'aⁿ jnda jndyeena.

Ñ'oom na tso Pedro ndaa nn'aⁿ

14 Quia jo' Pedro teintyjeeⁿeⁿ ñequio canchoo'cwii apóstoles. Jndeiⁿ seineiⁿ, tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ:

—'O nn'aⁿya ntyjañõⁿya nn'aⁿ judíos ñequiondyo' 'o na tsjom'yo' ñjaaⁿ Jerusalén, queⁿ'yo' cwenta ndo' candye'yo' ñ'oom na nntsjoõ. 15 Ee naⁿm'aⁿ nchii na candyeena cha'xjeⁿ na cwila'tiuu'yo', ee je' quia tuee'cheⁿ na ñjeeⁿ na cwitsjoom. 16 Saa juu na cwinty'ia'yo' na cwiluii matseicandaa'ñena' ñ'oom na tyoñequiaa profeta Joel, tsoom:

17 Ncuee na macandã, matso Ty'oõts'om, njñõõⁿya Espíritu na cwiluiindyõ naquii' n'om jndye nn'aⁿ.

Nda'yo' na naⁿnom ñequio nda'yo' na naⁿlcu nla'neiⁿna ñ'oom na nntsjoõ ndaaⁿna.

Naⁿnom na titquiendye waa na nlco'na' ndaaⁿna na nnty'iaana.

Ndo' naⁿnom na tquiendye ndaa nntsoona.

18 Ncuee'ñeeⁿ njñõõⁿya Espíritu na cwiluiindyõ naquii' n'om nn'aⁿ na cwindye'ntjom noõⁿ meiiⁿ naⁿnom ndo' meiiⁿ naⁿlcu.

Nñequia naⁿñeeⁿ ñ'oom na nntsjoõ ndaaⁿna.

19 Ndo' nnts'aaya na nleitquioo' jndye nnom 'naaⁿ jo nandye tsjo'luee na nla'catyuendye nn'aⁿ quia na nnty'iaana.

Ndo' nnts'aaya 'naaⁿ na nleitquioo' jo nacje nnom tsjoomnancue,

cha'na niom' ñequio chom ñequio ndioom.

20 Ñe'quioom' nntseicwaqueⁿna' na jooⁿñe nnom, ndo' chi' nntseicwaqueⁿna' cha'cwijom niom'.

Nmeiⁿ nluii cwii tjoocheⁿ na nncuee' xuee cantyja 'naⁿ ja na cwiluiindyõ na matsã'ntjoⁿ.

Juu xuee'ñeeⁿ t'maⁿticheⁿ matseixmaⁿna' na nleitquioo' najndei na matseixmaⁿya.

21 Saa cwii cwii ts'aⁿ na nncwji' xueya na cwiluiindyō na matsaⁿ'ntjoⁿ, juu tsaⁿ'ñeeⁿ nluin'maaⁿñe."

Luaa' ñ'oom na tso Ty'ōots'om ñequio 'ndyoo Joel.

22 Tsoti Pedro:

—'O nn'aⁿya Israel, candyeya'yo' na nntsjoō cantyja 'naaⁿ' Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret. Tquioo' na nquii Ty'ōots'om jñom jom ee jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aaⁿ quii'ntaaⁿ'yo' na nchii na nndaā nnlui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, meiⁿ xocjaantyjoō' n'om nn'aⁿ chiuu tuiyuu. Ndo' 'o manquiu'yo' na ljo' ee cantyja najndei na matseixmaⁿ nquii Ty'ōots'om, jo' na tyoch'ee Jesús 'naaⁿ t'maⁿ quii'ntaaⁿ'yo'. 23 Maxjeⁿ teiyo ntyjii Ty'ōots'om na nnc'oom Jesús luee'yo' ee seijndaa'ñê na tui na ljo'. Jo' na tio'yo' Jesús luee nn'aⁿ romanos. 'O l'a'yo' na ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ na jlacuee'na jom. 24 Saa Ty'ōots'om tquiaa na tando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Seicandyaañe jom na ñet'omts'ooñê ee tijoom jndaa caljoo'ñê nacje 'naaⁿ' na cwiwje nn'aⁿ. 25 Seineiⁿ rey David na ndoo' matseineiⁿ nquii Jesús. Matsoom:

Manty'iaaya Ty'ōots'om na ñequii'cheⁿ m'aaⁿñê jo noōⁿya.

Nc'e na m'aaⁿñê ñ'eⁿndyō, jo' chii xocju'cjena' ja.

26 Jo' na jeeⁿ neiⁿnco ts'ōōⁿya,

ndo' ñequio na neiⁿya mataya.

Ndo' cwe' nc'e meindoō'nty'iaandyō,

jo' na mach'eena' na mawajndyāya.

27 Ee xonquiaa' na nljoo'ndyō tsei'tsuaa

meiⁿ xonquiaa' na nnto'ndyo ee cwiluiindyō na lju' ts'ooⁿ na mandi'ntjoⁿya njom'.

28 'U t'moⁿ nqoⁿya nato cantya na nncwando'xco ts'aⁿ.

Ndo' na nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyu' nnts'aana' na neiⁿtyaya.

Luaa' ñ'oom na seineiⁿ David.

29 Tsoti Pedro:

—'O nn'aⁿya, ndyeyu nntsjoō ndye'yo' na tue' welooya David na ñet'oom teiyo. Ty'ecat'iuuna jom, ndo' tsei'tsuaⁿaⁿ ndicwaⁿ waana' tsjoom ñjaaⁿ hasta xuee je'. 30 Jom tyoluiiñê profeta, ndo' ntyjiiyaaⁿ na tso Ty'oots'om ñ'oomtyeⁿ nnoom na nluiiñe Cristo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ na ndyowicantyjoo' ndo' juu tsaⁿñeeⁿ nncjaacjoo ntio na ñetacatyeeⁿ. 31 Ndo' cha'cwijom na nnty'iaa' nnoom najnda tuiina', jo' na tsoom na xocaljoo'ñe añmaaⁿ yuu na cwiljoo'ndye añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda tja ndo' meiⁿ seii' xocatoo'. 32 Ñ'oommeiⁿ seineiiⁿ cantya 'naaⁿ Jesús. Ndo' cha'tsondyō cwitjei'yuu'ndyō na mayuu' na tquiaa Ty'oots'om na tando'xco juu. 33 Je' m'aaⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' jom. Jo' na jnda jñom Tsotyeeⁿ Espíritu Santo naquii' n'om nn'aⁿ cha'xjeⁿ ñ'oomtyeⁿ na tqueⁿ ndo' na cwiluii cha'tso na cwinty'ia'yo' je' ndo' na cwindye'yo'. 34 Ee nchii nquii David tja cañoom'luee. Jo' chii ma'moⁿna' cantya 'naaⁿ Jesús seneiiⁿ. Ee tso David:

Seineiⁿ Ta Ty'oots'om nnom Ta na matsa'ntjom ja. Matsoom nnom:

“Cajmaⁿ jo ntyjaa' ts'ooⁿya ntyjaya

35 hasta xjeⁿ na jnda tsa'a nn'aⁿ na jndoo 'u cjee'nc'e'.”

³⁶ Tsoti Pedro:

—Quia jo' cha'tsondyo' 'o nn'aⁿ Israel cala'noⁿ'yo' na mayuu' na juu Jesús na ty'iom'yo' ts'oom'naaⁿ, tqueⁿ Ty'o^oots'om na Ta jom na matsa'ntjoom jaa ndo' na Cristo jom na macwji'n'maaⁿñê jaa.

³⁷ Ndo' quia jndye nn'aⁿ Israel na luaa', jeeⁿ sei'ndaa'na' nquiuna. Jluena nnom Pedro ñequio ndaa nt'omcheⁿ apóstoles:

—'O nn'aaⁿya, ¿chiiu macaⁿna' na cal'aayâ?

³⁸ Quia jo' t'o Pedro ndaana:

—Ticwiindyoy' 'o calcwe' n'om'yo' ndo' cwits'oomndyo' ñequio xuee' Jesucristo, cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^oots'om jna'yo'. Quia jo' nnto'ñoom'yo' Espíritu Santo naquii' n'om'yo'.
³⁹ Ee ñ'oomtyeⁿwaa' tseixmaⁿna' cwenta' 'o ñ'eⁿ nda'yo', ndo' cwentaa cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ na tquia, ndo' mati ticwii cwii ts'aⁿ na ma'maⁿ Ta Ty'o^oots'om cwentaaya.

⁴⁰ Pedro jndye nt'omcheⁿ ñ'oom tyocwji'yuu'ñetyeeⁿ ndaana. Ndo' tyotseijndo'tyeeⁿ n'omna. Tsoom:

—Catjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quie' n'om cha nndaⁿ nlui'n'maaⁿndyo'.

⁴¹ Quia jo' nn'aⁿ na jla'yu' ñ'oom na tsoom teits'oomndyena. Juu xuee'ñeeⁿ, cha'na ndyee meiⁿndyena jla'yu'na. ⁴² Tyoqueⁿndyena na tyondyena ñ'oom na tyot'mooⁿ apóstoles'ñeeⁿ. Tjoom' tyom'aⁿna ñequio naⁿñeeⁿ. Tyotjomndyena na tyotyjena tyoo' na tyocañjom n'omna Jesús. Ndo' tyola'neiⁿna nnom Ty'o^oots'om.

Luaa tyom'aⁿ nn'aⁿ na tyola'yu'jndyee

43 Cha'tsondye nn'aⁿ tyotseitsaⁿna' jooⁿa ee na tyonty'iaana jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyol'a apóstoles na xocanda^ā nluii na cwe' na jnda nquieena meiⁿ xocjaantyjo^o' n'om nn'aⁿ 'naaⁿ na tuii. 44 Cha'tsondye nn'aⁿ na jnda jla'yu', ñe'cwii n'omna. Ndo' cha'tso 'naⁿ na tyowil'uee'ndyena tjom na 'naaⁿna jooⁿa'. 45 Tyonda^āana ndyuaana ñequio nt'omcheⁿ 'naaⁿna na waa. Ndo' s'om na tyoto'ñoomna tyotoⁿ'na jooⁿa', tyoñequiana nda^ā nn'aⁿ na tyotseitjo^ona' joo. 46 'Io ndi 'io tyotjomndyena wats'om t'maⁿ. Mati naquii' l'aana tyola'jomndyena na tyotyjena tyoo' na tyocañjom n'omna Jesús. Tyocwa'na ñequio na neiiⁿna ndo' na xcwee' n'omna. 47 Tyola't'maaⁿ'ndyena Ty'o^ots'om ndo' cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyotjeii'ya jooⁿa. Ndo' 'io ndi 'io tyocwji'n'maaⁿ'ñetichēⁿ Ty'o^ots'om nn'aⁿ. Jo' chii tjawit'maⁿti tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaⁿaⁿ.

3

Tco'yana' cwii ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

1 Cwii xuee Pedro ñ'eⁿ Juan ljo'yu ty'ena wats'om t'maⁿ na ndyee na matmaaⁿ xjeⁿ na cwi'oola'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'o^ots'om. 2 Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na tuiiñe na ntjeiⁿ nc'ee. Juu tsaⁿ'ñeeⁿ 'io ndi 'io tyo'ooñ'om nn'aⁿ jom wats'om t'maⁿ, tyoqueⁿna jom 'ndyoots'a na jndyuna' Jeeⁿ Neiⁿncoo' cha nnda^ā nlcaaⁿ ljo' na matseitjo^ona' jom nda^ā nn'aⁿ na cwi'ooquie' jo' jo'. 3 Quia na nty'iaaⁿaⁿ Pedro ñ'eⁿ Juan na macwi'ooquie'na

naquii' wats'om'ñeeⁿ tcaaⁿ s'om ndaana. ⁴ Ndo' nty'iaa' Pedro ñequio Juan jom. Tso Pedro nnoom:

—Aa re sa, canty'ia' ndaayâ.

⁵ Quia jo' nty'iaa'ⁿaⁿ ndaana ee seitioom waa na ñnequiana na nnc'o'ñoom. ⁶ Saa matso Pedro nnoom:

—Ja meiⁿ s'om xuee meiⁿ s'om cajaⁿ tjaa'naⁿ na maleiñ'oⁿya, saa cantyja na maleiñ'oⁿtya ñnequiaya na nnc'o'ñom'. Ñequio xuee' Jesucristo, tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret, quicantya' ndo' cja'ca'.

⁷ Jnda chii t'uui Pedro ts'oⁿ ntyjaya seiwe tsaⁿ'ñeeⁿ jom. Mañoom' tco'yana' nda'nc'eeⁿ ñequio candyo'nc'eeⁿ. ⁸ Jo' na ñejomto teicantyaⁿ. Teintyjeeⁿeⁿ ndo' toⁿoⁿ na tjacaⁿ. Tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ ñ'eⁿndyena. Tyojaacaⁿ ndo' tyowantyaⁿ ndo' tyotseit'maaⁿ'ñê Ty'oⁿots'om. ⁹ Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na too'ndye naquii' wats'om tyonty'iaana na tyojaacaⁿ ndo' tyotseit'maaⁿ'ñê Ty'oⁿots'om. ¹⁰ Ee tajnaaⁿ'na na jom ts'aⁿ na ñetacatyeeⁿ 'ndyoots'a wats'om t'maⁿ'ñeeⁿ na jndyuna' Jeeⁿ Neiⁿncoo'. Majom na tyocaaⁿ ljo' na matseitjoona' jom ndaa nn'aⁿ. Jo' na jeeⁿ tyotseitsaⁿ'na' joona ndo' jeeⁿ tjawee' n'omna na jnda tco'yana' nc'eeⁿ.

Ñ'oom na seineiⁿ Pedro leiroo' wats'om t'maⁿ

¹¹ Wats'om'ñeeⁿ waa cwii leiroo'na' na jndyuna' Salomón. Jo' jo' tquiontyjaa' cha'tsondye nn'aⁿ na cwityueneiiⁿna. Ee ts'aⁿ na tco'yana' nc'ee jo' jo' tiñe'ca'ñeeⁿ Pedro ñequio Juan. ¹² Quia na nty'iaa' Pedro na cha'tsondye nn'aⁿ jnda jla'candyoo'ndyena, matsoom ndaana:

—'O re nn'aⁿya Israel, ¿chiiu na jeeⁿ matseitsaⁿna' 'o? ¿Chiiu na jeeⁿ cwinty'ia'yo' ndaayâ na chacwijom cwila'tiuu'yo' na cwe' na jndaâ ncjooyâ oo cwe' nc'e na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyô Ty'oots'om jo' na majaacaa tsa^m'aaⁿ? Meiⁿchjoo nchiijo'. ¹³ Ee nquii Ty'oots'om na tyotseit'maaⁿñe welooya Abraham na ñet'oom teiyo, na tyotseit'maaⁿñe welooya Isaac, ndo' welooya Jacob, ndo' tyola't'maaⁿndye nt'omcheⁿ welooya na jndyowicantyoo', jom seit'maaⁿñê Jnaaⁿ Jesús, na jla'quioo'yo' luee naⁿmaⁿ'iaaⁿ cha cue'. Ndo' meiiⁿ Pilato ñe'catseicandyaañe jom, saa títancue'yo'. Sa'yo' nacjoom'm meiiⁿ juu ñe'catseicandyaañe jom. ¹⁴ 'O nchii taⁿ'yo' na nndyaañe nquii na cwiluiñe na lju' ts'om ndo' na tyoch'ee yuu na maty'iomyana'. 'O taⁿ'yo'yo' na nndyaañe ts'aⁿ na ñeseicwjee nn'aⁿ. ¹⁵ Jla'cue'yo' nqueⁿ na mañequiaaⁿ na cwitando' nn'aⁿ. Saa Ty'oots'om tquiaa na tando'xcoom na tueeⁿeⁿ ndo' jâ cwitjei'yuu'ndyô na ljo'. ¹⁶ Nc'e na cwilayu'ya cwii n'ooⁿyâ ñeⁿ xuee' Jesús, jo' na tquiaana' najndaⁿ nc'ee tsa^m'aaⁿ na cwinty'ia'yo' ndo' na cwita'jna'yo'. Ee nc'e juu na cwilayuu'yâ n'ooⁿyâ ñequio Jesús, jo' na cha'tsondyo' cwinty'ia'yo' na candaâ' tco'yana' tsa^m'aaⁿ.

¹⁷ Ndo' ntyjiiya, 'o nn'aⁿya, na ticala'noⁿ'yo' ljo' l'a'yo' ñequio naⁿmaⁿ'iaaⁿ 'naⁿ'yo' jla'cue'yo' Jesús. ¹⁸ Saa laa'ti' waa na seicandaâⁿñe Ty'oots'om ñ'oom na seineiiⁿ ñequio ndyuee profetas na maxjeⁿ nncue' Cristo tsaⁿ na jñoom. ¹⁹ Jo' chii calcwe' n'om'yo' ndo' cata'ndyo'xcwe'yo' nnom Ty'oots'om cha nntseicanoom'm jnaⁿ'yo'

ndo' na ñnequiaaⁿ na ntseixcona' cantyja na cwitsaam'aⁿyo' joo nnoom. ²⁰ Ndo' na ljo' njñomnaaⁿaⁿ Jesucristo, tsaⁿ na nncwji'n'maaⁿñe 'o, ee teiyo seijndaa'ñê na luaa' nnts'aaⁿ. ²¹ Saa macaⁿna' na caljoo'ñe Jesucristo cañoom'luee hasta quia na jnda seicandaa'ñena' cha'tso ñ'oom na seineiiⁿ ñequio ndyuee profetas na tyoñequia ñ'oom'm tandyo xuee. ²² Ee tyotso Moisés ndaa welooya na ñet'om teiyo: “Nquii Ta Ty'o^ots'om njñoom cwii nn'aⁿyo' na m'aⁿyo' na ñnequiaa ñ'oom'm cha'xjeⁿ na jñoom ja. Queⁿyo' cwenta cha'tso ñ'oom na nntseineiⁿ tsaⁿñeeⁿ ndaa'yo'. ²³ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tiqueⁿ cwenta ñ'oom na nntso tsaⁿñeeⁿ nncwji'ndyona' juu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ Israel.”

²⁴ Tsoti Pedro:

—Cha'tsondye profetas cha'na Samuel ñequio nn'aⁿ na cwiñet'om jnda na tue' tsaⁿñeeⁿ, tyoluena na nluii cha'xjeⁿ na cwiluii je'. ²⁵ Ñequio ndyuee profetas tquiaa Ty'o^ots'om ñ'oomtyeⁿ ndo' 'o laxmaⁿyo' na nda'yo' naya na cwit'mooⁿ joona' ndo' cha'xjeⁿ ñ'oom na seijndaa'ñetyeⁿ Ty'o^ots'om ndaa welooya na ñet'om teiyo quia toom nnom welooya Abraham: “Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naⁿ na nncjaawi'cantyjoo' nluiiñe ts'aⁿ na njñooⁿya na m'aⁿyo'. Ndo' nc'e juu nntio'naaⁿndyo cha'tsondye nn'aⁿ tsjoomnancue.” ²⁶ Jo' chii quia na s'aa Ty'o^ots'om na ta'ndo'xco Jnaaⁿ na tue', najndyee tio'naaⁿñê 'o na jñoom juu na m'aⁿyo' cha tincwiindyoy' 'o nlcwe' n'om'yo' natia na cwil'a'yo'.

4

Pedro ñ'eⁿ Juan jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ

¹ Pedro ñ'eⁿ Juan xcwe na cwila'neiⁿna ndaa nn'aⁿ, ndo' tquie ntyee na m'aⁿna ñequio ts'aⁿ na matsa'ntjom nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om t'maⁿ. Mati nt'om nn'aⁿ judíos na laxmaⁿna tmaaⁿ saduceos tquiena. ² Jnda teilioo naⁿñeeⁿ ee Pedro ñ'eⁿ Juan cwit'mooⁿna ndaa nn'aⁿ na jnda mawando'xco Jesús, jo' chii mati nn'aⁿ na jnda tjā maxjeⁿ ntando'xcona. ³ Quia jo' t'ue naⁿñeeⁿ joona. Ndo' cwe' nc'e na jnda tmaaⁿ, jo' chii tiomya naⁿñeeⁿ joona w'aancjo hasta quia nneiⁿncoo cwiicheⁿ xuee. ⁴ Saa nn'aⁿ na tyondye ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñe'quiiana, jndyendye naⁿñeeⁿ jla'yu'na. Ndo' cha'tsoñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' tue'ntyjo cha'na 'om meiⁿndyena na cwe' naⁿnom.

⁵ Teincoo cwiicheⁿ xuee naquii' Jerusalén tjomndye nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁶ Ñ'eⁿ Anás, tyee na cwiluiitquieñe, ñequio Caifás, ñ'eⁿ Juan ñequio Alejandro, ndo' ñ'eeⁿ cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nn'aaⁿna ntyee na cwiluiitquiendye. ⁷ Tqueeⁿndyena Pedro ñ'eⁿ Juan ndo' tsā'na naⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna. Jluena:

—¿Ñ'eeⁿ tquiaa na jnda'yo', ndo' ñ'eeⁿ ts'aⁿ xuee' cwilei'ñ'om'yo' na luaa' cwil'a'yo'?

⁸ Ndo' Pedro too' quii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo, matsoom ndaana:

—'O re nn'aⁿ na m'aⁿ'yo' n'iaaⁿ ñequio 'o nn'aⁿ na cwiluiitquiendyo' joo ndaa jaa nn'aⁿ Israel, ⁹ na

cwita'x'lee'yo' ndaayâ cantyja naya na tuii ñ'eⁿ ts'aⁿ na ñet'oom na ntjeiⁿ nc'lee, ¿aa ñe'candy'e'yo' chiuu tuiiyuu na jnda tco'yana' jom? ¹⁰ Xeⁿ na ljo', quia jo' cha'tsondyo' 'o ñequio cha'tsondye nn'aⁿ Israel cala'noⁿ'yo' chiuu waa. Nquii Jesucristo, ts'aⁿ na jnaⁿ Nazaret na ty'iom'yo' ts'oom'naaⁿ, tquiaa Ty'oots'om na tando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ. Ñequio xuee' jom jo' na jnda n'maⁿ tsaⁿs'am'aaⁿ na cwinty'ia'yo' na meintyjeeⁿeⁿ jo ndaa'yo'. ¹¹ Juu Jesús cwiluiine tsjo' na 'o na cwiluiitquiendyo' jo ndaaya jnda tquie'yo'. Saa jnda tacatyeeⁿtyeⁿ tsjo'ñeeⁿ nquii tsiaⁿtsjo' yuu na t'maⁿti matseixmaⁿna' na cha'tso ljo'. ¹² Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ cwiicheⁿ na nndaā nncwji'n'maaⁿñee nn'aⁿ macanda nquii Jesús. Ee cha'waa nnom tsjoomnancue tjaa'naⁿ xuee' cwiicheⁿ na tqueⁿ Ty'oots'om na juu nndaā nncwji'n'maaⁿñee jaa.

¹³ Jnda na nty'iaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ na tinquiaa' Pedro ñ'eⁿ Juan, ndo' jla'noⁿ'na na tyoola'naaⁿ naⁿñeeⁿ cha'xjeⁿ na nquiuna, ee cwe' nn'aⁿ meiⁿquiandy'e joona, quia jo' jeeⁿ tyotseitsaⁿ'na' joona, ndo' tjañjoom' n'omna na tyocañ'eeⁿ naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús. ¹⁴ Ndo' majndeiti quia na nty'iaana nacañoom naⁿñeeⁿ meintyjee' ts'aⁿ na jnda tco'yana', jo' chii seicu'ñ'eⁿna' na nluena ñ'oom nacjoo naⁿñeeⁿ. ¹⁵ Quia jo' tjeii'yana naⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna. Jnda chii tyola'neiⁿ cheⁿnquieena. ¹⁶ Tyoluena:

—¿Chiuu nl'aayoo ñequio ti'm'aⁿ? Ee cha'tsondye nn'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ Jerusalén manquiuyana na jnda l'a naⁿm'aⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ na xocandaā nnts'aa na cwe' na jndei nquii

ts'aⁿ ndo' jaa xondaꞗ nl'uuya na tiyuu' na ljo'.
 17 Jo' chii yati cal'uuya ndaꞗ naⁿm'aⁿ ñequio na
 jndei'na' meiⁿcwii nnom ts'aⁿ tala'neiⁿtina ñ'oom
 cantyja 'naaⁿ Jesús, cha tant'omti ñ'oommeiⁿ
 quii'ntaaⁿ nn'aⁿ.

18 Quia jo' t'maⁿna naⁿñeeⁿ. Saⁿtjomna na
 meiⁿcwii ñ'oom tala'neiⁿti naⁿñeeⁿ, tant'mooⁿna
 ñequio xuee' Jesús. 19 Saa Pedro ñequio Juan, jlu-
 enā:

—Ncjo'yo' calatiuu'ya'yo' aa maty'iomna' jo
 nnom Ty'o^ots'om na calacandaꞗyâ ñ'oom na
 cwindu' 'o, nchii ñ'oom na matso jom. 20 Ee
 jâ tijoom jndaa ca'ndyaꞗyâ na nlanaaⁿyâ ljo' na
 ñenty'iaayâ na tyoch'ee Jesús ndo' na tyondyaꞗyâ
 na tyotseineiⁿ.

21 Saa joo naⁿmaⁿn'iaaⁿ jndeiⁿti ñ'oom tyoluena
 ndaꞗ naⁿñeeⁿ. Jndaⁿ chii jñoomna naⁿñeeⁿ, ee
 tileicaliuna chiuu ya nnta'wi'na naⁿñeeⁿ ee
 nquiaana nn'aⁿ quii' tsjoom, ee cha'tsondye
 nn'aⁿ tyolat'maaⁿndyena Ty'o^ots'om cantyja na
 nty'iaana na tco'yana' ts'aⁿ na ñet'oom na ntjeiⁿ
 nc'ee. 22 Ee tsaⁿs'a'ñeeⁿ, na jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ s'aa
 Ty'o^ots'om na tco'yana' jom, jndaⁿ teinom wen'aaⁿ
 choom'm.

*Nn'aⁿ na cwila'yu' ñe'cwii t'maⁿ jla'neiⁿna nnom
 Ty'o^ots'om*

23 Pedro ñ'eⁿ Juan, jndaⁿ na jndyaandyena, ty'ena
 na m'aⁿ nc'iaana. Jla'candiina naⁿñeeⁿ cha'tso
 ñ'oom na tyolue ntyee na cwiluiitquiendye ñequio
 nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. 24 Ndo'
 joo naⁿñeeⁿ, quia na jndyena ñ'oom'ñeeⁿ, ñe'cwii
 t'maⁿ jla'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om, jluena:

—'U Ta Ty'oots'om, macanda 'U na mayuu'cheⁿ na matsa'ntjom'. 'U tqueⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, ñequio ndaaluee, ndo' ñequio cha'tso na niom. ²⁵ Ñequio Espíritu Santo seijndo' ts'om moso' David. Jo' na seiljeiⁿ ñ'oom na tsu'. Tsoom:

¿Chiuu na cwila'wjee nn'aⁿ na nchii judíos?

Ndo' ¿chiuu na cwila'tiuu nn'aⁿ judíos cwii na cwe' ts'iaaⁿndyo?

²⁶ Nn'aⁿ tsjoomnancue na cwitsa'ntjom jla'wendyena.

Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ jla'jomndyena.

Ñe'cwii ty'ena nacjoo' nquii Ty'oots'om, ñequio Cristo tsaⁿ na jñoom.

²⁷ Jlueti naⁿ ñeeⁿ nnom Ty'oots'om:

—Mayuu' ñ'oom'ñeeⁿ na tso David ee Herodes ñequio Poncio Pilato jla'jomndyena naquii' tsjoomwaa ñequio nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos. Ty'ena nacjoo' Jnda' na lju' tseixmaaⁿ ndo' na majndaa' ts'iaⁿ'aⁿ na tqueⁿ jom. ²⁸ Tandyo xuee seijndaa'ndyu' ljo' nl'ana. Ndo' majo' jnda' l'ana je'. ²⁹ Ndo' je' je' 'u Ta, queⁿ cwenta ñ'oom wi' na jndei'na' na cwiluena ndaayâ, ndo' cateijndei' jâ na cwindya'ntjoⁿyâ njom' na calanaaⁿyâ ñ'oom naya 'naⁿ ñequio na t'maⁿ n'ooⁿyâ. ³⁰ Ndo' catseintyo' ts'o' nacjoo nn'aⁿwii. Catsein'maⁿ jooa. Catsa' 'naaⁿ t'maⁿ ñequio 'naaⁿ na xocjaantyo' n'om nn'aⁿ chiuu tuiiyuu. Nmeiⁿ catsa' ee cwilcwii'â xuee' Jnda' Jesús na lju' tseixmaⁿ.

³¹ Jnda' na jla'neiⁿna nnom Ty'oots'om tei'ncwii' w'aa yuu na cwi'tjomndyena. Ndo' jooa too'

m'aaⁿ Espíritu Santo naquii' n'omna. Ndo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'o_ots'om ñequio na t'maⁿ n'omna.

Cha'tso 'naⁿ tjom na 'naaⁿna joona'

³² Cha'tson^{dye} nn'aⁿ na cwila'yu' tyom'aⁿna na ñe'cwii n'omna, ndo' ñe'cwii tyola'tiuuna. Meiⁿcwiindy^e joona ticatso na joo 'naⁿ na maleiñ'oom macand^a juu 'naaⁿ jo', ee cha'tso 'naⁿ na toleichona tyol'ana na tjom na 'naaⁿna joona'.

³³ Ndo' nquiee apóstoles tyotjeii'yuu'ndyena ñequio najndeii na matseixmaaⁿ na jnd^a mawando'xco Ta Jesús. Ndo' t'maⁿ tio'naaⁿñe Ty'o_ots'om joona.

³⁴ Ndo' quii'ntaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwila'yu' tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ c'oom na matseitjoona' juu ee nn'aⁿ na niom ndyuaa ndo' niom l'aa tyonda^ana joona' ndo' cantyjati s'om na to'ñoomna na nda^ana joona' tquioñ'omna.

³⁵ Tquiaⁿ s'om'ñeeⁿ nda^a apóstoles. Ndo' naⁿñeeⁿ tyoñequiana joona' nnom ticwii cwii ts'aⁿ na matseitjoona' 'naⁿ na macaⁿna' juu.

³⁶ Quii'ntaaⁿna tyom'aaⁿ ts'aⁿ na jndyu José. Jom ts'aⁿ tsjaaⁿ Leví na jndyowicantyjoo', tuiiñe tyuaaxeⁿncwe Chipre. Apóstoles tqueⁿna xueeⁿeⁿ Bernabé. Ñ'oomwaa' matsona' ts'aⁿ na mañequiaa na t'maⁿ ts'om x'iaa'. ³⁷ Jom waa tyuaaⁿaⁿ. Jna^a juuna', jnd^a chii jndyoñ'oom s'om na to'ñoom, tquiaaⁿ s'om'ñeeⁿ nda^a apóstoles.

5

Seitjoñe Ananías ñ'eⁿ Safira

¹ Saa cwii tsaⁿs'a na jndyu Ananías ñequio scoom'm Safira nda^ana cwii tyuaana.

² Ananías'ñeeⁿ seitjooⁿ cantyja na jnaaⁿ juuna', ndo' mati ntyjii scoom'm na ljo'. Jndyochoom meiⁿ ndyee s'om'ñeeⁿ tquiaaⁿ jona' ndaa' apóstoles.
³ Quia jo' matso Pedro nnoom:

—'U re Ananías, ¿chiiu na tquiaandyu' na se-icatoo' Satanás naquii' ts'om' na tsu' cantu nnom Espíritu Santo na seitjoo' s'om cantyja na jndaa' tyua'? ⁴ Yocheⁿ na tyoojndaa' juuna' tseixmaⁿna' cwenta'. Ndo' mati meiiⁿ na jnda jndaa' juuna' wanaaⁿ na nntsa' yuu na l'ue ts'om' ñequio s'om'ñeeⁿ. 'U je' ¿chiiu na luaa' seitiiu' naquii' ts'om'? Ee nchii ndaa' nn'aⁿ sa' cantu, nnom nquii Ty'oots'om waa jnaⁿ'.

⁵ Jnda na jndii Ananías ñ'oommeiⁿ cwe' tiooñetoom na ts'oo jom. Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na nquiuna na luaa' tuii, jeeⁿ ndya' nioom tyuena. ⁶ Teicantya naⁿnom na titquiendye. Jla'tyjoondyena liaa jom. Jnda chii tjeii'na jom, mana ty'ecat'iuuna jom.

⁷ Jnda teinom cha'na ndyee hora na tuii na ljo' ndo' tyjee' scuu' Ananías. Meiⁿchjoo ticaljeiiⁿ aa waa ljo' tuii. ⁸ Quia jo' Pedro matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Catsu' nooⁿ, ¿aa mayuu' na laa'ti'ndyo ndaa'yo' tyuaa'yo'?

Ndo' matso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Mayuu' na laa'ti'.

⁹ Matso Pedro nnoom:

—Chiiu na jla'tjom'yo' ñ'oom na tqiuo'nn'aⁿ'yo' Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om. Aa ndi', je' cwiquie nn'aⁿ na ty'ecat'iuu sa'. Mati 'u maje'ndyo nnc'oocat'iuuna 'u.

10 Mantyjacheⁿ cwe' tíoñetoom jo nc'ee Pedro, mana tueeⁿeⁿ. Quia na ty'equie' naⁿnom na titquiendye jliuna na jnda₂ tueeⁿeⁿ. Mati tjeii'na jom, ty'ecat'iuuna jom nacañoom' saaⁿaⁿ.
 11 Quia jo', tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ, jeeⁿ t'maⁿ seicaty'uena' ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tyondye na luaa' tuii.

Ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyol'a apóstoles

12 Nn'aⁿ na cwiluiindyena apóstoles jndye nnom 'naaⁿ l'ana ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na xonda₂ nluii na cwe' najndei nquii ts'aⁿ. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na jnda₂ cwila'yu' tjoom' t'maⁿna na tyotjomndyena wats'om t'maⁿ na jndyu leiroo'na' Salomón. 13 Saa₂ nt'omcheⁿ nn'aⁿ nquiaana na nla'jomndyena, meiiⁿ na ljo' tyotjeii'yana nn'aⁿ na cwila'yu'. 14 Ndo' tjawijjndyendyeti nn'aⁿ na tyola'yu' ñequio Ta Jesús, naⁿnom ndo' naⁿlcu. 15 Tyotsa'na nn'aⁿwii ndyuee nantaa, cjoo' nduu ndo' cjoo' luee, cha quia na wjaawinom Pedro nnquioo ncwaaⁿaⁿ nacjoo cwantindye joona cha nn'maaⁿna. 16 Mati nn'aⁿ na m'aⁿ njoom na nndyoo' Jerusalén tquiochona nn'aⁿwii ñ'eⁿ nn'aⁿ na tyoleichuu jndyeta. Ndo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ n'maaⁿna.

Naⁿmaⁿn'iaaⁿ tyota'wi'na Pedro ñ'eⁿ Juan

17 Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê na jndyu saduceos, jlawendyena nacjoo apóstoles ee jeeⁿ lioona naⁿñeeⁿ. 18 Jo' chii t'uena naⁿñeeⁿ. Tiomna joo w'aancjo. 19 Saa₂ teijaaⁿ tyjee' cwii ángel cwentaa' Ta Ty'ooots'om. Seicanaaⁿñê ndyueel'a w'aancjo. Tjeiiⁿeⁿ naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. 20 Matsoom nda₂ana:

—Catsa'yo' wats'om t'maⁿ. Calaneiⁿ'yo' ndaa nn'aⁿ ñ'oomwaa' cantyja 'naaⁿ na nncwando' añmaaⁿ ts'aⁿ.

²¹ Jnda na jndyena ñ'oomwaa' ty'ena. Ndo' cwit-sjoom ty'equie'na wats'om t'maⁿ. Tyot'mooⁿna ndaa nn'aⁿ.

Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, jnda na tjomndyena ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyenaⁿ maⁿn'iaaⁿ ndaa nn'aⁿ Israel, saⁿtjomna na cjaacandyoo'ndye apóstoles na tioomna w'aancjo.

²² Saa quia na jnda tquie sondaro 'ndyoots'a w'aancjo jliuna na tac'om naⁿñeeⁿ jo' jo'. Jo' chii ty'elcwee'na. Ty'ela'candiina na tac'om naⁿñeeⁿ.

²³ Jluena:

—Quia na squiaayâ 'ndyoots'a w'aancjo tyeⁿ taⁿ'na' ndo' m'aⁿ sondaro na cwil'a cwenta, saa quia na jla'canaaⁿndyô jo' jliuuyâ tjaa'ñeeⁿ c'oom.

²⁴ Ndo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio ts'aⁿ na matsaⁿ'ntjom nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om t'maⁿ ñequio nt'omcheⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, quia na jndyena na luaa', tyom'aaⁿ n'omna chiuu ya nluii cha nleicheⁿ ñ'oomwaa'. ²⁵ Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ, seicandii joona, matso:

—Nn'aⁿ na tiom'yo' w'aancjo, naquii' wats'om t'maⁿ meintyjee'na je'. Cwit'mooⁿna ndaa nn'aⁿ.

²⁶ Quia jo' ts'aⁿ na matsaⁿ'ntjom tjaaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ. Ty'ecachona naⁿñeeⁿ saa nchii ñequio na jndei'na' ee nquiaana xeⁿ nn'aⁿ na cwindye ñ'oom'ñeeⁿ njñom ljo' joona. ²⁷ Ndo' quia na jnda tquiennnda'na yuu cwitjomndye naⁿman'iaaⁿ, tquiana cwenta prašo ndaa naⁿñeeⁿ. Ndo' tyee

na cwiluiitquieñe, seilcwii'ñê ndaa praso'ñeeⁿ.
²⁸ Matsoom:

—Mandyeyo' na tyol'uuyâ ndaa'yo' ñequio ñ'oom na jndei'na' na tant'moⁿ'yo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús. Saa 'o je' cha'waa naquii' Jerusalén jnda manquiu nn'aⁿ ñ'oom na cwit'moⁿ'yo' ndaana. Mati cwindu'yo' na já chooyâ jnaⁿ na tue' Jesús.

²⁹ Quia jo' Pedro ñequio nt'omcheⁿ apóstoles, t'oona, jluena:

—Jndei'tina' na calacandaayâ ñ'oom na matso Ty'oots'om nchiiti ñ'oom na cwilue nn'aⁿ.
³⁰ Manqueⁿ na tyola't'maaⁿndye welooya na ñet'om teiyo, tquiaaⁿ na wando'xco Jesús na jla'cue'yo' na ty'iom'yo' nacjoo' ts'oom'naaⁿ.
³¹ Seit'maaⁿñê juu. Tqueeⁿ juu ntyjaa' ts'oqⁿ ntyjaya. Tqueeⁿ juu na cwiluiit'maaⁿñe ndo' na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ cha calcwe' n'om nn'aⁿ Israel ndo' na nntseit'maⁿ ts'om jnaaⁿna. ³² Já cwitjei'yuu'ndyô cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiiⁿ, ndo' majo'ti mach'ee Espíritu Santo, nquii na mañequiaa Ty'oots'om naquii' n'om nn'aⁿ na cwila'canda ñ'oom na matsoom.

³³ Jnda na jndye naⁿmaⁿn'iaaⁿ ñ'oommeiⁿ jeeⁿ ndya' lioona hasta ñe'cala'cwjeena naⁿñeeⁿ.

³⁴ Saa teicantya cwiindyeyoona, ts'aⁿ na jndyu Gamaliel. Jom ts'aⁿ tmaaⁿ fariseos ndo' ma'moqⁿ chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueeⁿ Moisés, cha'tsondyeyoona nn'aⁿ ya ñ'oom nquiuna cantyja 'naaⁿaⁿ. Teintyjeeⁿeⁿ ndo' sa'ntjoom na calui'ya apóstoles ch'eⁿ chjoowi' taⁿndyo. ³⁵ Tsoom ndaa ncl'iaaⁿaⁿ:

—'O ntyjaññoⁿ nn'aⁿ Israel, cal'a'yo' cwenta ljo' na cwilatiuu'yo' na ñe'cal'a'yo' ñ'eⁿ naⁿnomm'aⁿl'.
³⁶ Ee cjañjoom' n'om'yo' jaach'eeti xuee tyom'aaⁿ Teudas. Tyotsoom na jom ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiiñe, ndo' cha'na ñequiee siaⁿto naⁿnom jla'jomndyena ñ'eⁿñê. Saa jla'cuee' nn'aⁿ jom, ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'eⁿñê t'oom'ndyena. Mana ntycwii cantyja 'naaⁿaⁿ.
³⁷ Jnda teinom na ljo', xcwe na cwiwiljeiixco ncuee nn'aⁿ, mati seis'añe Judas ts'aⁿ Galileo. Ndo' jndye nn'aⁿ jla'jomndyena ñ'eⁿñê. Saa mati jla'cuee' nn'aⁿ jom, ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'eⁿñê majo'ti t'oom'ndyena.
³⁸ Jo' chii matseijndo'a n'om'yo', ca'ndye'yo' ti'm'aⁿl'. Cajndoo' nquieena, ee xeⁿ ñ'oommeiⁿl' ñequio ts'iaaⁿmeiⁿl' cwila'xmaⁿna' cwe' ts'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ quia jo' nncjaandyue cheⁿnquieena'.
³⁹ Saa xeⁿ cwila'xmaⁿna' ts'iaaⁿ 'naaⁿl' Ty'oots'om, quia jo' tijoom candaa na nlatyui'yo' joona'. Nleitquioo'to na cwitsa'yo' nacjoo' Ty'oots'om.

⁴⁰ Ndo' jla'jomndye nc'iaa' Gamaliel ñ'oom na tsoom ndaana. Jo' chii tqueeⁿnnda'na apóstoles. Cwe' tyotjaa'na naⁿñeeⁿ. Ndo' ñequio na jndei'na' tyoluena na tant'mooⁿ naⁿñeeⁿ ñ'oom ñequio xuee' Jesús. Jnda chii jñoomna naⁿñeeⁿ.
⁴¹ Ndo' naⁿñeeⁿ je', jlui'na quii'ntaaⁿ naⁿmaⁿ'iaaⁿ ñequio na neiiⁿna na tquiaa Ty'oots'om na cwila'xmaⁿna na co'wi'na' joona nc'e na cwitjei'yuu'ndyena ñ'oom ñequio xuee' Jesús.
⁴² Ndo' 'io ndi 'io tíc'oomeintyjee'na na tyot'mooⁿna naquii' wats'om t'maⁿ ndo' mati l'aa nn'aⁿ. Tyot'mooⁿna ndo' tyola'neiⁿna ñ'oom cantyja 'naaⁿl' Jesús na cwiluiiñe Cristo.

6

Tjeii'ndyena ntquiee' nn'aⁿ na ndye'ntjom naquii'ntaaⁿna

¹ Majoo ncuee'ñeeⁿ tjawijndyendye nn'aⁿ na cwila'y^u!. Saa we ndi'ndyena. Nt'omndyena nn'aⁿ judíos na cwila'neiⁿ griego ndo' nt'om nc'iaana cwila'neiⁿ hebreo. Ndo' naⁿñeeⁿ na cwila'neiⁿna griego to'na na jla'ncjoo'ndyena nacjoo' nn'aⁿ na cwilayu' na cwila'neiⁿ hebreo. Ee cha'tso yolcu na cwila'y^u! na jnda tja noom ticwii xuee cwito'ñoomna nantquie. Saa joo yolcu na cwila'neiⁿ griego tijndyetei cwito'ñoomna cha'xjeⁿ cwito'ñoom nc'iaana na cwila'neiⁿ hebreo. Jo' na to'na na jla'ncjoo'ndyena. ² Jo' chii canchoo'we apóstoles jla'tjomna cha'tso nn'aⁿ na cwila'y^u!. Jluena ndaa naⁿñeeⁿ:

—Ticatsa'ntjomna' na n'ndyaayâ na cwiñe'quiaayâ ñ'oom' Ty'oots'om na njndoo'â cantyja 'naaⁿ! nantquie. ³ Jo' chii 'o nn'aaⁿya, catjeii'ndyo' ntquiee' tsaⁿs'a quii'ntaaⁿyo' na waa ñ'oom ya cantyja 'naaⁿna, na too' m'aaⁿ Espíritu Santo naquii' n'omna, ndo' na jndo' n'omna. Jooná nnt'iooⁿya ts'iaaⁿ na njndoo'na cantyja 'naaⁿ! nantquie na nnto'ñoom yolcu na jnda tja noom. ⁴ Saa já ñecwitco nlanaaⁿya nnom Ty'oots'om ndo' na ñnequiaayâ ñ'oom'm ndaa nn'aⁿ.

⁵ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na cwila'y^u! jla'jomndyena na ljo'. Jo' tjeii'ndyena Esteban, ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om ndo' too' naquii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo. Ndo' mati Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón ñequio Parmenas. Mati tjeii'ndyena Nicolás, ts'aⁿ tsjoom Antioquía. Jom nchii ts'aⁿ

judío saa jaach'ee xuee matseijomñê ñ'oom na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ judíos. ⁶ Jnda na tjeii'ndyena naⁿñeeⁿ chii tquiochona joo na m'aⁿ apóstoles. Ndo' jona jla'neiⁿna nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. Jnda chii tioona lueena nacjoo naⁿñeeⁿ na cwito'ñoom ts'iaaⁿ.

⁷ Ndo' ñ'oom' Ty'oots'om jndyetei tjanty'eena'. Ndo' ty'ewijndyendyetei nn'aⁿ na cwila'yua' naquii' Jerusalén hasta mati jndye ntyee cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos tyola'yua' cwii n'om.

Cwita'wi'na Esteban

⁸ Esteban t'maⁿ najndeii Ty'oots'om tyotseix-maaⁿ. Jndye 'naaⁿ s'aaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na xocanda^a nluui na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ. ⁹ Tyowaa cwii wats'om cwentaa nn'aⁿ judíos na jndyu tmaaⁿ nn'aⁿ m'aⁿcandyaa'ndye. Naⁿñeeⁿ jnaⁿna tsjoom Cirene ñequio tsjoom Alejandría ndo' ndyuaa Cilicia ñequio ndyuaa Asia. Nt'omndye naⁿñeeⁿ to'na tjawa ñ'oom na tyola'neiⁿna ñ'eⁿ Esteban. ¹⁰ Saa tileicanaⁿndyena na nncwinom'na jom ñ'oom na matseineiiⁿ ee jom matseineiiⁿ ñequio na jndo'ya ts'oom nc'e matseixmaaⁿ Espíritu Santo. ¹¹ Quia jo' cwe' nt'iu tyotsa'ntjomna nn'aⁿ na calue cantu nacjoo' Esteban, na jnda jndyena na tyotseineiiⁿ ñ'oom tia nacjoo' Moisés ndo' nacjoo' Ty'oots'om. ¹² Jnda na jlue naⁿñeeⁿ cantu jeeⁿ seijmeiⁿna' nn'aⁿ quii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' ty'ena nacjoo' Esteban. T'uena jom. Ty'eñ'omna jom jo ndaa^a naⁿmaⁿn'iaaⁿ. ¹³ Ndo' tqueeⁿndyena

nt'omcheⁿ nn'aⁿ na calue cantu nacjoom'm. Ty-
olue naⁿñeeⁿ:

—Tsans'am'aaⁿ ñequii'cheⁿ matseineiⁿ ñ'oom
tia nacjoo' wats'om t'maⁿ na matseixmaⁿ na' cwen-
taa' Ty'o_ots'om ndo' nacjoo' ljeii na tqueⁿ Moisés.
¹⁴ Ee jnda jndyaayâ na tyotsoom na Jesús na jnaⁿ
Nazaret nntseityuii' wats'omwaañe ndo' nntse-
ichuii' costumbre na tquiaa Moisés ndaaya.

¹⁵ Ndo' cha'tso naⁿmaⁿn'iaaⁿ na meindyuaandye
nty'iaana Esteban. Jliuna seichuii'na' nnoom,
s'aana' cha'cwijom nnom ángel.

7

*Ñ'oom na seilcwe' Esteban ndaa nn'aⁿ na t'ue
jom*

¹ Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe tax'eeⁿ nnom
Esteban, matsoom:

—¿Aa mayuu' na ljo' tsu'?

² T'o Esteban matsoom:

—'O ta na cwiluiitquiendyo' ñequio 'o
nn'aⁿya, candye'yo' ñ'oom na nntsjo_o. Nquii
Taya Ty'o_ots'om na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñê, jom
seica'moⁿñê nnom welooya Abraham quia na
tyom'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ ndyuaa Mesopotamia cwii
tjo_ocheⁿ na nnc'oom tsjoom Harán. ³ Tsoom
nnom: “Calui' ñjaaⁿñe ndyuaa tsjom'. Ca'ndii'
nn'aⁿ, cja' ndyuaa yuu na m'mo_oya njom'.”

⁴ Quia jo' jlueeⁿeⁿ ndyuaa tsjom'm, ndyuaa
Caldea. Tjaaⁿ ndyuaa Harán, tyom'aaⁿñê jo' jo'.
Ndo' jnda na tue' tsotyeeⁿ, jndyoñ'oom Ty'o_ots'om
jom ndyuaameiiⁿ yuu na m'aⁿyo' je'. ⁵ Saa tñquiaa
Ty'o_ots'om na nnaaⁿaⁿ ndyuaameiiⁿñe meiⁿ cwe'
yuu na nncwintyjeeⁿeⁿ. Saa tyeⁿ 'ndii Ty'o_ots'om

ñ'oom nnoom na maxjeⁿ nnaaⁿ'aⁿ ndyuaameiiⁿ. Nncuaana' cwentaa nn'aⁿ na nluiindyena tsjaaⁿ 'naaⁿ! jom xeⁿ jndaⁿ tueeⁿ'eⁿ meiiⁿ xjeⁿ'ñeeⁿ tjaaⁿ'naⁿ ntseinaaⁿ. ⁶ Tso Ty'ooots'om na joo nn'aⁿ na nluiindyena tsjaaⁿ 'naaⁿ! Abraham cwiicheⁿ ndyuaa na nnc'omna na nchii ndyuaana. Tyeⁿ nndye'ntjomna ndaaⁿ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ ndo' wi' nntjoomna nl'a naⁿ'ñeeⁿ cwii ñequiee siaⁿnto ntyu. ⁷ Ndo' tso Ty'ooots'om nnoom: “Ja nncu'xaⁿ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ yuu na nndye'ntjomtyeⁿ nn'aⁿ na nluiindyena tsjaaⁿ 'naⁿ! na wjaawicantyyoo', jndaⁿ chii nlui'na jo' jo'. Tyuaawaañe nnc'omna nlat'maaⁿ'ndyena ja.” ⁸ Tqueⁿtyeⁿ Ty'ooots'om ñ'oom nnom Abraham na cats'aaⁿ 'naaⁿ tjaaⁿ yu'ndaa na nluiiñe na tsaⁿs'a. Jo' chii quia na tuiiñe jnaaⁿ Isaac, s'aaⁿ na ljo' juu jndaⁿ na jndaⁿ' ñeeⁿ xuee na tuiiñe. Majo'ti s'aa Isaac ñequio jnaaⁿ Jacob. Ndo' Jacob ñecwii xjeⁿ s'aaⁿ ñequio canchoo'we ntseinaaⁿ na yonom, nn'aⁿ na cwiluiindyeye weloo jaa na canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ Israel.

⁹ 'Saa joo ntseinda Jacob, jo' welooya na ñet'om teiyo, jeeⁿ taa' n'omna tyjeena José. Ndaana jom ndaaⁿ nn'aⁿ na ty'eñ'om jom ndyuaa Egipto. Saa Ty'ooots'om tyom'aaⁿ ñ'eⁿ'ñê ndyuaa'ñeeⁿ. ¹⁰ Seicandyaañe jom naquii' cha'tso nawi' na tyotjoom. Tquiaa na jndo' ts'oom ndo' s'aa na neiiⁿ! ts'om Faraón jom. Faraón'ñeeⁿ cwiluiiñe tsaⁿmaⁿnts'iaaⁿ t'maⁿ ndyuaa Egipto, ndo' jom ty'ioom ts'iaaⁿ José na catsaⁿ'ntjom tsaⁿ'ñeeⁿ cha'waa ndyuaa Egipto hasta mati catsaⁿ'ntjom naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ.

¹¹ 'Xjeⁿ'ñeeⁿ jnaⁿ'na' na jndyo cwii jndo' t'maⁿ

cha'waa ndyuaa Egipto ñequio ndyuaa Canaán. T'maⁿ nawi' tyotjoom nn'aⁿ. Ndo' welooya taticaluuna ljo' na nlcwa'na. ¹² Saa jnda na jndii Jacob na niom nantquie ndyuaa Egipto, jñoom ntseinaaⁿ welooya najndyee ty'ena jo' jo'. ¹³ Jnda chii ty'ennda'na na jnda we. Jo' na secañooⁿ José na tyjeena jom. Ndo' tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ tajnaⁿ'aⁿ na nn'aaⁿ José naⁿñeeⁿ. ¹⁴ Ndanquia seijndaa'ñe José na quiona ñequio tsotyena Jacob ñequio cha'tso nn'aⁿ w'aana. Joona jnda^a' ndyeeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' 'omndyena. ¹⁵ Quia jo' tja Jacob ndyuaa Egipto. Jo' jo' m'aaⁿ ndo' tueeⁿ'eⁿ ndo' mati jo' jo' tja ntseinaaⁿ, joo welooya na ñet'om teiyo. ¹⁶ Jnda chii ty'eñ'omlcwe' ntseinda Jacob sei'ts'o 'naaⁿ'aⁿ tsjoom Siquem ndyuaa yuu na jnaⁿna. Jo' jo' tjacant'iuu'ñê naquii' tsei'tsuaa na seijnda Abraham ñequio s'om xuee ndaa ntseinda Hamor.

¹⁷ Tsoti Esteban:

—Welooya nn'aⁿ Israel na ñet'om teiyo, tyom'aⁿtina ndyuaa Egipto. Ndo' yocheⁿ na tjatseicandaa'ñena' ñ'oom na tso Ty'ooots'om nnom Abraham na nnts'aaⁿ, yacheⁿ tjawijndyendyena. ¹⁸ Jndye nn'aⁿ ñet'om ts'iaaⁿ t'maⁿ ndyuaa Egipto. Ndo' tuee'ntyjo na tjaquiee' cwii ts'aⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ na ticaljeii cantyja 'naaⁿ ts'oo José. ¹⁹ Cwajndii s'aaⁿ. Tco'weeⁿ'eⁿ welooya. Saⁿtjoom na ca'ndyeta na yo'ndaa ndana na cwjeto. ²⁰ Joo ncuee'ñeeⁿ tuiñe Moisés. Tjawee' ts'om Ty'ooots'om yu'ndaa. Tyom'aaⁿñê waa' tsotyeeⁿ cha'na ndyee chi' na teix'leetina jom. ²¹ Jnda chii 'ndyena jom na cueeⁿ'eⁿ saa majuuto yuscu jnda tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ ljeii jom. S'aa cha'na

jnda jom. ²² Jo' chii tyotsei'naⁿ cha'tso na jndo' n'om nn'aⁿ ndyuaa Egipto. T'oom na jndo' ts'oom na tyotseineiⁿ ndo' na tyoch'eeⁿ.

²³ 'Ndo' Moisés, quia na tuee' cha'na wen'aaⁿ choom'm s'aana' ts'oom na ñe'cjaacanoom'm nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiiñê ntseindacantyjo Israel. ²⁴ Tjaaⁿ ndo' nty'iaaⁿ na maco'wi' cwii ts'aⁿ Egipto cwii ts'aⁿ tsjaaⁿ na tuiiñê. Jo' chii tjacwañom'm tsaⁿñeeⁿ. Tjeii'ñê juu nawi' na matjom. Seicueⁿeⁿ ts'aⁿ Egipto. ²⁵ Ee seitoom na nla'noⁿ nn'aaⁿ nn'aⁿ Israel na Ty'oots'om nntseicandyaañe joona ñequio l'o jom, saa tîcala'noⁿna. ²⁶ Ndo' cwiicheⁿ xuee ljeiⁿ we nn'aⁿ Israel na cwilantja'ndye. Ndo' na l'ue ts'oom na caljoyaandyena, jo' chii tsoom ndaana: “'O re mann'aaⁿndyo'. ¿Chiuu na cwilantja'ndyo?” ²⁷ Quia jo' juu ts'aⁿ na mal'ue tia' ñ'eⁿ x'iaa', ntqueeⁿ Moisés. Matsoom nnom: “¿Ñeeⁿ juu tqueⁿ 'u na nntsaⁿntjom' jâ, ndo' na nncu'xeⁿ jâ? ²⁸ ¿Aa ñe'catseicue' ja, cha'na seicue' ts'aⁿ Egipto wja?” ²⁹ Jnda na jndii Moisés ñ'oomwaa', jleinoom. Tjaaⁿ ndyuaa Madián. Mana ljoo'ñeyaaⁿ jo' jo'. Ndo' jo' jo' tocoom, tuiindywe we ntseinⁿ naⁿnom.

³⁰ 'Quia na jnda teinom wen'aaⁿ ntyu na m'aaⁿ jo' jo' seijomna' na m'aaⁿ cwii joo quii' jnda na ndyoo' sjo Sinaí ndo' teitquioo'ñe cwii ángel nnoom naquii' ntsaachom na cwico tsa' ts'o^o n'ioom. ³¹ T'maⁿ seitsaⁿna' jom na nty'iaaⁿ na ljo'. Ndo' seicandyoo'ñê na nnty'iaa'yaaⁿ ndo' jñeeⁿ na matseineiⁿ Ta Ty'oots'om. ³² Matso: “Ja cwiluiindy^o Ty'oots'om cwentaa' welo' Abraham tsaⁿ na ñet'oom teiyoticheⁿ, ñ'eⁿ Isaac, ñ'eⁿ Ja-

cob.” Quia na jndii Moisés na ljo', teiñê na macaty'ueeⁿ. Meiⁿ tíc'oomt'maaⁿñê ts'oom na nnty'iaaⁿaⁿ. ³³ Ndo' matso Ty'o^oots'om nnoom: “Cwji' lcom' na ñjom' ee yujo' yuu na meintyje' matseixmaⁿna' tyuaa na lju' ee ñjaaⁿ tyje'cañooⁿya. ³⁴ Ja jnda nty'iayaya na cwita'wi' nn'aⁿ ndyuaa Egipto nn'aⁿya nn'aⁿ Israel ndo' jnda jndiia na cwitcweena. Ndo' jnda jndyocua^yya na nntseican-dyaandyo jona. Jo' chii majñooⁿya 'u na cja'lcwe' ndyuaa Egipto.”

³⁵ Tsoticheⁿ Esteban:

—Moisés'ñeeⁿ, ñel'a nn'aⁿ Israel na ticuee' n'omna jom. Jluena nnoom: “¿'Ñeeⁿ tq^ueeⁿ 'u na nntsa'ntjom' já ndo' na nncu'xeⁿ já?” Saa majuutoom ty'iom Ty'o^oots'om ts'iaaⁿ jom na catsa'ntjoom jona ndo' cantyja 'naaⁿ na nndyaandyena nawi' na tyom'aⁿna. Luaa' s'aa Ty'o^oots'om xjeⁿ na teitquiioo'ñe ángel nnoom naquii' tsa' ts'o^o nioom na cwico. ³⁶ Majuu Moisés'ñeeⁿ tjeiiⁿeⁿ welooya nn'aⁿ Israel na ñet'om ndyuaa Egipto. Jndye 'naaⁿ t'maⁿ tyoch'eeⁿ ndyuaa'ñeeⁿ na tjaa 'ñeeⁿ juu nnda^a nnts'aa na cwe' na jndei nquii. Mati tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ quia na tei'nomna Ndaalwee Wee ndo' quia na tyom'aⁿna ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom wen'aaⁿ ntyu. ³⁷ Manqueⁿ na tsoom ndaa^a nn'aⁿ Israel: “Ty'o^oots'om nlqueeⁿ cwii nn'aⁿyo' na nñequiaa ñ'oom'm ndaa^ayo' cha'xjeⁿ na tq^ueeⁿ ja.” ³⁸ Majom na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena quia na tyotjomndyena ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. Jo' jo' seineiⁿ ángel ñ'eⁿñê sjo Sinaí. Jnda chii jom seineiiⁿ ndaa^a welooya nn'aⁿ Israel. Jom to'ñoom ñ'oom na

mañequiaana' na tseixmaⁿ ts'aⁿ na wando' añmaaⁿ
na jndyoteincoo' ñ'oom'ñeeⁿ ndāa jaa.

³⁹ 'Saa welooya tiñe'calacandana ñ'oom na
tsoom ndaana. Tiñe'calañ'oom'ndyena jom
ndo' l'ana na ñe'c'oolcwee'na ndyuaa Egipto.

⁴⁰ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ xqueⁿ sjō Sinaí jluena
nnom Aarón: “Catsa' 'naⁿ na nlat'maaⁿndyō na
nnc'oojndyena' jo ndaaya na nntsaalcwaa'a
Egipto ee ticaliuuya ljo' tjom Moisés ts'aⁿ
na tjei' jaa jo' jo'.”

⁴¹ Ndo' l'ana cwii 'naⁿ
cha'cwijom quioo'jndyo chjoo. Ndo' nnom juuna'
tyola'cwjeena quioo' na tyola't'maaⁿndyena na
l'ana xuee. Jeeⁿ neiiⁿna ñequio juuna', ndo' cwe'
'naⁿ na l'a nquieena. ⁴² Jo' chii 'ndii Ty'oōts'om
joona. 'Ndiitoom na calat'maaⁿndyetona meiiⁿ
cwe' cancjuu na m'aⁿ tsjō'luee. Ee naquii' libro na
teiljeii ñ'oom ndyuee profetas, matsona':

'O nn'aⁿ Israel, ¿aa nōōⁿya tyoñequia'yo' quioo' na
tyolacwje'yo'
wen'aaⁿ ntyu'ñeeⁿ na tyom'aⁿ'yo' ndyuaa yuu tjaa
nn'aⁿ c'oom?

⁴³ Nchii jo' l'a'yo' ee ñejleiñ'om'yo' w'aaliaa na ndii'
juu na tyolat'maaⁿndyo' na jndyu Moloc.

Ndo' ñejleiñ'om'yo' caxjuu cwentaa' juu na ty-
olat'maaⁿndyo' na jndyu Renfán.

Ñequii'cheⁿ 'naⁿ na ñel'a' ncjo'yo'
ñejlat'maaⁿndyo'.

Jo' chii je' nncwjiia 'o ndyuaa tsjom'yo', nntsa'yo'
hasta cwiicheⁿ na ntyjaa' tsjoom Babilonia.

⁴⁴ Tsoti Esteban:

—Juu ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom, tyoleiñ'om
welooya w'aaliaa yuu tyolawena ljo' lcaa' na
chuu' ljeii na tqueⁿ Ty'oōts'om na matsa'ntjomna'.

W'aaliaa'ñeeⁿ tuiina' cha'xjeⁿ na sa'ntjom Ty'o^ots'om Moisés na cats'aaⁿ juuna' cha'xjeⁿ na jnda t'mo^o nnom. ⁴⁵ Juuna' tquioñ'om ndacantyjo welooya quia na jndyochuu Josué jona ndyuaameiiⁿñe, ndyuaa na seijndaa'ñe Ty'o^ots'om na ndaana. Jo' chii tjeiiⁿeⁿ nn'aⁿ na ñet'om ndyuaameiiⁿñe cha ljoo'ndye welooya juuna'. Ndo' ljooñe tyoleiñ'omtina w'aaliaa'ñeeⁿ hasta quia na tyom'aaⁿ David. ⁴⁶ Tjawee' ts'om Ty'o^ots'om ñ'eⁿ David. Ñe'cats'aaⁿ w'aa yuu na nnc'oom Ty'o^ots'om na tyotseit'maaⁿñe weloom'm Jacob tsaⁿ na ñet'oom teiyocheⁿ. ⁴⁷ Saa jnaaⁿ Salomón juu s'aa w'aa'ñeeⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om. ⁴⁸ Saa nquii Ty'o^ots'om na m'aaⁿ na ndyeticheⁿ, nchii cwe' naquii' l'aa na cwil'a nn'aⁿ mac'eeⁿ. Ee luaa' tyotso profeta. Seineiⁿ tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na seijn^ooⁿ ts'om. Matsoom:

⁴⁹ Cañoom'luee matseixmaⁿna' ndio 'naⁿya yuu na mawacaty^a na matsa'ntjoⁿya.

Ndo' tsjoomnancue matseixmaⁿna' cwe' cha'na 'naⁿ yuu na cwiquie' nc'a.

Nc'e na ljo', ¿cwaaⁿ w'aa na nl'a'yo' cwentaya?

Ndo' ¿yuu waa cwii joo na ya na nncwajndyaya?

⁵⁰ ¿Aa nchii nnc^o s'aa cañoom'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue?

⁵¹ Tsoti Esteban:

—'O maxjeⁿ quie' n'om'yo'. Matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na tyoolat'maaⁿndye Ty'o^ots'om ee tiñe'candyeyo' meiⁿ tiñe'calacanda'yo'. Ñequii' na cwitsa'yo' nacjoo' Espiritu Santo. Cha'na tyol'a welo'yo' na ñet'om teiyo majo'ti cwil'a' 'o.

⁵² Welo'yo' na ñet'om teiyo, ¿Aa tyom'aaⁿ 'ñeeⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'o^ots'om na tícata'wi'na

juu? Maxjeⁿ tjaa'naⁿ. Jla'cwjee welo'yo' nn'aⁿ na tyola'candii na nndyo nquii Cristo na cwiluiiñe na maty'iomyana'. Ndo' 'o je' jnda tquia'yo' cwenta jom ndo' jnda jla'cue'yo' jom. ⁵³ Mancjo'to'yo' na to'ñoom'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés na tquia ángeles. Saa tîcalacanda'yo' juuna'.

Jla'cuee'na Esteban

⁵⁴ Jnda na jndye naⁿñeeⁿ ñ'oommeiⁿ jla'jmeiⁿndyena. Tyoteinquiena ndei'n'omna na jeeⁿ lioona Esteban. ⁵⁵ Saa jom na too' naquii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo, jlundaañê nty'iaaⁿaⁿ cañoom'luee. Nty'iaaⁿaⁿ na neiⁿcoo' caxuee yuu na m'aaⁿ nquii Ty'o^ots'om ndo' nty'iaaⁿaⁿ Jesús na meintyjee' jo ntyjaa' Ty'o^ots'om ntyjaya. ⁵⁶ Ndo' matsoom:

—Canty'ia'yo'. Manty'iaya na jnda jnaaⁿ cañoom'luee, ndo' nquii Jesús na jnaⁿ jo' jo', meintyjee' ntyjaa' Ty'o^ots'om ntyjaya.

⁵⁷ Quia jo' jndei tyolaxuaana na jmeiⁿndyena. Jlacu'na lua'quina ndo' ñejom ty'enomna nacjoom'm. ⁵⁸ Ndo' jndei ty'entquieena jom nnom tsjoom. Jnda chii nn'aⁿ na tyolue na waa jnaaⁿaⁿ tjeii'na liaa na teincoo na cwee'na. Tsa'na joona', ndo' cwii ts'aⁿ na titquieñe na jndyu Saulo jom s'aaⁿ cwenta joona'. Jnda chii tyotmeiiⁿna ljo' Esteban. ⁵⁹ Ndo' yocheⁿ na cwitmeiiⁿna ljo' jom, seineiⁿ nnom Ty'o^ots'om, matsoom:

—Ta Jesús, coñom' añmaⁿ 'naⁿya.

⁶⁰ Jnda chii tcoom'm xtyeeⁿ. Jndei seixuaⁿ, matsoom:

—Ta, tincwjaa'ndyu' cwenta jnaaⁿna na cwila'cuee'na ja.

Jnda tsoom na luaa' mana tueeⁿeⁿ.

8

1 Ndo' tyom'aaⁿ Saulo jo' jo', seijomñê na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban.

Tyoco'wi' Saulo nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om

Majuu xuee na jlacuee'na Esteban jnaⁿna' cwajndii tyontyjo nn'aⁿ Jerusalén tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ jo' jo'. Jo' chii cha'tsondyena tyot'oom'ndyena cha'waa ts'ondaa Judea ñequio ts'ondaa Samaria. Macanda nquiee apóstoles tîcat'oom'ndyena. 2 Nt'om naⁿnom na jeeⁿ xcwee' n'om ñ'eⁿ Ty'oots'om ty'ecat'iuuna Esteban. Jeeⁿ tyotyueena na jnda nquiuna jom. 3 Ndo' Saulo cwajndii tyoco'weeⁿeⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. Tyojaaqueⁿeⁿ meiⁿ quii' l'aa ndo' ñequio na jndei'na' tyocwjeeⁿeⁿ naⁿnom ndo' naⁿlcu. Tyocjaachom joona. Tyotioom joona w'aancjo.

Tyoñe'quia nn'aⁿ ñ'oom naya ndyuua Samaria

4 Saa naⁿñeeⁿ na t'oom'ndye tyoma'nomna. Meiⁿyuucheⁿ na tquiena tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ. 5 Cwii joona, ts'aⁿ na jndyu Felipe, tjacueeⁿ cwii tsjoom ts'ondaa Samaria. Tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo ndaa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. 6 Cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ ya tqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ ndo' nty'iaana 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ na xocandaa nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii' ts'aⁿ. 7 Jndye nn'aⁿ na tyoleichuu jndyeta n'maaⁿna s'aaⁿ. Quia na jlui' jndyeta'ñeeⁿ quii' n'omna jndeiⁿ jla'xuaana'. Ndo' jndye nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee' ndo' ntjeiⁿ luee

tco'yana' jooṇa s'aa Felipe. ⁸ Nc'e na ljo', jndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyom'aⁿna na jeeⁿ neiiⁿna.

⁹ Jnda jaach'ee xuee m'aaⁿ cwii ts'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na calua'ñe na jndyu Simón. Tyonquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Samaria, na tyotsoom ndaṇa na jom jeeⁿ t'maⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁰ Cha'tsondye nn'aⁿ meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindyē meiiⁿ nn'aⁿ na cje laxmaⁿ jeeⁿ tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ. Tyoluena:

—Simónm'aaⁿl, juu najndeii na matseixmaⁿ Ty'oṛts'om, t'maⁿ matseixmaaⁿ jo'.

¹¹ Nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ ee teiyo manquiu'nn'aaⁿ jooṇa ñequio ts'iaaⁿ calua' na mach'eeⁿ. ¹² Saṇ quia na jnda jla'yu'na ñ'oom na tyotseineiⁿ Felipe cantyja na matsa'ntjom Ty'oṛts'om ndo' cantyja 'naaⁿl xuee' Jesucristo, quia jo' naⁿnom ndo' naⁿlcu teits'oomndyena. ¹³ Ndo' manquiiti Simón seiyoom'm ndo' teits'oomñê. Ndo' ñequii'cheⁿ na ñ'eⁿñ'eeⁿ ñ'eⁿ Felipe. Jeeⁿ tyocjaawee' ts'oom 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'ee Felipe na xocandaṇ nnts'aa na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ meiⁿ xocjaantyjoṛ' ts'om ts'aⁿ chiuu tuiiyuu.

¹⁴ Ndo' Jerusalén m'aⁿ apóstoles, jnda na jndyena na mati nn'aⁿ ts'ondaa Samaria macwila'yu'na ñ'oom' Ty'oṛts'om, jo' chii jñoomna we x'iaana, Pedro ñ'eⁿ Juan, na c'oo naⁿñeeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuaa Samaria. ¹⁵ Ndo' jnda na tquie naⁿñeeⁿ jo' jo', tyola'neiⁿna nnom Ty'oṛts'om. Taⁿna nnoom na quiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Ee meiⁿcwiindyē naⁿñeeⁿ tyooto'ñoomna Espíritu Santo, macandaṇ na jnda teits'oomndyena

ñequio xuee' Ta Jesús. ¹⁷ Quia jo' Pedro ñ'eⁿ Juan tioonaa lueena nacjoo naⁿñeeⁿ. Mana to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna.

¹⁸ Jnda na nty'iaa' Simón na joo nn'aⁿ na jñom Ty'ooots'om tioonaa lueena nacjoo naⁿñeeⁿ, to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna, quia jo' seiqueeⁿna' ts'oom na mati jom ñe'cats'aaⁿ na ljo'. Jo' chii tsoom ndaana na s'om nñequiaaⁿ.

¹⁹ Matsoom:

—Quia'yo' na ntseixmaⁿya najndeii na cwilaxmaⁿ'yo' cha mati ja meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntioo l'oo nacjoo' maxjeⁿ nnc'oñom Espíritu Santo naquii' ts'om.

²⁰ Saã matso Pedro nnoom:

—S'om 'naⁿ catsuuna' ñ'eⁿndyu', 'u matsei'tiuu' na cwe' ñequio s'om nnc'oñom' naya na mañequiaa Ty'ooots'om na cwicandaa nn'aⁿ na cwe'yu.

²¹ 'Ū ticatsona' na nntseijomndyu' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om na cwil'aayâ ee tiyuu' na xcwee' ts'om' jo nnoom. ²² Calcwe' ts'om' jnaⁿ luaa', ndo' catseity'oondyu' nnom Ty'ooots'om nts'aacheⁿndyo ndya' nntseit'maⁿ ts'oom 'u na luaa' m'aaⁿ ts'om'. ²³ Ee manty'iaya juu jnaⁿ matseijomna' cha'cwijom 'naⁿ ja na nnc'uu ts'aⁿ ndo' cha'cwijom l'uaancjo na chu'tyeⁿndyu'.

²⁴ Quia jo' tso Simón ndaana:

—Cataⁿ'yo' nnom Ty'ooots'om na meiⁿcwii ticatjoⁿya cha'na cwindu'yo'.

²⁵ Pedro ñ'eⁿ Juan jla'neiⁿna ñ'oom' Ty'ooots'om ndo' tjei'yuⁿndyena cantyja 'naaⁿ Jesús. Jnda chii jnaⁿna tsjoom'ñeeⁿ ndyuⁿaa Samaria na nnc'oolcwee'na Jerusalén. Jndye njoom nch'uu

tyo'oowi'nomna ndyuaa'ñeeⁿ. Tyoñequiana ñ'oom naya ndaꞗ nn'aⁿ.

Felipe ñequio ts'aⁿ ndyuaa Etiopía

²⁶ Ndo' seineiⁿ ángel 'naaⁿ! Ty'oo^ots'om nnom Felipe. Tso: “Cja' nato Jerusalén na wjaana' tsjoom Gaza jo ntyja na macalui' caxjuu tsoom'naaⁿ.” Juu nato'ñeeⁿ mawinomna' ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. ²⁷ Quia jo' teicantyjaaⁿ tjaaⁿ. Ndo' nato'ñeeⁿ teincwiñê ñ'eⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ ndyuaa Etiopía. Tsaⁿñeeⁿ tsaⁿs'a eunuco na mandi'ntjom nnom Candace tsaⁿscu na matsa'ntjom ndyuaa Etiopía. Tyom'aaⁿ ts'iaaⁿ na tyotseiweeⁿ s'om naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿ! tsaⁿscu'ñeeⁿ. Tjatseit'maaⁿñê Ty'oo^ots'om Jerusalén. ²⁸ Ndo' je' majaalcweeⁿeⁿ. Ñjoom ts'om tornom 'naaⁿaⁿ. Matsei'naⁿaⁿ tsom na chuu' ñ'oom' Ty'oo^ots'om na seiljeii Isaías. ²⁹ Ndo' tso Espiritu nnom Felipe:

—Catseicandyoo'ndyu' nacañoom' tornomwaa'. Catseijomndyu' ñ'eⁿ ts'aⁿ na maleiñ'oom juuna'.

³⁰ Quia jo' tjantyjaa' Felipe tsaⁿñeeⁿ. Jñeeⁿ na matsei'naaⁿ! tsaⁿñeeⁿ ñ'oom' Ty'oo^ots'om na seiljeii Isaías. Tax'eeñê nnom, matsoom:

—¿Aa matsei'noⁿ! ñ'oom na matsei'naⁿ?

³¹ Matso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Chiuu nnts'aayo na nntsei'noⁿa ee tjaa 'ñeeⁿ juu m'moⁿ nooⁿ?

Ndo' tcaⁿ tsaⁿñeeⁿ na cjawa Felipe tornom 'naaⁿaⁿ na nncwacatyeeⁿ na cañoom'm.

³² Luaa matso ñ'oom' Ty'oo^ots'om na matsei'naaⁿ! tsaⁿñeeⁿ:

Quia na wjaañ'oom ts'aⁿ catsmaⁿ na nntseicueⁿeⁿ juuyo' meiⁿchjoo ticatseixuaayo'.

Mati cha'na catsmaⁿ chjoo quia na matyjee ts'aⁿ
 som'm ñemaa^{nl} 'ñom,
 malaa'ti' tjaa ljo' tso ts'aⁿ na cwiluiiñe catsmaⁿ
 cwentaa' Ty'o^ots'om meiiⁿ na wi' tyotjoom.

33 Jla'jnaa^{nl} nn'aⁿ jom meiⁿ tícatu'xe^{ny}yana ñ'oom
 cantyja 'naa^{nl}aⁿ.

Ndo' 'ñeeⁿ juu nnda^{aa} nntseineiⁿ cantyja 'naaⁿ
 nn'aa^{nl}aⁿ na tjawicantyyoo',
 maxjeⁿ tjaa'naⁿ ee tyuaa' jla'cuee'na jom.

34 Quia jo' tax'ee ts'aⁿ Etiopía nnom Felipe, mat-
 soom:

—Cwii naya'ñeeⁿ, catsu'ya' no^oⁿ, ts'aⁿ na
 tyoñequiaa ñ'oommeiiⁿñe ¿aa matseineiⁿ cantyja
 'naa^{nl} nqueⁿ oo aa cantyja 'naa^{nl} cwiicheⁿ?

35 Quia jo' Felipe too^{nl}oⁿ na tyotseineiⁿ cantyja
 'naa^{nl} juu ñ'oom'ñeeⁿ na teiljeii naquii' ñ'oom'
 Ty'o^ots'om na sei'naa^{nl} tsa^{nl}ñeeⁿ. Tyotseineiⁿ
 nnom tsa^{nl}ñeeⁿ ñ'oom naya cantyja 'naa^{nl} Jesús.

36 Ndo' yocheⁿ na cwi'oona nato, tquiena cwii joo
 yuu waa ndaatioo. Quia jo' matso ts'aⁿ Etiopía
 nnoom:

—Canty'ia', ñjaaⁿ waa ndaatioo. ¿Aa waa na
 nntseicu'na' na nnleits'oomndyo?

37 Quia jo' matso Felipe nnoom:

—Xeⁿ matsei'yui' ñequio na xcwee' ts'om' nnda^{aa}
 nleits'oomndyu'.

T'o tsa^{nl}ñeeⁿ matsoom:

—Matseyiu'a na Jesucristo cwiluiiñê Jnda
 Ty'o^ots'om.

38 Quia jo' ts'aⁿ Etiopía saⁿntjoom na cjaamein-
 tyjee' tornom. Jnda^{aa} chii wendyena tquiocuena,
 ty'ecuona quii' ndaatioo, mana seits'oomñe Fe-
 lipe jom. 39 Jnda^{aa} na jlui'na quii' ndaatioo, nquii

Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om tjañ'loom Felipe. Ndo' ts'aⁿ Etiopía'ñeeⁿ taticanty'iaa'tyeeⁿ Felipe, saa tjaaⁿ nato na mawjaⁿ ñequio na neiiⁿ ts'oom. ⁴⁰ Ndo' Felipe je', teitquioo'ñê tsjoom Azoto, ndo' jndye njoom tyomanoom tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya hasta tuee'nnaaⁿaⁿ tsjoom Cesarea.

9

Lcwe' ts'om Saulo jnaaⁿaⁿ

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ndo' Saulo ticando' nncjaameintyjeeⁿeⁿ na matseicyaty'ueeⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio Ta Jesús. Ndicwaⁿ macantyjaa'ñê na nntseicwjeⁿ joona. Jo' chii tjaaⁿ na m'aaⁿ tyee na cwiluiitquieñe. ² Tcaaⁿ ljeii nnom juu na nncjaañ'oom tsjoom Damasco na m'aⁿ nn'aⁿ judíos lan'om 'naaⁿna. Ljeii'ñeeⁿ tquiaana' najneiⁿ na nncjaacwjaaⁿ naⁿnom ndo' naⁿlcu nn'aⁿ na m'aⁿ natoo' Jesús, na nncjaachom joona praso Jerusalén. ³ Njoom nato na jnda jaawinoom'm tsjoom Damasco ndo' mats'ia jo' tioo cwii chom ndiocheⁿ nacañom'm na jnaⁿna' cañoom'luee. ⁴ Ndo' tiooñê nomtyuaa ndo' jñeeⁿ na seineiⁿ ts'aⁿ. Matso nnoom:

—Aa ndi', Saulo, ¿chiiu na jeeⁿ mantyjjo' ja?

⁵ Ndo' t'ooⁿ:

—¿'Ñeeⁿ 'u Ta?

Matso nnoom:

—Ja Jesús ts'aⁿ na mantyjjo'.

⁶ Ndo' Saulo cwiteiñê na macaty'ueeⁿ. Matsoom:

—¿Chiiu l'ue ts'om' Ta na cats'aa?

Quia jo' matso Jesús nnoom:

—Quicantyja', cja'quie' quii' tsjoom. Jo' jo' nntso ts'aⁿ njom' ljo' macaⁿna' na nntsa'.

7 Ndo' naⁿnom na cwi'oo ñ'eⁿ Saulo, s'aana' na jeeⁿ tyuena ee jndyena na seineiⁿ ts'aⁿ sāa titquioo'ñe. 8 Quia jo' teicantyja Saulo nomtyuaa. Sein'meiiⁿeⁿ lua'nnoom sāa tileicanty'iaaⁿaⁿ. Jo' chii t'uena ts'o^oⁿ ty'eñ'omna jom tsjoom Damasco. 9 Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii ndyee xuee na tileicanty'iaaⁿaⁿ, ndo' tîcwaaⁿaⁿ meiⁿ na nnc'om ndaa tjaa'naⁿ.

10 Tsjoom'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseyiu' na jndyu Ananías. Tsaⁿñeeⁿ tco'na' nty'iaaⁿaⁿ Ta Jesús. Seineiⁿ matso:

—Ananías.

T'o^oⁿ, matsoom:

—Luaa ja Ta.

11 Quia jo' matso Ta Jesús nnoom:

—Quicantyja' cja' nataa na jndyuna' na Ndyeyu tja. Waa' Judas cal'ue' ts'aⁿ na jndyu Saulo, ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Tarso. Tsaⁿñeeⁿ mamatseineiⁿ no^oⁿ. 12 Ndo' jnda tco'na' nty'iaaⁿaⁿ na 'u Ananías jnda jndyo'quie' na m'aaⁿ ndo' jndyo'catioo' l'o' nacjoom'm cha ndāa nnty'iaa'nnaaⁿaⁿ.

13 Jnda na jndii Ananías na luaa', tsoom:

—Jndye ñ'oom jnda mandiiya, Ta, na cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿm'aaⁿ cwanti nawil mach'eeⁿ nn'aⁿ cwenta' na m'aⁿ Jerusalén. 14 Ndo' je' ñ'jaaⁿ jnda tyjeeⁿeⁿ ñequio ljeii na tquia ntyee na cwiluitquiendye na mañequiaana' najneiⁿ cha na cha'tso nn'aⁿ na cwilcwii' xue' nncjaachom joona na chu'tyeⁿndyena na nntioom joona w'aancjo.

15 Sāa matso Jesús nnoom:

—Cja' ee jnda tjeii'ndyo jom na nntseineiin cantyja 'na^{ya} jo ndaa nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuua ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom jona, ndo' mati ndaa nn'aⁿ Israel. ¹⁶ Ndo' nnts'aa na nncjaaljeiiⁿ na maxjeⁿ jndye nawi' macaⁿna' na nncwinoom cantyja na matseyoom'm ñ'eⁿndyo.

¹⁷ Quia jo' tja Ananías w'aa na m'aaⁿ Saulo'ñeeⁿ. Jnda na tjaqueⁿeⁿ, tioom l'o^on nacjoo' tsaⁿñeeⁿ. Matsoom:

—'U re nn'a^{nya} Saulo, nquii Ta Jesús na teitquioo'ñê njom' nato na jndyo', jñoom ja na m'aaⁿl'. L'ue ts'oom na nnty'ia'nnda' ndo' na too' nntseixmaⁿl' Espíritu Santo naquii' ts'om'.

¹⁸ Mañoom' tquiaa cha'cwijom lua'tsja n'om nnom Saulo. Jnda na nty'iaa'nnaaⁿl'aⁿ. Quia jo' teicantyjaaⁿ, teits'oomñê. ¹⁹ Jnda chii tcwaaⁿl'aⁿ ndo' tquiaannda'na' najneiⁿ. Ljoo'ñê cwantindyo xuee ñequio nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Damasco.

Saulo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om Damasco

²⁰ Mantyja to^on^o na tyoñequiaaⁿ ñ'oom quii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos na nquii Jesús cwiluiiñê Jnda Ty'o^ots'om. ²¹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tyondye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ seitsaⁿna' jona. Tyoluena:

—¿Aa nchii tsaⁿm'aaⁿl' ts'aⁿ na tyoma'nom Jerusalén na tyoco'weeⁿeⁿ nn'aⁿ na cwilcwii' xuee' Jesús? Ndo' ¿aa nchii mati jnda jñoom ñjaaⁿ na nncjaachom nn'aⁿ na cwilayu' na chu'tyeⁿndye jo ndaa ntyee na cwiluiitquiendye?

²² Ndo' Saulo tjanaⁿjndeiityeeⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om. Tyo'mo^on na mayuu' na Jesús cwiluiiñê Cristo. Jo' na tjatseiñ'eeⁿñena' nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Damasco.

Jlui'n'maañe Saulo luee nn'a'n judíos

²³ Jnda jaach'ee xuee na ma'moⁿ Saulo ndo' jnda chii tjoom' ñ'oom t'maⁿ nn'a'n judíos na nlacuee'na jom. ²⁴ Saa jñeeⁿ na ljo'. Ndo' naⁿñeeⁿ naxuee ndo' natsjom tyondoona jom ndyueel'a tatiom nnom tsjoomna na nlacuee'na jom. ²⁵ Saa nn'a'n na cwilayu' teijndeina jom natsjom. Tuooⁿ ts'om cwii tsquiee l'oo. Jlac'oⁿna jom mantana na waa na ndye 'ndyoo tatiom nnom tsjoom. Chii tjacueeⁿ cwiicheⁿ na ntyja, mana tjaaⁿ.

Saulo tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om tsjoom Jerusalén

²⁶ Quia na jnda tueⁿeⁿ Jerusalén ñe'catseijomñe ñ'eⁿ nn'a'n na cwilayu', saa cha'tsondye naⁿñeeⁿ nquiaana jom ee tiñe'calayu'na na ts'aⁿ na matseyiu' jom. ²⁷ Saa tjañ'oom Bernabé jom na m'aⁿ apóstoles. Tso tsaⁿñeeⁿ ndaa naⁿñeeⁿ chiuu waa na nty'iaa' Saulo Ta Jesús na njoom nato, ndo' na seineiⁿ Ta Jesús nnoom ndo' chiuu waa na meiⁿchjoo tinquiaⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom ñequio xuee' Jesús Damasco. ²⁸ Ndo' ljooñe Saulo Jerusalén na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ²⁹ Meiⁿchjoo ti'maaⁿ ts'oom na tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. Tyotseineiⁿ ñ'eⁿ nn'a'n judíos na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, saa joona tyol'ueena chiuu ya nl'ana na nlacuee'na jom. ³⁰ Saa jnda na jndye nn'a'n na cwilayu' na ljo', ty'eñ'omna jom Cesarea, ndo' jo' jo' jla'cwanomtina jom tsjoom Tarso.

³¹ Quia jo' ntmaaⁿ nn'a'n na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿ na m'aⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ñequio Galilea ñequio Samaria ya tyom'aⁿna. Tjaa

na cwit'uuitina' jooṇa l'a nn'aⁿ ndo' ty'enajndana. Tyom'aⁿna na nquiaana Ty'oṱots'om ndo' ñequio na tyoteijndeii Espíritu Santo tjawijndyendyetina.

Cantyja na n'maⁿ Eneas

³² Pedro tyomanoom tyojaacanoom'm nn'aⁿ na cwilayu'. Mati tsjoom Lida tjacanoom'm nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaa' Ty'oṱots'om. ³³ Jo' jo' ljeiiⁿ cwii tsa^{ns}'a na jndyu Eneas. Jnda ñeeⁿ chu na ljo tsaⁿñeeⁿ cjoo' jnduu na wii' na ntjeiⁿ nc'ee.

³⁴ Matso Pedro nnom:

—'U re Eneas, Jesucristo matsein'maaⁿ 'u. Quicantyja'. Tseijndaa'ndyu'ya' jndu'.

Quia jo' mantyja teicantyja tsaⁿñeeⁿ. Jnda na tco'yana' jom. ³⁵ Ndo' cha'tso nn'aⁿ tsjoom Lida ñequio ndyuuaa su Sarón tyonty'iaana tsaⁿñeeⁿ ndo' lcwe' n'omna, jlayu'na ñequio Ta Jesús.

Tando'nnda' Dorcas na tueeⁿeⁿ

³⁶ Tsjoom Jope tyom'aaⁿ cwii tsa^{ns}cu na matseiyu' na jndyu Tabita. Ñequio ñ'oom griego cwiluenena jom Dorcas. Tsaⁿñeeⁿ ñequii'cheⁿ na ya tyoch'eeⁿ ndo' tyoteijneiⁿ ndyeñeeⁿ!. ³⁷ Ncuee'ñeeⁿ teiweeⁿeⁿ ndo' tueeⁿeⁿ. Jnda tueeⁿeⁿ chii jlacandaⁿ'na jom, ndo' tqueⁿna jom w'aa na nda we teicantyjoo'. ³⁸ Tsjoom Jope'ñeeⁿ manndyoo' m'aaⁿna' ñequio tsjoom Lida. Ndo' nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Jope'ñeeⁿ jndyena na tsjoom Lida m'aaⁿ Pedro. Jo' chii jñoomna we tsa^{ns}'a na c'oocataⁿna nnom Pedro na ntyjantyja cjaⁿ na m'aⁿna.

³⁹ Ndo' tjañ'eⁿ Pedro ñ'eⁿndyena. Ndo' jnda na tueⁿeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na meindoo' jom chii ty'eñ'omna jom w'aa na jnda we

teicantyjoo'. Cha'tso yolcu na jnda ljondye na tja noom tjaa'ndyena tsei jom. Tyotyueena ndo' tyot'mooⁿna nchuee ñequio cotom na tyoch'ee Dorcas xjeⁿ na ñetanoom'm. ⁴⁰ Saa Pedro jñoom cha'tso naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. Jnda chii tcoom'm xtyeeⁿ, seineiiⁿ nnom Ty'oots'om. Jnda jo' taqueeⁿ jo ndo' yuu m'aaⁿ ts'oo, nty'iaaⁿ'aⁿ juu. Matsoom:

—Tabita, quicantyja'.

Quia jo' tsaⁿñeeⁿ sein'meiiⁿ'eⁿ lua'nnom. Nty'iaaⁿ'aⁿ Pedro, mana tacatyeeⁿ. ⁴¹ Ndo' Pedro t'ueeⁿ ts'o tsaⁿñeeⁿ seiweeⁿ juu. Jnda chii t'maaⁿ yolcu na jnda ljondye ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu'. T'moⁿ Pedro yuscu'ñeeⁿ ndaana na mawando'. ⁴² Cha'tso nn'aⁿ tsjoom Jope jndyena na luaa' tuii, ndo' jndyendyena tyolayu'na ñequio Ta Jesús. ⁴³ Ndo' Pedro majndye xuee ljoo'ñê tsjoom'ñeeⁿ waa' ts'aⁿ na jndyu Simón ts'aⁿ na matseitoo'ñe ntjaⁿ.

10

Pedro ñequio Cornelio

¹ Tsjoom Cesarea tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Cornelio. Tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿ sondaro na jndyuna' Italiano. ² Tsaⁿñeeⁿ jeeⁿ xcwee' ts'oom tyotseit'maaⁿñê Ty'oots'om ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿ'aⁿ. M'aaⁿ na nquiaⁿ'aⁿ Ty'oots'om. Mati jndye waa na tyoteijneiⁿ nn'aⁿ judíos na jñeeⁿndye. Ndo' ñequii'cheⁿ tyotseineiiⁿ nnom Ty'oots'om. ³ Cwii xuee cha'na na ndyee na matmaaⁿ tco'na' ángel cwentaa' Ty'oots'om nnoom. Ndo'yaaⁿ na jndyoquiee' ángel'ñeeⁿ na m'aaⁿ. Matso nnoom:

—Aa ndi', Cornelio.

4 Ndo' jom cwe' nty'iaa'toom ángel na jeeⁿ nioom ty'ueeⁿ hasta seiqueeⁿñena' jom. Jndā chii matsoom:

—¿Ljo' nntsa' Ta?

T'o ángel nnoom matso:

—Mandii Ty'o^ots'om na matsei'neiⁿ nnoom. Ndo' maqueeⁿ cwenta na mateijndei' ndyeñeeⁿ ndo' macañjom ts'oom 'u. 5 Jo'chii cajñom' nn'aⁿ na c'oona tsjoom Jope na c'ooqueeⁿndyena Simón tsaⁿ na mati jndyu Pedro. 6 Tsaⁿñeeⁿ nntsoom ljo' catsa'. Jom cwe' mac'eⁿyaaⁿ waa' tcayoom'm Simón ts'aⁿ na matseicatoo' ntjaⁿ. Ndyoo' 'ndyoo ndaaluee waa waa' tsaⁿñeeⁿ.

7 Ndo' Cornelio quia na jndā tja ángel na seineiⁿ ñ'eⁿñê tcwaaⁿ we mosoom'm ndo' cwii sondaro. Sondaro'ñeeⁿ matseit'maaⁿñê Ty'o^ots'om ndo' mandi'ntjoom nnom Cornelio. 8 Cornelio tsoñ'eeⁿ ndaā naⁿñeeⁿ chiuu waa na tco'na na nty'iaaⁿaⁿ. Jndā chii jñoom naⁿñeeⁿ tsjoom Jope.

9 Ndo' cwiicheⁿ xuee manjomndye naⁿñeeⁿ nato. Cha'na manndyoo' quiajmeiⁿ 'oowindyoona tsjoom Jope. Majuu xjeⁿñeeⁿ tjawa Pedro xqueⁿ w'aa yuu su na nntseineiⁿ nnom Ty'o^ots'om. 10 M'aaⁿ jo' jo' ndo' tyjee' na ñel'joom'm, sāā yocheⁿ na cwila'ñ'oom'ndyena na nlcwaaⁿaⁿ waa na tco'na' nty'iaaⁿaⁿ. 11 Nty'iaaⁿaⁿ na jnaaⁿ cañoom'luee. Jndyocue cwii 'naⁿ cha'cwijom cwii liaa tsca'ndyu' tmeiⁿ na chu'tyeⁿ ñequiee nguina'. Tioona' xjeⁿ yuu na m'aaⁿcheⁿ. 12 Liaa'ñeeⁿ ñjom cha'tso nnom quioo' na cwilooca' ñequio quioo' na cwi'oootscoo'ndye ñequio cantsaa. 13 Ndo' jndii Pedro na teic'uaa, seineiⁿ, matso:

—Quicantyja' Pedro. Catseicue' quioo' na nlqui'.

¹⁴ Ndo' t'og Pedro, matsoom:

—Xoquia Ta. Ee meiⁿjom tyooquia cwii nnom na cwe' cwantindyo oo na tilju' tseixmaⁿna' jo njom' nncu'.

¹⁵ Teic'uaannda', matso nnoom:

—'Naⁿ na jnda tqueⁿ Ty'o^oots'om na lju' tseixmaⁿna', 'u tintsu' na cwe' na cwantindyo juuna'.

¹⁶ Ndyee ndii' teic'uaa seineiⁿ. Jnda chii juu 'naⁿñeeⁿ tjalcwe'nnda'na' cañoom'luee. ¹⁷ Ndo' xcwe na m'aaⁿ ts'om Pedro ljo' ñe'ca'moⁿ 'naaⁿ na tco'na' nty'iaaⁿaⁿ, ndo' nn'aⁿ na jñom Cornelio jnda tqiiena tsjoom'ñeeⁿ, na tax'eendyena yuu waa waa' Simón na cwe' mac'eⁿya Pedro. ¹⁸ Jnda na tqiiena 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ, jluena:

—¿Aa ljoo m'aaⁿ Simón ts'aⁿ na mati jndyu Pedro?

¹⁹ Xjeⁿñeeⁿ ndicwaⁿ m'aaⁿ ts'om Pedro cantyja na tco'na' nty'iaaⁿaⁿ ndo' matso Espíritu Santo nnoom:

—Ndyee naⁿnom cwil'uee 'u. ²⁰ Jo' chii quicantyja', cja'cue'. Cja' ñ'eⁿndyena. Tinc'oom' ñomtiuu' ee ja jñooⁿya joona.

²¹ Quia jo' Pedro tjacueeⁿ na m'aⁿna. Matsoom ndaana:

—Ja ts'aⁿ na cwil'ue'yo'. ¿Aa waa na nl'a'yo' ja?

²² Jluena nnoom:

—Jâ tquiogyâ ts'iaaⁿ 'naaⁿ ts'aⁿ na jndyu Cornelio, ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿ sondaro. Jom ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyana' ndo' na matseit'maaⁿñê Ty'o^ots'om. Cha'tsondye nn'aⁿ

judíos ya ñ'oom cwilaneiⁿna cantyja 'naaⁿ'aⁿ ndo' jnda nquiuna jom. Cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om tso nnoom na catseicañeeⁿ 'u na cja' waⁿ'aⁿ ndo' na nñeeⁿ ñ'oom na nntseineiⁿ.

²³ Quia jo' seiñ'oom'ñe Pedro joona na caljoo'ndyena jo' jo'. Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee tjaaⁿ ñ'eⁿndyena. Ndo' nt'om nn'aⁿ tsjoom Jope na cwilayu' ty'ena ñ'eⁿñê.

²⁴ Cwiicheⁿ xuee tquiena tsjoom Cesarea. Mameindoo' Cornelio joona. Jnda seitjoom nn'aaⁿ'aⁿ ñequio nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye.

²⁵ Jom jlui'noom naquii' waⁿ'aⁿ quia na ljeiiⁿ na jnda tyjee'cañoom Pedro, tjacatjomñê juu. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom na seit'maaⁿñê juu.

²⁶ Saa seiwe tsaⁿ'ñeeⁿ jom. Matso nnoom:

—Quicantyja' sa, ee mats'aⁿ ja cha'na 'u.

²⁷ Ndo' yocheⁿ na cwila'neiⁿna 'ooqueie'na naquii' w'aa. Jo' jo' ljeii Pedro cwa jndye nn'aⁿ jnda tjomndye. ²⁸ Quia jo' matsoom ndaana:

—'O nquiuyoy' juu ljeii na cwileiñ'ooⁿyâ matsona' na ticaty'iomyana' na cwii ts'aⁿ judío nncjaantyyaa' meiⁿnquia ts'aⁿ na nchii ts'aⁿ judío oo meiⁿ na nncjaaqueⁿeⁿ quii' waa'. Saa Ty'oots'om jnda t'mooⁿ nooⁿ na meiⁿcwii ts'aⁿ tantsjooⁿ na cwe' cwantindyo juu oo na tilju' tseixmaⁿ. ²⁹ Jo' chii quia na tqueⁿyo' ja tjaa na seitsaaⁿndyo, maxjeⁿ jndyoo. Saa je' ñecaljeiya chiuu na tqueⁿyo' ja.

³⁰ Ndo' t'o Cornelio matsoom:

—Xuee je' jnda ñequiee xuee maxjeⁿmeiiⁿ tyom'aaⁿya naquii' w'aya. Matseicwejndo'ndyo ndo' matseinaⁿya nnom Ty'oots'om cha'na quil'a' 'o nn'aⁿ judíos na ticwii xuee na ndyee na matmaaⁿ. Juu xjeⁿ'ñeeⁿ teitquioo'ñe cwii ts'aⁿ

nooⁿ na jeeⁿ caxuee liaa'. ³¹ Matso tsaⁿñeeⁿ nooⁿ:
 “‘U re Cornelio, mandii Ty'o^ots'om ñ'oom na
 matsei'neiⁿ nnoom ndo' macañjom ts'oom na
 mateijndei' nn'aⁿ ljo' na matseitjoona' jooa.
³² Jo' chii cajñom' nn'aⁿ na c'oona tsjoom Jope na
 nnc'ooqueeⁿndyena Simón ts'aⁿ na mati jndyu
 Pedro. Jom cwe' mac'eⁿyaaⁿ waa' tcayoom'm
 Simón ts'aⁿ na matseicatoo'ñe ntjaⁿ, ts'aⁿ na waa
 waa' 'ndyoo ndaaluee.” ³³ Jo' chii mantya jñooⁿ
 nn'aⁿ na c'ooc'omna 'u. Ndo' 'u quianl'ua' na
 jndyo'. Je' je' cha'tsondyô ljoo m'aaⁿyâ jo nnom
 Ty'o^ots'om na nndyaayâ cha'tso na l'ue ts'oom na
 nntsu' ndaayâ.

Ñ'oom na seineiⁿ Pedro waa' Cornelio

³⁴ Quia jo' to' Pedro na matseineiⁿ, matsoom
 ndaana:

—Je' quia matsei'noⁿchaⁿya, na mayuu'
 Ty'o^ots'om tiquich'eeⁿ na cwe' ñejndaa' nn'aⁿ
 na candya' ts'oom. ³⁵ Ee meiⁿquia ndyuaa na
 m'aⁿ nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye jom ndo' na
 cwil'a yuu na maty'iomyana' maxjeⁿ macjaawee'
 ts'oom ñ'eⁿndyena. ³⁶ Tyoñequiaaⁿ ñ'oom'm ndaa
 já nn'aⁿ Israel. Tyotseicañeeⁿ já ñ'oom naya
 na mañequiaana' na meiⁿcwii ñ'omtiuu tic'oom
 naquii' n'o^onyâ nc'e Jesucristo tsaⁿ na cwiluiñe na
 matsa'ntjom cha'tsondye nn'aⁿ. ³⁷ 'O manquiuy'o'
 ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús. Jnda teinom na
 tyotseineiⁿ Juan ñ'oom na nleits'oomndye nn'aⁿ,
 to' Jesús tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ ts'ondaa
 Galilea ndo' t'oom'na' cha'waa ts'ondaa Judea.
³⁸ Cantyja 'naaⁿ Jesús'ñeeⁿ na jnaⁿ Nazaret,
 tquiaa Ty'o^ots'om na jom matseixmaaⁿ najndei

Espíritu Santo. Tyomanoom, tyoch'eeⁿ naya ndo' tyotsein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿ na ñenchje tsaⁿjndii ee maxjeⁿ ñ'eⁿñ'eⁿ Ty'o^oots'om ñ'eⁿñê.
³⁹ Já cwitjei'yuundyô cantyja 'naaⁿ cha'tso na tyoch'eeⁿ ts'on^ondaa Judea, ndo' mati naquii' tsjoom Jerusalén. Jla'cuee' naⁿñeeⁿ jom na ty'ioomna jom cjoo' ts'oom'naaⁿ, ⁴⁰ sa^a xuee jnda^a ndyee na tueeⁿeⁿ s'aa Ty'o^oots'om na tando'xcoom, ndo' na teitquioo'ñennaaⁿ'aⁿ ndaa^a já. ⁴¹ Ticwitquioo'ñê ndaa^a cha'tson^onye nn'aⁿ, macanda^a ndaa^a já. Ee jnda^a tjeii'ñe Ty'o^oots'om já na cwilaxmaaⁿya^a na catjei'yuu'ndyô cantyja 'naaⁿ Jesús ndaa^a nn'aⁿ. Já tyocwaa'â ndo' tyowaayâ ñ'eⁿñê jnda^a na tando'xcoom. ⁴² Saⁿtjom Ty'o^oots'om já na ñnequiaayâ ñ'oom ndaa^a nn'aⁿ ndo' na catjei'yuu'ndyô na tqueeⁿ Jesús na cu'xeⁿ nn'aⁿ na ta'ndo' ñequio nn'aⁿ na jnda^a tja. ⁴³ Mati profetas tyola'neiⁿna cantyja 'naaⁿ Jesús. Tyoluena na cha'tson^onye nn'aⁿ na nlayu' ñ'eⁿñê maxjeⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^oots'om jnaaⁿna nc'e xuee' jom.

Nn'aⁿ na nchii judíos cwito'ñoomna Espíritu Santo

⁴⁴ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Pedro ndaana ndo' to'ñoom naⁿñeeⁿ Espíritu Santo naquii' n'om. ⁴⁵ Ndo' nn'aⁿ judíos na cwilayu' na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Pedro jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' jooⁿa na mati nn'aⁿ na nchii judíos to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'om. ⁴⁶ Ee nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ jndyena na xuii' ñ'oom jla'neiⁿ naⁿñeeⁿ na lcwii'na Ty'o^oots'om. ⁴⁷ Jo' chii matso Pedro:

—Aa tiyuu' tjaa 'ñeeⁿ nntso na ticwits'oomndye naⁿm'aⁿ ee jnda^a to'ñoomna Espíritu Santo naquii'

n'omna majo'ti cha'xjeⁿ to'ñooⁿ jaa jom naquii' n'ooⁿya.

⁴⁸ Quia jo' seijndaa'ñê na cwits'oomndye naⁿñeeⁿ ñequio xuee' Jesucristo. Jnda chii taⁿ naⁿñeeⁿ nnoom na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena cwantindyo xuee.

11

Tso Pedro chiuu s'aaⁿ

¹ Nquiee apóstoles ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' ts'onⁿdaa Judea, jndyena na mati nn'aⁿ na nchii judíos jnda to'ñoomna ñ'oom' Ty'oⁿots'om.

² Saa jnda na tjalcwe' Pedro Jerusalén, nt'om nn'aⁿ judíos na cwilayu' jla'tia'na jom. ³ Tyoluena nnoom:

—¿Chiuu na tja' na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos ndo' chiuu na tcwa' ñ'eⁿndyena?

⁴ Quia jo' Pedro toⁿooⁿ na tcuu tcuu tsoom ndaana cha'tso na tuii. ⁵ Tsoom:

—Tyom'aaⁿya tsjoom Jope. Yocheⁿ na matseināⁿya nnom Ty'oⁿots'om waa na tco'na' nooⁿya. Nty'iaya cwii 'naⁿ cha'cwijom cwii liaa tsca'ndyu' tmeiⁿ na chu'tyeⁿ ñequiee nquina'. Cañoom'luee jnaⁿna', tioona' xjeⁿ yuu na m'aaⁿya.

⁶ Quia na nty'iayaya ljo' njom, jo' na ndoo'a na njom quioo' xiom' ñequio quioo' jndaa ndo' quioo' na cwi'oⁿotscoo'ndye ñequio cantsaa. ⁷ Ndo' jndii na seineiⁿ Ty'oⁿots'om nooⁿ, matsoom:

“Quicantyja' Pedro. Catseicue' quioo' nlqui'.”

⁸ Saa tsjoo: “Xoquia Ta, ee ja tijoom ñetquiaa meiⁿnquia nnom na cwe' cwantindyo oo na tilju' tseixmaⁿna!” ⁹ Na jnda we t'onnda'

Ty'oⁿots'om na m'aaⁿ cañoom'luee, matsoom

nooⁿya: “Naⁿ na jnda tquaaⁿya na lju' tseixmaⁿna' 'u tintsu' na cwajndiina'.” ¹⁰ Cwii ndyee ndii' seineiⁿ Ty'oots'om. Jnda chii cha'waa juuna' tjalcwe'nnda'na' cañoom'luee. ¹¹ Majuu xjeⁿñeeⁿ tyjee' ndyee ts'aⁿ w'aa yuu na tyom'aaⁿyaya. Jnaⁿ naⁿñeeⁿ tsjoom Cesarea na jñom ts'aⁿ jooa na quiocal'ueena ja. ¹² Ndo' tso Espíritu nooⁿ na cjo ñ'eⁿndyena na meiⁿcwii ñomtiuú tic'ooⁿ. Mati yom nn'aaⁿya nmeiiⁿ na cwilayu' ty'eñ'eeⁿna ñ'eⁿndyo. Cha'tsondyô saquiaa'â naquii' waa' tsaⁿñeeⁿ. ¹³ Ndo' tso tsaⁿñeeⁿ ndaayâ na nty'iaaⁿaⁿ cwii ángel na meintyjee' quii' waⁿaⁿ. Matso nnoom: “Cajñom' nn'aⁿ na c'oona Jope na nnc'ooc'omna Simón tsaⁿ na mati jndyu Pedro. ¹⁴ Jom nntsoom njom' chiuu waa na nntsa' cha nluin'maaⁿndyu' nncu' ndo' mati cha'tso nn'aⁿ wa'.” ¹⁵ Ndo' quia jnda to'a na matseinaⁿya ndaana to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna cha'xjeⁿ na to'ñooⁿ jaa jom xuee'ñeeⁿcheⁿ. ¹⁶ Xjeⁿñeeⁿ tjañjoom' ts'ooⁿ ñ'oom na seineiⁿ Ta Jesús na matsoom: “Juan tyotseits'oomñê nn'aⁿ ñequio ndaatioo saa 'o xuii' na nleits'oomndyo'. Ee njñom Ty'oots'om Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Luaa' waa na nleits'oomndyo'.” ¹⁷ Quia jo' mañecwii xjeⁿ tquiaa Ty'oots'om na to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna cha'xjeⁿ tquiaaⁿ na to'ñooⁿ jaa jom quia na jlayuu'a ñequio Ta Jesucristo. Quia jo' ¿ñeeⁿ cwiluiindyo ja na nntseitsaaⁿndyo Ty'oots'om?

¹⁸ Nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Jerusalén quia na jndyena ñ'oommeiⁿ jla'cheⁿna. Tyolat'maaⁿndyena Ty'oots'om. Tyoluena:

—Cwa mati nn'aⁿ na nchii judíos mañequiaa Ty'oots'om na ticantycwii na cwitando' añmaaⁿna

quia cwilcwe' n'omna.

Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Antioquía

¹⁹ Jnda na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban jnaⁿna' na tyoco'wi'na' nn'aⁿ na cwilayu'. Jo' chii jndyendye naⁿñeeⁿ t'oom'ndyena, jleinomna. Nt'om ty'e hasta ndyuaa Fenicia ñequio ndyuaaxeⁿncwe Chipre ñequio tsjoom Antioquía. Jo' jo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'o^ots'om saa ñequii'cheⁿ ndaa nc'iaana nn'aⁿ judíos, ²⁰ quii'ntaaⁿna ñ'eeⁿndye nt'om nn'aⁿ na jnaⁿ ndyuaaxeⁿncwe Chipre ñequio nn'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Cirene. Naⁿñeeⁿ jnda na tquiena tsjoom Antioquía, mati tyola'neiⁿna ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Ta Jesús ndaa nn'aⁿ na nchii judíos. ²¹ Tyoteijndeiⁿ Ty'o^ots'om joona. Jo' chii jndye nn'aⁿ lcwe' n'om, jlayu' ñequio Ta Jesús.

²² Ndo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ Jerusalén, jnda na jndyena na ljo', jñoomna Bernabé tsjoom Antioquía. ²³ Jnda na tueⁿeⁿ nty'iaaⁿaⁿ na t'maⁿ matio'naaⁿñe Ty'o^ots'om nn'aⁿ na jnda jlayu'. Quia jo' s'aana' na jeeⁿ neiiⁿeⁿ. Ndo' cha'tsondyena tyotseijnooⁿ n'omna na ñe'cwii cala'tiuuna na caljoo'ndyetyeⁿna cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. ²⁴ Jeeⁿ ya ts'aⁿñe Bernabé, too' naquii ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo ndo' na matseyu'ya ts'oom. Jo' chii majndyendyeti nn'aⁿ tyolayu' ñequio Ta Jesús.

²⁵ Jnda jo' tjaaⁿ tsjoom Tarso na tjacal'ueeⁿ Saulo. ²⁶ Jnda na ljeiiⁿ tsaⁿñeeⁿ jndyoñ'oom juu Antioquía. Cha'waa cwii chu tyotjomndyena jo' jo' ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om

cwentaaⁿaⁿ. Jndye nn'aⁿ tyot'mooⁿna ndaa. Ndo' nn'aⁿ tsjoom Antioquíaⁿñeeⁿ, joona najndyee jla'cajndyuuna cristianos joo nn'aⁿ na cwilayu' ñequio Cristo.

²⁷ Ncuee'ñeeⁿ nt'om nn'aⁿ na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'ooots'om jlui'na Jerusalén, ty'ena Antioquía. ²⁸ Cwiindyee joona, ts'aⁿ na jndyu Agabo, teicantyjaaⁿ ndo' nc'e na seijndo' Espíritu ts'oom tsoom na cwajndii nleijndo' cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. Ndo' ñ'oom na tsoom seicandaa'ñena' quia tyom'aaⁿ Claudio tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. ²⁹ Jo' chii nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Antioquía jla'jndaa'ndyena na nl'ana naya tsjo'ñjeeⁿ nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ ndyuaa Judea nc'e na matseitjoona' naⁿñeeⁿ. Cwii cwii ts'aⁿ nnteijneiⁿ cantyjati na nndaa nnts'aaⁿ. ³⁰ Luaa' tyol'ana. Ndo' tsjo'ñjeeⁿ na tyola'tjomna tqiana joona' l'o Bernabé ñ'eⁿ Saulo. Ty'echo naⁿñeeⁿ s'om'ñeeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' ts'ondaa Judea.

12

Tue' Jacobo ndo' na tyocanjom Pedro w'aancjo

¹ Ncuee'ñeeⁿ nquii rey Herodes, cwajndii tyoco'weeⁿeⁿ nt'om nn'aⁿ na cwilaxmaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ. ² Sa'ntjoom na cue' Jacobo xio Juan ñ'eⁿ xjo espada. ³ Ndo' quia na nty'iaaⁿaⁿ na tjawee' n'om nn'aⁿ judíos na tue' Jacobo mati t'ueeⁿ Pedro. Luaa' tuii xcwe ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa'naⁿ ndaaljo' tjaquiee'. ⁴ Ndo' jnda na t'ueeⁿ Pedro tjoom'm tsaⁿñeeⁿ

w'aañcjo. Tquiaaⁿ cwenta tsaⁿñeeⁿ luee quin'oom nchoo' cwii sondaro na jom jom ndii' ñequiee ñequieendye naⁿñeeⁿ na cal'ana cwenta tsaⁿñeeⁿ. Ee seitoom xeⁿ jnda teinom ncuee pascua nncwjeeⁿeⁿ juu na nntu'xeⁿñe joo ndaa nn'aⁿ.
⁵ Jo' chii tyol'ana cwenta tsaⁿñeeⁿ naquii' w'aañcjo, saa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ tic'oomeintyjee'na na tyola'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om na cateijneiⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Ty'o^ots'om tjei'n'maaⁿñê Pedro

⁶ Ndo' Pedro, majuu tsjom'ñeeⁿ na nneiⁿncoo nncwji' Herodes jom jo ndaa nn'aⁿ, watsom quii'ntaaⁿ we sondaro na chu'tyeⁿñê we l'uaañcjo. Ndo' nt'om sondaro m'aⁿ 'ndyoots'a na cwil'a cwenta. ⁷ Mats'ia jo' tyjee' cwii ángel cwentaa' Ta Ty'o^ots'om ndo' teixueeñe naquii' w'aañcjo. Ángel'ñeeⁿ tii' l'o^on tsei'ntsquiee' Pedro, seilcweeⁿ juu. Matsoom nnom:

—Maje' maje'ndyo quicantyja'.

Quia jo' mana tquiaa l'uaañcjo na chu'tyeⁿ l'o Pedro. ⁸ Tso ángel'ñeeⁿ nnoom:

—Cwe' lia' ndo' cañjom' lcom'.

Jnda s'aaⁿ na ljo' tso ángel nnoom:

—Cwe' liaatco 'naⁿ ndo' candyo'ntyjo' naxaⁿa.

⁹ Jlui' Pedro, tjantyjoⁿ naxeⁿl' ángel, saa ticaljeiiⁿ aa mayuu'cheⁿ na jndyaañê s'aa ángel. Ndo' s'aana' ntyjeeⁿ na cwe' tsoom'm ndaa. ¹⁰ Tei'nomna yuu m'aaⁿ sondaro najndyee. Jnda chii yuu m'aaⁿ sondaro na jnda we. Mana tquiena 'ndyoots'a xjo yuu na nlui' ts'aⁿ na nncuo^on nataa quii' tsjoom. 'Ndyoots'a'ñeeⁿ jnaaⁿ cheⁿnquiina'. Jo' chii tei'nomna. Ty'ena cwii nataa, mana 'ndii

ángel jom na ñeⁿnqueⁿ. ¹¹ Quia jo' sei'noⁿ'yaaⁿ, matsoom:

—Cwa mayuu'cheⁿ na Ty'oots'om jñoom ángel 'naaⁿ'aⁿ na catseicandyaañe ja l'ō Herodes ñequio luee nn'aⁿ judíos cha'tso na cwiqueⁿ n'omna na nl'ana ñ'eⁿndyo.

¹² Jnda na ljeiiyaaⁿ na mayuu' na jndyaañê, tjaaⁿ waa' María tsondyee Juan ts'aⁿ na mati jndyu Marcos. Ee jo' jo' jndye nn'aⁿ jnda tjomndye na cwila'neiⁿ nnom Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ.

¹³ Tjo' Pedro 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ. Cwii yuscu na mandi'ntjom na jndyu Rode tjacanty'iaa' 'ñeeⁿ cacjo'. ¹⁴ Tajnaⁿ'aⁿ na jndyee' Pedro, jo' na tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿ'eⁿ. Meiⁿ na nntseicanaaⁿñê 'ndyoots'a tîcatseicanaaⁿñê. Seityuaa'toom tjaaⁿ naquii' w'aa' tjatseicañeeⁿ nn'aⁿ cwa Pedro luaa' jnda tyjee', macjo' 'ndyoots'a.

¹⁵ Saa jluena nnoom:

—Jeeⁿcheⁿ ntjeiⁿ xqueⁿ'.

Saa jom ñe'cwii ñ'oom matsoom na mayuu'cheⁿ na Pedro luaa'. Quia jo' jluena:

—Luaa' ángel na mach'ee cwenta jom. Cwe' na mach'eeyana' ntyji' na jom.

¹⁶ Yocheⁿ na luaa', tîcjaameiⁿntyjee' Pedro na macjo^o'n'ōⁿ 'ndyoots'a hasta quia na jlacanaaⁿndyena. Ndo' quia nty'iaana jom jeeⁿ seicaty'ueneiiⁿ'na' joona. ¹⁷ Saa s'ōō l'ōōⁿ na calacheⁿna. Tsoom ndaana chiuu s'aa Ta Ty'oots'om na tjei' jom naquii' w'aancjo. Ndo' matsoom:

—Ñ'oomwaa' calacandii'yo' Jacobo ñequio nt'omcheⁿ nn'aaⁿya na cwilayu'.

Jnda jo' jlueeⁿ'eⁿ, tjaaⁿ cwiicheⁿ joo.

18 Jnda teixuee jeeⁿ ndyaa' tyolañ'eeⁿ ndyuee sondaro ee tîleicaliuna ljo' tuii ñequio Pedro.
 19 Herodes tcuu tcuu tyol'ueeⁿ tsaⁿñeeⁿ saꞗ tîcaljeiⁿ juu, Jnda jo' chii tyowajndooñê sondaro ndo' sa'ntjoom na cwje naⁿñeeⁿ. Jnda jo' jlueeⁿeⁿ ndyuaa Judea. Tjaaⁿ Cesarea na nnc'oomñê jo' jo'.

Tue' Herodes

20 Herodes jeeⁿ lioom'm nn'aⁿ tsjoom Tiro ñequio tsjoom Sidón. Jo' chii joona jlajndaa'ndyena na nnc'oona na m'aaⁿ. Saꞗ ty'ecal'ueendye jndyeena ñ'oom nnom Blasto ts'aⁿ na wjaañoom'ñe nacañom'm. Tyol'ana ty'oo nnom tsaⁿñeeⁿ na cateijneiⁿ joona na cantycwii tia'ñeeⁿ na lioo' Herodes ñ'eⁿndyena ee nantquie na macaⁿna' joona cwinaⁿna' yuu na matsa'ntjom tsaⁿñeeⁿ.
 21 Quia jo' tqueⁿ Herodes cwii xuee ndo' quia na tue'ntyjo xuee'ñeeⁿ tcweeⁿ liaa na ya cantyja na matsa'ntjoom ndo' tjawacatyeeⁿ sulꞗ yuu na maxjeⁿ mawacatyeeⁿ quia na matseijndaa'ñê ñ'oom. Jnda jo' tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ.
 22 Quia jo' jlat'maaⁿndye nn'aⁿ jom. Jlaxuaana, jluena:

—Luaa' cwii ty'oꞗts'om matseineiⁿ nchii cwe' ts'aⁿ.

23 Ndo' ángel cwentaa' nquii Ty'oꞗts'om mañoom' s'aa na teiwii' Herodes ee tîcatseit'maaⁿñê Ty'oꞗts'om. Tueeⁿeⁿ na tcwa' canti jom.

24 Saꞗ ñ'oom' Ty'oꞗts'om tjanty'etina', tjawi-jndyendyeti nn'aⁿ tyolayu'.

25 Ndo' Bernabé ñ'eⁿ Saulo, jnda na jndaꞗ' ts'iaaⁿ na ty'ena Jerusalén, quia jo' ty'elcwee'na Antioquía. Ty'eñ'omna Juan ts'aⁿ na mati jndyu Marcos.

13

Bernabé ñ'eⁿ Saulo cwi'oonquiána ñ'oom' Ty'oots'om

¹ Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwen-
taaⁿaⁿ tsjoom Antioquía, quii'ntaaⁿna tyom'aⁿ
profetas ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tyot'mooⁿ. Joo
naⁿñeeⁿ Bernabé ñ'eⁿ Simón, tsaⁿ na cwiluena
negro juu, ndo' Lucio ts'aⁿ tsjoom Cirene ñ'eⁿ
Manaén ndo' Saulo. Ndo' juu Manaén ñecwii
ty'ewijndana ñ'eⁿ Herodes tsaⁿ na tyotsa'ntjom
ts'ondaa Galilea. ² Cwii xuee na cwila't'maaⁿndye
naⁿñeeⁿ Ty'oots'om, ndo' cwilacwe'jndo'ndyena,
juu xjeⁿñeeⁿ tso Espíritu Santo ndaana:

—Catjeii'ndyo'yo' Bernabé ñ'eⁿ Saulo na
nnc'oona ts'iaaⁿ na t'ioⁿya joona.

³ Quia jo' jlacwe'jndo'ndyetina, ndo'
tyola'neiⁿtina nnom Ty'oots'om. Jnda chii tioona
lueena nacjoo naⁿñeeⁿ ndo' jñoomna joo na c'oo
ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om.

Bernabé ñ'eⁿ Saulo cwiñe'quiána ñ'oom Chipre

⁴ Jo' chii Bernabé ñ'eⁿ Saulo ty'ena yuu na jñom
Espíritu Santo joona. Ty'ecuena tsjoom Seleucia.
Jo' jo' jnaⁿna ty'ena ñ'eⁿ w'aandaa na nlquiána
ndyuaaxeⁿncwe Chipre. ⁵ Ndo' jnda na tquiána
tsjoom Salamina, quia jo' tyoñe'quiána ñ'oom'
Ty'oots'om naquii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Ndo'
Juan, ts'aⁿ na mati jndyu Marcos, tyocañ'eeⁿ
ñ'eⁿndyena na tyoteijneiⁿ joona. ⁶ Tei'nomna
cha'waa ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ. Tquiána hasta
tsjoom Pafos. Jo' jo' jliuna cwii tsaⁿcalua', ts'aⁿ
judío na tyoch'ee na profeta juu saā tiyuu' ñ'oom
tyoñequiaa. Jndyu tsaⁿñeeⁿ Barjesús. ⁷ Tyocañ'eⁿ

tsaⁿñeeⁿ ñ^en tsaⁿ na tyotsaⁿntjom na jndyu Sergio Paulo ts'aⁿ na jeeⁿ jndo' ts'om. Ndo' Sergioñeeⁿ tqueeⁿñê Bernabé ñ^en Saulo ee ñe'cañeeⁿ ñ'oom' Ty'oots'om. ⁸ Tsaⁿcalua'ñeeⁿ waa cwiicheⁿ xueⁿeⁿ na jñoom Elimas. Jom ñe'catseitsaaⁿñê naⁿñeeⁿ na tacala'neiⁿna nnom ts'aⁿ na matsaⁿntjom ndo' seijneiⁿ na tintseiñ'oom'ñe tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na cwit'mooⁿ naⁿñeeⁿ, ee tical'ue ts'oom na nnt-seiyu' juu. ⁹ Jo' chii Saulo na mati jndyu Pablo, cha'waañ^en naquii' ts'oom too' Espíritu Santo, nquiee nty'iaaⁿaⁿ tsaⁿcalua'ñeeⁿ. ¹⁰ Matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—'U ts'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ manquiu'nn'aⁿ ndo' na jeeⁿ tia ts'aⁿndyu', 'u jnda tsaⁿjndii. 'U na jndoo' cha'tso nnom na ya, ¿Aa tixocja'meintyje' na matsei'cu' na nnc'ooquie' nn'aⁿ nato na yuu cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om? ¹¹ Na nmeiiⁿ mache' m'aaⁿ Ty'oots'om nacjo'. Jo' chii nnc'oom' na nchjaⁿ!. Ndo' cwantindyó xuee taxocantya'ia' nax-ueeñe ñe'quoom'.

Ndo' mañoom' s'aana' cha'cwijom tío nchquiuts'o nacjoom'm ndo' s'aana' ntyjeeⁿ najaaⁿñe. Tyol'ueeⁿ ts'aⁿ na nnt'uii ts'ooⁿ na wjaañ'oom jom ee na titquoom'm. ¹² Ndo' ts'aⁿ na matsaⁿntjom, quia na nty'iaaⁿaⁿ na luaa' tuii seiyoom'm ee jeeⁿ tjawee' ts'oom ñ'oom na cwit'mooⁿna cantyja 'naaⁿ Ta Ty'oots'om.

Pablo ñ^en Bernabé cwiñequiana ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Antioquía ndyuaa Pisidia

¹³ Quia jo' Pablo ñequio nn'aⁿ na ñ^eeeⁿ ñ^enñê jlui'na tsjoom Pafos. Tuona w'aandaa. Ty'ena, tquiena tsjoom Perge ndyuaa Panfilia. Jo' jo'

'ndii Juan jooa, tjalcweeⁿeⁿ Jerusalén. ¹⁴ Jnda jo' jlui'na Perge, ty'ety'etina. Tquiena tsjoom Antioquía ndyuaa Pisidia. Ndo' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos ty'equie'na naquii' wats'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ ndo' ty'emeindyuaandyena. ¹⁵ Jnda jo' sei'naaⁿ ts'aⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oom na tyola'ljeii profetas, jnda chii nn'aⁿ na cwiluitquiendye cantyja 'naaⁿ wats'om'ñeeⁿ jluena nnom Pablo ñ'eⁿ Bernabé:

—'O nn'aaⁿya xeⁿ waa na ñe'calajndo'yo' n'ooⁿya, candu'yo' nndyaayâ.

¹⁶ Jo' chii teicantyya Pablo, seintyyaaⁿ ts'ooⁿ na cala'cheⁿna. Matsoom:

—'O nn'aaⁿya tsjaaⁿ Israel ñ'eⁿ nt'omndyo' 'o na mati cwila't'maaⁿndyo' Ty'oots'om, candye'yo' ñ'oom na nntsjo^o: ¹⁷ Nquii Ty'oots'om cwentaa jaa nn'aⁿ Israel tjeii'ñê welooya na ñet'om teiyo cwentaaⁿaⁿ. S'aaⁿ na teit'maⁿ tmaaⁿ jooa yocheⁿ na tyom'aⁿyana ndyuaa Egipto, ndo' jndanquiacheⁿ ñequio najneiⁿ tañom'm jooa, tjeiiⁿeⁿ jooa ndyuaa'ñeeⁿ. ¹⁸ Tyotseiquii ts'oom ñ'eⁿndyena cha'na wen'aaⁿ ntyu quia tyom'aⁿna ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. ¹⁹ Jnda chii tquiaaⁿ na jndaana ndyuaa Canaán ee seityueeⁿeⁿ ntquiee' ntmaaⁿ nn'aⁿ na ñet'om ndyuaa'ñeeⁿ cha jo' jo' nnc'om jooa. ²⁰ Jnda jo' tqueeⁿ na tyotsa'ntjom jwe jooa cha'na cwii ñequiee siaⁿnto waljoo' wen'aaⁿ nchoo' qui ntyu. Tyotsa'ntjom naⁿñeeⁿ jooa hasta na macandā cwii t'oom profeta Samuel. ²¹ Xjeⁿñeeⁿ tyotaⁿna nnom Ty'oots'om na ñnequiaaⁿ cwii rey na nntsā'ntjom jooa. Ndo' ty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ Saúl jnda Cis, tsjaaⁿ 'naaⁿ Benjamín, na tsaⁿñeeⁿ

sa'ntjom jooa cwii wen'aaⁿ ntyu. ²² Jnda jo' tjeiiⁿeⁿ tsaⁿñeeⁿ ndo' ty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ David. Tyotsoom cantyja 'naaⁿ juu: “Juu David jnda Isaí, nts'aaⁿ cha'xjeⁿ cjaawee' ts'o^on. Cha'tso na l'ue ts'o^on nntseicana^a.” ²³ Nquii David'ñeeⁿ, matsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ Jesús, tsaⁿ na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ Israel cha'xjeⁿ ñ'oom na tso Ty'o^ots'om na nnts'aaⁿ. ²⁴ Cwii tjoocheⁿ na nnto' Jesús ts'iaaⁿ na ty'iom Ty'o^ots'om jom tyom'aaⁿ Juan, tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaa cha'tso nn'aⁿ Israel. Tyotsoom ndaana na calcwe' n'omna ndo' cwits'oomndyena. ²⁵ Quia na jnda majaatseicandaa'ñe Juan ts'iaaⁿ na tyotseixmaaⁿ, tsoom: “'O m'aaⁿ n'om'yo' na ja ts'aⁿ na nndyocwji'n'maaⁿñe 'o saa nchii jom ja. Jom manncwjeeⁿeⁿ ndo' t'maⁿ tseixmaaⁿ. Ja meiⁿ cwe' lcoom'm ticatseixmaⁿya na nntseicanaⁿa.”

²⁶ Tsoti Pablo ndaana:

—'O nn'aaⁿya, nt'omndyo jaa cwiluiindyō tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham ndo' nt'omndyo' 'o nchii jo' saa mati cwila't'maaⁿndyo' Ty'o^ots'om. Ndaa jaa na cha'tsondyō seicwanom Ty'o^ots'om ñ'oomwaa na ma'moⁿna' ndaaya chiuu call'aaya cha nlui'n'maaⁿndyo. ²⁷ Nn'aⁿ na m'aⁿ Jerusalén ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye jo ndaana ticala'noⁿna 'ñeeⁿ cwiluiiñe Jesús. Ee meiⁿ ticwii cwii xuee na cwita'jndyena cwila'naaⁿna ñ'oom na tyola'ljeii profetas saa ticala'noⁿna na matseineiⁿ ñ'oom'ñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús. Jo' na manquieetona tquiana jnaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ tso ñ'oom'ñeeⁿ na nntjoom. ²⁸ Meiⁿ ticatseixmaaⁿ na nncueeⁿeⁿ ee meiⁿcwii jnaaⁿaⁿ tjaa'naⁿ, saa tyotaⁿna nnom Pilato na cueeⁿeⁿ. ²⁹ Jnda na

jlacandaa'ndyeñ'e^{na} cha'tso ñ'oom cha'xjeⁿ na matso ljeii 'naaⁿ Ty'o^oots'om na nntjom Jesús, tyjeendye nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ. Chii ty'ecat'iuuna jom quii' tsei'tsuaa. ³⁰ Saa s'aa Ty'o^oots'om na tando'xcoom. Je' tac'oomñê quii'ntaaⁿ l'oo. ³¹ Ndo' nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eñê na jna^{na} Galilea na ty'ewana Jerusalén jndye xuee tyonty'iaatina jom jnda na wando'xcoom. Je' majoona cwitjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ.

³² Jo' chii cwiñequiaayâ ñ'oom naya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tso Ty'o^oots'om ndaa welooya na ñet'om teiyo na nnts'aaⁿ. ³³ Ndo' je' ndaa jaa nn'aⁿ tsjaaⁿ joona jnda seicandaa'ñê ñ'oom'ñeeⁿ ee wando'xco Jesús jnda na tue'. Teiyo teiljeii ñ'oom naquii' salmo jnda we na matsona': "U cwiluiindyu' ti'jndaaya ndo' xuee je' ma'mo^oya ndaa nn'aⁿ na cwiluiindy^o tso-tye'." ³⁴ Jnda t'moⁿ Ty'o^oots'om na nnts'aaⁿ na nncwando'xco Jesús jnda na tueeⁿeⁿ, meiⁿ xo-catoo' sei'ts'o 'naaⁿaⁿ cha'xjeⁿ matso salmo jnda we. Matsona': "Nntio'naaⁿndy^o 'o cha'xjeⁿ ñ'om na tsjoo nnom David na nnts'aa'." ³⁵ Mati teiljeii ñ'oom naquii' cwiicheⁿ salmo na ndoo' matseineiⁿ nquii Jesús. Matsona': "U xonquiaa' na nnto'ndy^o ee na cwiluiindy^o ti'jnda' na lju' ts'o^oya jo njom'." ³⁶ David, tsaⁿ na seiljeii ñ'oom'ñeeⁿ ñejndi'ntjoom ndaa nn'aⁿ cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'o^oots'om. Jnda chii tueeⁿeⁿ. Ty'ecat'iuu nn'aⁿ jom yuu tjacant'iuu'ndye weloom'm na ñet'om teiyocheⁿ ndo' to'ñê. ³⁷ Saa Jesús tícatoo'ñê. S'aa Ty'o^oots'om na tando'xcoom. ³⁸ Jo' chii

'o nn'aaⁿya, cala'noⁿ'yo' ñ'oom na cwiñequiaayâ ndaa'yo', ee cantyja 'naaⁿ' jom jo' na matseit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om jnaⁿ'yo'. ³⁹ Cantyja 'naaⁿ' ljeii na tqueⁿ Moisés xocalui'n'maaⁿñe ts'aⁿ. Saã cantyja 'naaⁿ' Jesús meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseyu' ñ'eⁿñê nlui'n'maaⁿñe. ⁴⁰ Jo' chii queⁿ' queⁿ'yo' cwenta cha tintjom'yo' cha'xjeⁿ matso ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ⁴¹ Tyoluena:

Queⁿ'yo' cwenta 'o nn'aⁿ na ticuee' n'om'yo' ñ'oom na mayuu'.

Catseicaty'uena' 'o. Ndo' na nntsuundy'o'.

Ee ncuee na cwitando'yo' ja Ty'o^ots'om nnts'aa ts'iaaⁿ t'maⁿ na nntseicaty'uena' 'o,

na xocala'yu'yo' ñ'eⁿndyo^o meiiⁿ na nntso ts'aⁿ ndaa'yo' na cal'a'yo' na ljo'.

⁴² Jndaⁿ na seineiⁿ Pablo jlueeⁿ'eⁿ naquii' wats'om'ñeeⁿ ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos tyol'ana ty'oo ndaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ na cala'neiⁿtina ñ'oom'ñeeⁿ ndaãna cwiicheⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos. ⁴³ Quia na jndaⁿ t'oom'ndye nn'aⁿ na tyotjomndye wats'om'ñeeⁿ jndye nn'aⁿ ty'elajomndyena ñ'eⁿ Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ judíos ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na nchii judíos saã ñequio na xcwee' n'omna cwila't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om cha'xjeⁿ nn'aⁿ judíos. Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolajndo'na n'om naⁿ'ñeeⁿ na tyeⁿ c'omna na quit'maⁿ n'omna Ty'o^ots'om ee jom matseixmaaⁿ naya.

⁴⁴ Quia na tue'ntyjonnda' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos manndyo ndyuendye nn'aⁿ quii' tsjoom tjomndyena na nndyena ñ'oom' Ty'o^ots'om. ⁴⁵ Saã nn'aⁿ judíos, quia na nty'iaana

na jndyendye nn'aⁿ jnda tjomndye, tyola'taa' n'omna. Tyoluena na tiyuu' ñ'oom na tyotseineiⁿ Pablo ndo' tyoluena ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm. ⁴⁶ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolaneiⁿna ñequio na t'maⁿya n'omna. Jluena:

—Matsa'ntjomna' na nleineiⁿjndyee ñ'oom' Ty'o_oots'om ndaa' 'o nn'aⁿ judíos, saa tiñe'cato'ñoom'yo' juuna'. Cwil'a'yo' cha'cwijom ticalaxmaⁿ'yo' na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'. Jo' chii je' ññequiaayâ ñ'oom nayawaa ndaa nn'aⁿ na nchii judíos. ⁴⁷ Ee luaa sa'ntjom Ta Ty'o_oots'om jâ, tsoom:

Ja jnda tquaaⁿya 'o na nlaxmaⁿ'yo' cha'cwijom chom na nntseixueeña' ndaa nn'aⁿ na nchii judíos.

Hasta cha'waa nnom tsjoomnancue ññequia'yo' ñ'oom ndaa nn'aⁿ cantyja na nluiⁿ'maaⁿndyena.

⁴⁸ Quia na jndye nn'aⁿ na nchii judíos ñ'oomwaa' tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿ n'omna. Tyolat'maaⁿndyena ñ'oom' Ty'o_oots'om. Ndo' jlayu' cha'tsondye nn'aⁿ na maxjeⁿ ntyjii Ty'o_oots'om na nnto'ñoomna na ticantycwii na nntando'na. ⁴⁹ Ndo' t'oom' ñ'oom' Ta Ty'o_oots'om cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. ⁵⁰ Saa nn'aⁿ judíos tyolajndo'na n'om naⁿlcu na t'maⁿ cwilaxmaⁿ ndo' na cwilacanda cantyja na cwi'oo wats'om 'naaⁿna. Mati tyolajndo'na n'om naⁿnom na cwiluiitquiendye tsjoom Antioquí'a'ñeeⁿ.

Jo' na jla'jomndye nn'aⁿ na tyota'wi'na Pablo ñ'eⁿ Bernabé hasta tjeii'na naⁿñeeⁿ ndyuaana. ⁵¹ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé jla'teincwii'na nc'ee'na chii tquiaa ts'ojnda_a na chuu' na t'mo_n'na' na

tis'a l'a nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Jnda chii ty'ena tsjoom Iconio. ⁵² Saꞗ nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Antioquí'añeeⁿ neiiⁿna ndo' too' naquii' n'omna m'aaⁿ Espíritu Santo.

14

Cwiñequiana ñ'oom' Ty'oꞗts'om tsjoom Iconio

¹ Ndo' Pablo ñ'eⁿ Bernabé majo'ti l'ana tsjoom Iconio. Ty'equie'na naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyoñequiana ñ'oom' Ty'oꞗts'om. Jeeⁿ ya tyola'neiⁿna. Jo' chii jndyendye nn'aⁿ judíos jlayu' ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ² Saꞗ nn'aⁿ judíos na tyoolayu' tyola'ndaa'na n'om nn'aⁿ na nchii judíos. Tyol'ana na calancjoo'ndye naⁿñeeⁿ nacjoo nn'aⁿ na cwilayu'. ³ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé majndye xuee ljoo'ndyena tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' ñequio na t'maⁿya n'omna tyoñequiana ñ'oom cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oꞗts'om ee nquiuna na ñ'eⁿñ'eeⁿ ñ'eⁿndyena. Ndo' jom t'mooⁿ na mayuu' ñ'oom na tyoñequiana ee s'aaⁿ na tyol'ana 'naaⁿ t'maⁿ na xocandaa nnts'aa na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ meiⁿ xocatsei'noⁿ ts'aⁿ chiuu tuiyuu. ⁴ Saꞗ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ toⁿna' joona. Ee nt'omndyena tyola'jomndyena ñequio nn'aⁿ judíos ndo' nt'omcheⁿ tyola'jomndye ñequio apóstoles. ⁵ Quia jo' nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii jo' jla'jomndyena ñequio naⁿmaⁿn'iaaⁿ tsjoomna na tyol'ueendyena chiuu nnta'wi'na naⁿñeeⁿ ndo' na njñomna ljo'. ⁶ Saꞗ Pablo ñ'eⁿ Bernabé jndyena na ljo'. Jo' chii jleinomna. Ty'ena tsjoom Listra ñequio tsjoom Derbe, jo' jo' ndyuaa Licaonia. Ndo' ty'ena

ndyuaa na mat'uiina' ñ'eⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. ⁷ Jo' jo' tyoñequiana ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'o_ots'om.

Nn'aⁿ tsjoom Listra cwijñomna ljo' Pablo

⁸ Tsjoom Listra tyowacatyeeⁿ cwii tsaⁿs'a na tile-icjaaca ee maxjeⁿ ntjeiⁿ nc'eeⁿ tuiiñê. Meiⁿjom ndii' tyoojaacaⁿ. ⁹ Jndii tsaⁿñeeⁿ na seineiⁿ Pablo. Ndo' nquiee nty'iaaⁿ'aⁿ juu, ee sei'nooⁿoⁿ na tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ na matseyu'ya ts'om na nlco'yana' juu. ¹⁰ Quia jo' jndeiⁿ seineiⁿ, matsoom: —Quintya', cwintyje'.

Quia jo' mañoom' teintyjee', to' tjaca. ¹¹ Ndo' nn'aⁿ ndyuaa Licaonia, quia na nty'iaana na luaa' s'aa Pablo, to'na tyola'xuaana ñequio ñ'oomna. Tyoluena:

—Cwa we nty'o_o cha'na nn'aⁿ jnda tquiecañomna jaa.

¹² Jo' chii jluena na Bernabé ty'o_o Júpiter jom, ndo' Pablo je' jluena na jom ty'o_o Mercurio ee jom mañequiaaⁿ ñ'oom ndaana. ¹³ Nnom tsjoom meintyjee' wats'om cwentaa' ty'o_o Júpiter. Ndo' tyeⁿ cwentaa' Júpiter'ñeeⁿ jndyochom quioo'ndyo na ta'njoom' l'uaaljaa' cantyo'yo' hasta 'ndyoots'atoom' tsjoom ee jom ñequio nn'aⁿ quii' tsjoom ñe'cala'cwjeena quioo'ñeeⁿ na nla't'maaⁿndyena Bernabé ñ'eⁿ Pablo. ¹⁴ Saa apóstoles, quia na nty'iaana na luaa' nl'a nn'aⁿ, to'na tyojndii'ndyena liaana na matsei'ndaa'na' nquiuna na luaa' cwil'a naⁿñeeⁿ. Jndeiⁿ ty'equie'na quii'ntaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁵ Tyolaxuaana tyoluena:

—Chiuu sa 'o nn'aⁿ na luaa' ñe'cal'a'yo'. Mann'aⁿ já cha'na 'o. Tquioñ'o_onyâ ñ'oom

naya na nndye'yo' cha ca'ndye'yo' nmeiⁿ na cwe' ts'iaaⁿndyo. Calat'maaⁿndyo' nquii Ty'o^oots'om na wando' ee jom tqueeⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue ñequio ndaaluee ndo' cha'tso nnom na cwilaxmaⁿna'. ¹⁶ Ncuee na ñejndyowaana' ñe'ndiitoom na cal'a cha'tso nn'aⁿ meiⁿljo'cheⁿ na l'ue n'omna. ¹⁷ Saā tīca'ñeeⁿ na ticwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ nqueⁿ, ee mach'eeⁿ naya cha'tsondye nn'aⁿ. Mañequiaaⁿ ndaaluaa' na cwinaⁿna' tsjo'luee. Ndo' mach'eeⁿ na cwiquie ntjom. Mach'eeⁿ na cwijaacjooya ñ'eⁿ nantquie na mañequiaaⁿ ndo' mach'eeⁿna' na neiiⁿya.

¹⁸ Saā meiiⁿ na jluena ñ'oommeiⁿ jeeⁿ nc'uaa' tjawitsaaⁿ na ñe'calacwjee nn'aⁿ quioo' jo ndaana na nlat'maaⁿndye naⁿñeeⁿ joona.

¹⁹ Juu xjeⁿñeeⁿ tquiecañom nn'aⁿ judíos na jnaⁿ tsjoom Antioquía ñequio Iconio. L'ana na ñe'cwii ñ'oom t'maⁿna ñequio nn'aⁿ tsjoom Listra. Jo' chii tyojñomna ljo' Pablo. Jnda chii ty'eñ'omtscooⁿndyena jom nnom tsjoom ee jla'tiuuna na jnda tueeⁿeⁿ. ²⁰ Saā nn'aⁿ na cwilayu' ty'ecwintyjee'na ndiocheⁿ nacañom'm. Quia jo' teicantyyaaⁿ, tjaquie'nnaaⁿaⁿ quii' tsjoom. Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee jlueeⁿeⁿ tjaaⁿ ñ'eⁿ Bernabé tsjoom Derbe.

²¹ Tyoñequiana ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, ndo' jndye nn'aⁿ jlayu'. Jnda chii ty'elcwee'nnda'na Listra ñequio Iconio ñequio Antioquía. ²² Njoom'ñeeⁿ tyoteijndeitina nn'aⁿ na cwilayu' na c'omt'maaⁿndyete naⁿñeeⁿ n'omna. Tyola'jndo'na n'om naⁿñeeⁿ na cwintyjee'tyeⁿna na cwilayu'na. Ndo' tyoluena:

—Maxjeⁿ cwilaxmaa^{nya} na jndye nawi' nntjoo^{nya} na cwitsaaquia^a cantyja 'naaⁿ na matsa^{'ntjom} Ty'ooots^{'om}.

²³ Mati tjeii^{ndyena} nn'aⁿ na nntioona ts'iaaⁿ na nluitquiendye cwentaa' cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots^{'om} cwentaaⁿ. Tyola'nei^{na} nnoom Ty'ooots^{'om} ndo' tyola'cwejndo^{ndyena}. Ndo' tioona naⁿñeeⁿ l'ooⁿ ee na ñ'eⁿ jom jnda jlayu'na.

Cwi'oolcwee'nda'na tsjoom Antioquía ndyuaa Siria

²⁴ Jnda jo' tei'nomna ndyuaa Pisidia, tquiena ndyuaa Panfilia. ²⁵ Jo' jo' tyoñequiana ñ'oom tsjoom Perge. Jnda chii ty'ena tsjoom Atalia. ²⁶ Tsjoom'ñeeⁿ tuona w'aandaa. Ty'elcwee'nda'na tsjoom Antioquía yuu na jnaⁿna jnda na tiao nn'aⁿ joona l'o Ty'ooots^{'om} ndo' je' jnda jlacandana ts'iaaⁿñeeⁿ. ²⁷ Ndo' jnda na tquiena Antioquía jla'tjomna nn'aⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots^{'om} cwentaaⁿ. Tyoluena ndaaⁿ naⁿñeeⁿ cha'tso na tyoteijndei Ty'ooots^{'om} na tyol'ana ndo' na mati s'aaⁿ na cwilayu' nn'aⁿ na nchii judíos. ²⁸ Jndye xuee ljoo^{ndyena} ñequio nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo'.

15

Tjomndye nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Jerusalén

¹ Xjeⁿñeeⁿ nt'om nn'aⁿ jnaⁿna ts'ondaa Judea, tquiocuena Antioquía. Tyot'moo^{na} ndaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo'. Tyoluena na jndei'na' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre cha'xjeⁿ ñ'oom na sa^{'ntjom} Moisés na cal'a nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na

naⁿnom. Ee xeⁿ ticalacandā naⁿñeeⁿ jo', jluena na xocalui'n'maaⁿndye naⁿñeeⁿ. ² Ndo' Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolañ'eeⁿ ndyueena ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ na tquie Antioquía. Tyoluena na tiyuu' na macaⁿna' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre'ñeeⁿ. Jndā chii tei-jndaa' na wendye joona ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' nnc'oona Jerusalén. Nnc'oontyjaa'na nquie apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Jo ndaā naⁿñeeⁿ nleijn-daa' ñ'oomwaa'.

³ Quia jo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Antioquía ty'ioomna ts'iaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jo' chii ty'ena. Teinomna ndyuaa Fenicia ñequio Samaria. Tyolacandiina nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo' na mati nn'aⁿ na nchii judíos macwilcwe' n'om, macwilayu'na. Ndo' quia na jndye naⁿñeeⁿ na ljo', cha'tsondyena tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿna.

⁴ Quia tuee' Pablo ñ'eⁿ Bernabé Jerusalén, cha'waa tmaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿna ñequio apóstoles to'ñoomna naⁿñeeⁿ ñequio na neiiⁿna. Quia jo' naⁿñeeⁿ tyoluena cha'tso na jndā s'aa Ty'ooots'om ñ'eⁿndyena. ⁵ Saā nt'om nn'aⁿ na cwilayu' na cwilaxmaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na jndyu fariseos teicantyjana. Tyoluena:

—Jndei'na' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre na cwil'aa jaa nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿnom ndo' cal'uuya ndāana na calacandaā'ndyena cha'tso ljeii na tqueⁿ Moisés.

⁶ Ndo' apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwilui-itquiendye tjomndyena na m'maⁿna ñ'oomwaa'.

⁷ Mayo tyol'uee'ndyena chiuu nl'ayoona na

nlajndaa'ndyena ñ'oom'ñeeⁿ. Jnda₂ chii teicantyja Pedro. Tsoom nda₂ana:

—'O re nn'aⁿya na cwilayu'yo' manquiu'yo' na jaach'ee xuee tjeii'ñe Ty'o₂ots'om ja quii'ntaaⁿ'yo' na ññequiaya ñ'oom naya chiuu na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ na nchii judíos cha nlayu'na. ⁸ Ee nqueⁿ mantyjeeⁿ chiuu cwila'xmaⁿ nn'aⁿ naquii' n'om. Ndo' jnda₂ t'mo₂ na mati maco'ñoom nn'aⁿ na nchii judíos laxmaⁿ ee tquiaaⁿ Espíritu Santo na nnc'oomñe naquii' n'omna cha'xjeⁿ tquiaaⁿ juu na nnc'oomñe naquii' n'o₂ jaa. ⁹ Meiⁿ tiquich'eeⁿ na we waa ñ'eⁿndye joona ndo' ñ'eⁿndyo₂ jaa ee seiljoom'm n'omna nc'e na cwilayu'ya n'omna ñ'eⁿñê. ¹⁰ Quia jo' je' je' ¿chiuu na ñe'cal'a'yo' xjeⁿ Ty'o₂ots'om? 'O cwil'a'yo' na jndei'na' na joo nn'aⁿ na cwilayu' na nchii judíos calacandana ñ'oom na matsa₂ntjomna' jaa nn'aⁿ judíos na juuna' matseijomna' cwii xuu, ndo' xuu'ñeeⁿ meiⁿ welooya na ñet'om teiyo tícanaⁿndyena meiⁿ jaa. ¹¹ Sa₂ tiyuu' na ljo' macaⁿna' ee cwilayuu'a na macand₂ juu naya na matseixmaⁿ Ta Jesús na cwe' yu jo' na cwilui'n'maaⁿndyo₂ jaa ndo' mati joona.

¹² Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye jla'cheⁿna. Tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ Bernabé ñequio Pablo cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ ñequio 'naaⁿ na tyol'ana quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na xocandaa₂ nluiina' na cwe' najndeii nguui ts'aⁿ. ¹³ Jnda₂ na jla'neiⁿ naⁿñeeⁿ quia jo' t'o₂ Jacobo, matsoom:

—'O re nn'aⁿya na cwilayu'yo' candye'yo' ñ'oom na nntsjoo. ¹⁴ Juu Simón Pedro jnda₂ tsoom nda₂aya chiuu waa na jnaⁿjndyena' na tio'naaⁿñe

Ty'oots'om nn'aⁿ na nchii judíos na macwjii'ñê nn'aⁿ quii'ntaaⁿ na ñeeⁿ na nlaxmaⁿ tmaaⁿ cwen-taaⁿaⁿ. ¹⁵ Juu ñ'oomwaa' ljo'yu tseixmaⁿna' ñequio ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ¹⁶ Luaa matsona':

Quia na jndā tuui cha'tso nmeiⁿ,
nnc'ooⁿnnda'a na wi' ts'ooⁿya tsjaaⁿ 'naaⁿ David
na jndyowicantjoo'.

Matseijndaa'ndyo na cwii joona nntsa'ntjom.

¹⁷ Luaa' matseijndaa'ndyo cha mati nn'aⁿ na nchii judíos nl'ueena ja na cwiluiindyō na matsa'ntjoⁿya.

Cha'tsondye na ñeeⁿ na quia nlaxmaⁿ cwentaya nl'ueena ja.

¹⁸ Ñ'oom'ñeeⁿ tsotina':

Luaa' ñ'oom na teiyo t'moⁿ Ty'oots'om ndaaya ñequio ts'iaaⁿmeiiⁿ na mach'eeⁿ.

¹⁹ Tsoti Jacobo:

—Nc'e ñ'oom'ñeeⁿ, jo' chii matseitiuuya cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na cwilcwe' n'om na cwilayu', meiⁿ ticatsona' na nlacachuuya xuu joona joo ñ'oom na matsa'ntjomna' jaa.

²⁰ Malei'tyeⁿ xeⁿ cwe' nlaljeiia ñ'oom na nlacwanooⁿya na m'aⁿna na tacwa'na nantquie na jndā tsa' nn'aⁿjo ndaa' na na cwila't'maaⁿndyena na nchii Ty'oots'om. Ndo' tanc'omna na cwe' nnc'omyana ñ'eⁿ nc'iaana. Tantquiina seii quioo' na cwe' cwi'uoo cantyo'. Ndo' tantquiina niom'.

²¹ Ee teiyo maxjeⁿ cwit'mooⁿ nn'aⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Ndo' cha'tso njoom cwila'naaⁿ nn'aⁿ judíos ñ'oom'ñeeⁿ naquii' lan'om 'naaⁿna ticwii cwii xuee na cwita'jndyeena.

Carta na tja na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos

22 Quia jo' apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio cha'waa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Jerusalén t'maⁿna na ya na nntjeii'ndyena nn'aⁿ quii'ntaaⁿna na nnc'oo tsjoom Antioquía ñequio Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Ty'ioomna ts'iaaⁿñeeⁿ Judas ts'aⁿ na jnda we xuee' Barsabás, ñequio Silas. Naⁿnomm'aⁿ cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿna. 23 Ndo' jla'cwanomna cwii carta ñequio naⁿñeeⁿ. Carta'ñeeⁿ matsona':

“Jâ apóstoles ñequiondyo jâ nn'aⁿ na cwiluiitquiendyô quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Jerusalén, cwilacwanoo^{nyâ} cartawaa na m'aⁿ 'o nn'aⁿ na nchii judíos na m'aⁿyo' tsjoom Antioquía ñequio ndyuua Siria ñ'eⁿ Cilicia. Cwil'uuyâ na xmaⁿndyo' 'o nn'aaⁿya na cwilayu'yo'. 24 Jâ jnda jndyaayâ na ljoo jnaⁿ nt'om nn'aⁿ na ty'e na m'aⁿyo' ndo' tyolañ'eeⁿndyena 'o ñ'eⁿ ñ'oom na tyoluena. Tyola'ndaa'na n'om'yo' ñequio ñ'oom'ñeeⁿ. Saa nchii jâ l'uuyâ na caluena na ljo'.

25 Jo' chii jâ tjomndyô ndo' ñe'cwii jnda t'maaⁿyâ na ya na nntjeii'ndyô nt'om nn'aⁿ quii'ntaaⁿyâ na nnc'oona na m'aⁿyo' ñequio Bernabé ñ'eⁿ Pablo, nquiee nn'aaⁿya na jeeⁿ jnda nquiuuya.

26 Ee naⁿm'aⁿ ti'maaⁿ n'omna meiⁿ cwjena na m'aⁿna cantya 'naaⁿ Taya Jesucristo. 27 Jo' chii cwijñoo^{nyâ} Judas ñequio Silas na m'aⁿyo'. Jona nlue jndaa'ndyena ndaaⁿ'yo' ñ'oom na cwil'uuyâ. 28 Ee nquii Espíritu Santo jnda t'mooⁿ ndaaⁿyâ na tilacachuutyaayâ xuu 'o, macanda nmeiiⁿ laxmaⁿ'yo' na calacandaⁿ'yo': 29 Tacwa'yo' nantquie na jnda tsá' nn'aⁿ jo ndaaⁿ 'naⁿ na cwe'

nn'aⁿ l'a. Tantquie'yo' niom' meiiⁿ sei quioo' na cwe' cwi'uoo cantyo'. Ndo' meiⁿ tanc'om'yo' na cwe' nnc'om'ya'yo' ñ'eⁿ nn'aⁿ. Xeⁿ cwilacanda'yo' nmeiⁿ quia jo' malei'tyeⁿ, ya cwil'a'yo'. Macanda ñ'oommeiiⁿ cwil'uuyâ ndaa'yo'. Xmaⁿndyo' na cha'tsondyo'.”

³⁰ Quia jo' jlui' Judas ñ'eⁿ Silas. Ty'ena tsjoom Antioquía ñ'eⁿ Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Quia na tquiena jo' jo' jla'tjomna nn'aⁿ na cwilayu' ndo' tquiana carta na cwileiñ'omna ndaa naⁿñeeⁿ. ³¹ Ndo' jnda na jla'naaⁿ naⁿñeeⁿ juuna' tquiaana' na neiiⁿna, ty'omt'maaⁿndyena n'omna. ³² Ndo' Judas ñequio Silas, mati cwiluiindyena profetas. Jo' chii jndye ñ'oom tyola'neiⁿna ndaa naⁿñeeⁿ, tquiana na t'maⁿ n'om naⁿñeeⁿ ndo' ty'enajndana na cwilayu'na. ³³ Judas ñ'eⁿ Silas tyom'aⁿna jo' jo' cwantindyo xuee. Xjeⁿ na macwi'oolcwee'na Jerusalén yuu m'aⁿ nn'aⁿ na jñoom joona, nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Antioquía tío joona l'o Ty'ooots'om na c'oona na tjaa ñomtiuu c'omna. ³⁴ Saa Silas seitioom na nljoo'ñetyeeⁿ jo' jo'. ³⁵ Mati Pablo ñ'eⁿ Bernabé ljoo'ndyena. Joona ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyot'mooⁿna ndo' tyoñequiana ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'ooots'om ndaa nn'aⁿ.

Pablo na nda we ndii' wjaanquiaaⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om

³⁶ Jnda na teinom cwanti xuee na ñet'omna jo' jo', tso Pablo nnom Bernabé:

—Cwa nntsaalcwaa'nndaa'a nntsacanty'iaaya chiuu cwi'oom'aⁿ nn'aaⁿya na cwilayu' cwii

cwii tsjoom yuu na tyoñequiaaya ñ'oom 'naaⁿ
Ta Ty'oo^ts'om.

³⁷ Ndo' Bernabé l'ue ts'oom na nncjaañ'eⁿ Juan ñ'eⁿndyena, ts'aⁿ na nda we xuee' Marcos. ³⁸ Saa Pablo tiljoya ts'oom na nncjaa tsaⁿñeeⁿ ee 'ñeeⁿ joona ndyuaa Panfilia ts'iaaⁿ na ty'ena. ³⁹ Jo' chii Pablo ñequio Bernabé ticjaañjoom' t'maⁿna hasta toⁿndyena. Bernabé tjañ'oom Marcos. Tuona ts'om w'aandaa. Ty'ena ndyuaaxeⁿncwe Chipre. ⁴⁰ Saa Pablo, tjeii'ñê Silas. Cwii tjo^ocheⁿ na nnc'oona tioo nn'aⁿ na cwilayu' joona l'o Ty'oo^ts'om na catio'naaⁿñê joona. Jnda chii ty'ena. ⁴¹ Tyowi'nomna ndyuaa Siria ñequio Cilia. Tyotei'jndeiina na ty'enajnda ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oo^ts'om cwentaaⁿaⁿ.

16

Pablo ñequio Silas ty'eñ'omna Timoteo

¹ Quia jo' Pablo ñ'eⁿ Silas tquiena tsjoom Derbe. Jnda chii ty'ena tsjoom Listra. Jo' jo' tajnaaⁿna cwii ts'aⁿ na matseyu' na jndyu Timoteo. Jom jnda yuscu ts'aⁿ judía na matseyu' saa tsotyeeⁿ nchii ts'aⁿ judío juu. ² Nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Listra ñ'eⁿ tsjoom Iconio tyotjeii'yana Timoteo. ³ L'ue ts'om Pablo na nncjaañ'eⁿ Timoteo ñ'eⁿñê. Jo' chii seijndaa'ñê na tuii ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ cha'xjeⁿ costumbre na cwil'a nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿnom. S'aaⁿ na ljo' cha nn'aⁿ judíos na m'aⁿ ndyuaa na cwiloona til'ana na tila'ñoom'ndyena ñ'oom na cwiñequiana ee nquiu naⁿñeeⁿ na Timoteo nchii ts'aⁿ judío tsotyeeⁿ. ⁴ Pablo ñequio Silas

ñ'eⁿ Timoteo tyoma'nomna. Ndo' ticwii cwii tsjoom yuu na tyoquiena tyola'candiina nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'oom na jla'jndaa'ndye apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Jerusalén. ⁵ Jo' chii cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ tyo'oonajndana na cwila'yu'ya n'omna ndo' 'io ndii 'io ty'ewijndyendyetina.

Tco'na' nnom Pablo cwii ts'aⁿ ndyuaa Macedonia

⁶ Pablo ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, seicu' Espíritu Santo na nnc'oola'neiⁿna ñ'oom' Ty'o^oots'om ndyuaa Asia. Jo' chii tei'nomna ndyuaa Frigia ñequio ndyuaa Galacia. ⁷ Quia na tquiena tyeⁿncoo ndyuaa Misia jla'tiuuna na nnc'ooquie'na ndyuaa Bitinia saa tinquiaa Espíritu Santo na nnc'oona jo'. ⁸ Jo' chii cwe' tei'nomna ndyuaa Misia. Ty'ecuena hasta tquiena tsjoom Troas, nndyoo' 'ndyoo ndaaluee. ⁹ Jo' jo' waa na tco'na' nty'iaa' Pablo natsjom. Nty'iaaⁿaⁿ meintyjee' cwii tsaⁿs'a ts'aⁿ ndyuaa Macedonia. S'aa tsaⁿñeeⁿ ty'oo nnoom, tso: “Cwinoom' ntyjawaa ndyuaa Macedonia. Candyo'tei'jndei' já.” ¹⁰ Jnda na nty'iaa' Pablo na tco'na' nnoom, mantya jla'jndaa'ndyô na nncwit'ioo'â ndaaluee nntsaayâ ndyuaa Macedonia. Ee jla'nooⁿâ na majñom Ty'o^oots'om já na nntsaanquiaayâ ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ.

Tyjee' Pablo ñ'eⁿ Silas tsjoom Filipos

¹¹ Jo' chii tuoo^yâ ts'om w'aandaa tsjoom Troas. Saandyeyuuyâ squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe

Samotracia. Teincoo cwiicheⁿ xuee saayâ squiaayâ tsjoom Neápolis. ¹² Jo' jluii'â ñ'eⁿ w'aandaa, saayâ squiaayâ tsjoom Filipos. Tsjoom'ñeeⁿ m'aaⁿna' nacje 'naaⁿ nn'aⁿ romanos ndo' t'maⁿti matseixmaⁿna' na cha'tso njoom cha'waa ndyuaa Macedonia. Tsjoom Filipos'ñeeⁿ ljoo'ndyoyaayâ cwantindyo xuee. ¹³ Xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos jluii'â nnom tsjoom 'ndyoo jndaa. Ee jla'tiuuyâ aa nchii nliuuyâ yuu cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om, nlajomndyô ñ'eⁿndyena. Jo' jo' jliuuyâ nt'om yolcu. Saacwindyuaandyô jlanaaⁿyâ ñ'oom' Ty'oots'om ndaa naⁿñeeⁿ. ¹⁴ Quii'ntaaⁿ yolcu'ñeeⁿ ñ'eⁿ ts'aⁿ na jndyu Lidia. Jom ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Tiatira na majndaa liaa ya, liaa colo catsioo'. Jom ts'aⁿ na matseit'maaⁿñê Ty'oots'om. S'aa Ta Ty'oots'om naquii' ts'oom na ya tqueeⁿ cwenta ñ'oom na tyoñeeⁿ na seineiⁿ Pablo. ¹⁵ Ndo' teits'oomñê ñ'eⁿ nn'aⁿ waⁿaⁿ. Jnda chii seity'ooñê ndaayâ, tsoom:

—Xeⁿ cwinty'ia'yo' na matseicandaya na matseiyu'a ñequio Ta Jesús cwa caljoo'ndyo' w'aya.

Ndo' s'aaⁿ na caljoo'ndyô waⁿaⁿ.

Pablo ñ'eⁿ Silas ñjomndyena w'aancjo tsjoom Filipos

¹⁶ Cwii xuee'ñeeⁿ saayâ yuu cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om ndo' tjomndyô cwii yuscuchjoo na macjawee' 'ndyoo nc'e na m'aaⁿ jndyetia naquii' ts'om. Tsaⁿñeeⁿ m'aaⁿtyeeⁿ luee nn'aⁿ na cwita'ntjom cantyja 'naaⁿaⁿ. T'maaⁿ s'om cwiquioo luee naⁿñeeⁿ nc'e na macjawee' 'ñom.

17 To_oⁿoⁿ na tyojaantyjo_oⁿ nanquaaⁿâ ñ'eⁿ Pablo. Tacwaxua ñ'om, tyotsoom:

—Naⁿnomm'aⁿ cwindye'ntjomna nnom Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyetichēⁿ. Cwila'candiina 'o cantyja nato na cwicalui'n'maaⁿndye nn'aⁿ.

18 Jndye xuee tyoch'ee yuscuchjoo'ñeeⁿ na ljo'. Jo' chii seilioo'ñe Pablo, taqueeⁿ seineiⁿ nnom jndyeta na m'aaⁿ naquii' ts'om yuscuchjoo'ñeeⁿ. Tsoom:

—'U jndyeta, ñequio xuee' Jesucristo matsa'ntjoⁿya, calui' naquii' ts'om yuscuchjoom'aaⁿ.

Ndo' mantyjacheⁿ jlui' jndyeta'ñeeⁿ.

19 Ndo' nn'aⁿ na cwita'ntjom cantyja 'naaⁿ juu, quia na nty'iaana na jnda_o jlui' jndyeta'ñeeⁿ naquii' ts'oom jla'noⁿna na jnda_o tsuundyena s'om na cwiquioo lueena cantyja na macjawee' ñ'om. Jo' chii t'uena Pablo ñ'eⁿ Silas. Ty'echona naⁿñeeⁿ jo ndaa naⁿmaⁿ'iaaⁿ naquii' ts'ua t'maⁿ. 20 Quia na tquiena ndaa naⁿmaⁿ'iaaⁿ jlueena:

—Nn'aⁿ judíos m'aⁿ, cwitjaa'ndyena tia' nn'aⁿ tsjoomya. 21 Ee cwit'mooⁿna ñ'oom na jaa na cwilaxmaaⁿya nn'aⁿ romanos, ticaty'iomna' na nnto'ñooⁿya meiⁿ na nl'aaya chiuu na cwiluena.

22 Quia jo' jla'wendye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ nacjoo' Pablo ñ'eⁿ Silas ndo' naⁿmaⁿ'iaaⁿ sa'ntjomna na calui' liaa naⁿñeeⁿ ndo' cacho'na n'oomjneiⁿ.

23 Jndye tjaa'na naⁿñeeⁿ. Jnda_o chii tiomna joo w'aaⁿcjo. Jluena nnom ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aaⁿcjo na ya ya cats'aaⁿ cwenta joona. 24 Ndo' tsaⁿñeeⁿ, jnda_o na jñeeⁿ ñ'oomwaa' tjaa'ñē naⁿñeeⁿ

w'aañcjo naquii'cheⁿ ndo' seityeeⁿ joona na tyeⁿ ñjoom' nc'ee'na ts'oom tscaa'.

²⁵ Ndo' Pablo ñ'eⁿ Silas, cha'na xcwe tsjom to'na tyola'neiⁿna nnom Ty'ooots'om, tyotana luantsa, ndo' praso na too'ndye ñ'eⁿndyena naquii' w'aañcjo, tyondyeendye naⁿñeeⁿ. ²⁶ Ndo' mats'ia jo' jndei s'eii, teincwii' tsiaⁿtsjo' w'aañcjo. Xjeⁿñeeⁿ cha'tso ndyueel'a w'aañcjo'ñeeⁿ jnaaⁿ cheⁿnquieena' ndo' mati l'uaañcjo na ñjoom cha'tso praso jnaⁿna'. ²⁷ Ndo' juu ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aañcjo lcweeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ na meiⁿnaaⁿ ndyueel'a w'aañcjo. Jo' chii tjeii'ñê espada 'naaⁿaⁿ na nntseicuee'ñe cheⁿnqueⁿ ee seitoom na jnda jleinom praso. ²⁸ Saa Pablo jndei seixuaⁿ nnom tsaⁿñeeⁿ tsoom:

—Aa ndi' re, tintseicuee'ndyu' ee cha'tsondyô ndi m'aaⁿyâ.

²⁹ Quia jo' tcaⁿ tsaⁿñeeⁿ chom. Jndei tjaqueⁿeⁿ naquii' w'aañcjo. Cwiteiñê na ty'ueeⁿ. Cwe' seiquiooñetoom jo nnom Pablo ñ'eⁿ Silas. ³⁰ Jnda chii tjeiiⁿeⁿ joona ch'eⁿ. Matsoom ndaana:

—'O ta, ¿ljo' macaⁿna' na cats'aaya cha nlui'n'maaⁿndyô?

³¹ Jluena nnoom:

—Catseyu' ñequio Ta Jesucristo, quia jo' nlui'n'maaⁿndyu' 'u ndo' mati nn'aⁿ wa'.

³² Quia jo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'ooots'om nnom tsaⁿñeeⁿ ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ. ³³ Juu xjeⁿñeeⁿ na ndicwaⁿ jaaⁿcheⁿ tjachom joona ndo' tmaaⁿ yuu na tquiee'ndyena na cho'na. Jnda chii teits'oomñê ndo' mati cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ. ³⁴ Jnda jo' tjañ'oom Pablo ñequio Silas waⁿaⁿ, tquiaaⁿ na

tcwa'na. Jom ndo' ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ neiiⁿna na jnda macwilayu'na ñequio Ty'o^ots'om.

³⁵ Quia na jnda teixuee, naⁿmaⁿn'iaaⁿ jñoomna policia na m'aaⁿ tsaⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo na candyaañe Pablo ñ'eⁿ Silas. ³⁶ Jo' chii ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo seicañeeⁿ Pablo, matsoom nnom:

—Naⁿmaⁿn'iaaⁿ jnda jla'cwanomna ñ'oom na nndyaandyo'. Wanaaⁿ na nlui'yo'. Catsa'yo', meiⁿcwii ñomtiuu tac'om'yo'.

³⁷ Saa Pablo matsoom ndaa policia:

—Jâ cwilaxmaaⁿyâ cantyja 'naaⁿ tsjoom Roma. Saa meiiⁿ na ljo' tjaa'na jâ na jndoo' cha'tso nn'aⁿ meiiⁿ na tyoowijndaa' aa waa na jla'tjo^ondyô. Jnda chii tiomna jâ w'aancjo. Nmeiiⁿ l'ana jâ meiiⁿ na meiⁿchjoo ticatsona' na nl'ana na ljo' nn'aⁿ romanos. Ndo' je' ¿aa cwe' nt'iu nntjeii'na jâ? Xoya na ljo'. Nquieena quiocatjeii'na jâ.

³⁸ Quia jo' policia'ñeeⁿ ty'elacandiina naⁿmaⁿn'iaaⁿñeeⁿ ñ'oommeiⁿ. Ndo' naⁿñeeⁿ quia jndyena na Pablo ñequio Silas cwilaxmaⁿna nn'aⁿ romanos, jeeⁿ tyuena. ³⁹ Jo' chii naⁿmaⁿn'iaaⁿ ty'ecataⁿna ñ'oom t'maⁿ ts'om ndaa naⁿñeeⁿ. Jnda chii tjeii'na joo w'aancjo. Jla'ty'o^ondyena na calui' naⁿñeeⁿ tsjoomna. ⁴⁰ Quia jo' jlui'na w'aancjo, ty'ena waa' Lidia. Jo' jo' tyola'neiⁿna ñequio nn'aⁿ na cwila'yu'. Tyoñe'quiiana na t'maⁿ n'om naⁿñeeⁿ. Jnda jo' jlui'na tsjoom Filipos'ñeeⁿ.

17

Jlajmeiⁿndye nn'aⁿ tsjoom Tesalónica

¹ Pablo ñ'eⁿ Silas ty'ena tei'nomna tsjoom Anfípolis ñ'eⁿ tsjoom Apolonia. Jnda chii

tquiena tsjoom Tesalónica yuu waa cwii wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. ² Ndyee smaⁿna tyom'aⁿna tsjoom'ñeeⁿ. Ñequii' quia xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, Pablo s'aaⁿ cha'xjeⁿ quich'eeⁿ. Tjatseijomñê ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ na cweitjomndyena wats'om 'naaⁿna. Tyotseineiiⁿ ndaana. ³ T'mooⁿ na juu ñ'oom' Ty'ooots'om na teiyo teiljeii matsona' na maxjeⁿ jndei'na' na cwajndii nntjom Cristo. Nnty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ, maxjeⁿ nncueeⁿeⁿ jndaⁿ chii nncwando'xcoom. Tsoti Pablo:

—Jndyocwji'yuu'ndyog cantyja 'naaⁿ Jesús ndaa'yo', jom cwiluiiñê Cristo.

⁴ Quia jo' nt'om nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ jla'yu'na, jla'jomndyena ñequio Pablo ñ'eⁿ Silas. Mati nn'aⁿ na nchii judíos na cwila't'maaⁿndyee Ty'ooots'om jndyendyena jla'yu'na. Mati jndyee yolcu na cwiluiitquiendyee jla'yu'na. ⁵ Saaⁿ joo nn'aⁿ judíos na tyoola'yu' jeeⁿ ndya' taa' n'omna nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'oom na mañequiaa Pablo. Jo' chii jla'tjomna cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndyee. Jndaⁿ chii jla'jmeiⁿna nn'aⁿ tsjoomna. Ndo' ty'ena waa' ts'aⁿ na jndyu Jasón. Ty'equie'na w'aa'ñeeⁿ ñequio na jndei'na' na cwil'ueena Pablo ñequio Silas ee ñ'e'catsa'na naⁿñeeⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomna. ⁶ Saaⁿ tîcaliuna naⁿñeeⁿ, jo' chii ty'eñ'omna Jasón ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Ñequio na jndei'na' ty'echona naⁿñeeⁿ jo ndaaⁿ naⁿmaⁿ'iaaⁿ tsjoomna. Jndeiⁿ tyolaxuaana, jluena:

—Joo naⁿnom na cwila'ñ'eeⁿndyena nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue, mati ñjaaⁿ jndaⁿ tquiena. ⁷ Ndo' Jasónm'aaⁿ jndaⁿ seiljoom jona waⁿaⁿ. Ndo'

cha'tso na^m'aⁿl cwil'ana na tjaa yuu l'ue ñ'oom na maqueⁿ tsa^mmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, ee cwiluena cwiicheⁿ ts'aⁿ m'aaⁿ na matsaⁿ'ntjom na jndyu Jesús.

⁸ Ndo' na^mmaⁿn'iaaⁿ ñequio nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, quia jndyena ñ'oommeiⁿl jla'jmeiⁿndyena. ⁹ Saa Jasón ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yul, jnda na tiomna s'om, quia jo' jla'candyaandye naⁿñeeⁿ joona.

Pablo ñ'eⁿ Silas cwiñequiana ñ'oom' Ty'o^ots'om tsjoom Berea

¹⁰ Jnda na teijaaⁿ xuee'ñeeⁿ nn'aⁿ na cwila'yul mañoom' jñoomna Pablo ñ'eⁿ Silas na c'oo naⁿñeeⁿ tsjoom Berea. Quia na jnda tquiena tsjoom'ñeeⁿ ty'ena wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. ¹¹ Nn'aⁿ judíos tsjoom Berea'ñeeⁿ ya nn'aⁿndyetina nchiiti nci'iaana na m'aⁿ tsjoom Tesalónica. Ñequio na xcwee' n'omna tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyolue naⁿñeeⁿ. Ndo' 'io ndi 'io tyola'naaⁿna ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiyo teiljeii na tyol'ueena aa mayuu' ñ'oom na cwilue naⁿñeeⁿ ndaana. ¹² Jo' chii jndyendye nn'aⁿ judíos jla'yul'na. Mati nn'aⁿ na cwilaneiⁿ ñ'oom griego, jndye yolcu na t'maⁿti cwiluiitquiendye ndo' mati naⁿnom na cwilaneiⁿ griego jndyendyena jla'yul'na. ¹³ Saa nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Tesalónica jndyena na mañequiaa Pablo ñ'oom' Ty'o^ots'om ndaa nn'aⁿ Berea. Jo' chii ty'ena tsjoom'ñeeⁿ, ty'ela'jmeiⁿna naⁿñeeⁿ. ¹⁴ Jo' chii nn'aⁿ na cwila'yul' jla'tyuaa'na jñoomna Pablo na cjaⁿ 'ndyoo ndaaluee. Saa Silas ñequio Timoteo ljoo'ndyena Berea'ñeeⁿ. ¹⁵ Nn'aⁿ na ty'ela'jomndye ñ'eⁿ Pablo ty'eca'ndyena jom

tsjoom Atenas. Jnda chii ty'elcwee'na tsjoomna Berea. Ty'eñ'omna ñ'oom na seintyjaañe Pablo ndaana na catseityuaa' Silas ñ'eⁿ Timoteo na nnc'oontyjona naxeeⁿeⁿ. Tila'yoo'ndyena.

Pablo matseineiⁿ ndaa nn'aⁿ tsjoom Atenas

¹⁶ Yocheⁿ na meindoo' Pablo joona tsjoom Atenas seilioo'ñê na nty'iaaⁿaⁿ na cha'waa quii' tsjoom'ñeeⁿ too' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a. ¹⁷ Jo' chii tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ judíos naquii' wats'om 'naaⁿna ñequio ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwitjomndye jo' jo' na cwila't'maaⁿndye Ty'oots'om. Mati 'io ndi 'io tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ua t'maⁿ. ¹⁸ Tyom'aⁿ nt'om nn'aⁿ naquii' tsjoom'ñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ epicúreos ndo' tyom'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ estoicos. To' naⁿñeeⁿ na cwila'neiⁿna ñ'eⁿ Pablo. Nt'omndye joona jluena:

—¿Ljo' ñ'oom matseineiⁿ tsaⁿm'aaⁿ na jeeⁿ jndye ñ'oom ntyjeeⁿ?

Ndo' nt'omndyena jluena:

—Ndoo' ntyjii matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nty'oots'om xcondye.

Luaa' jluena ee tyotseineiⁿ Pablo ndaana cantyja 'naaⁿ Jesús ndo' cantyja na nncwando'xco ts'aⁿ xeⁿ jnda tue'. ¹⁹ Quia jo' ty'eñ'omna jom cwii joo na jndyu Areópago yuu cwitjomndye nn'aⁿ na cwi'oocandye ñ'oom. Jluena nnoom:

—Cwa catsu' ndaa^yâ chiuu waa ñ'oom xco na ma'mooⁿ ndaa nn'aⁿ. ²⁰ Ee tijoom ñejndya^yâ ñ'oom na mañequiaa', jeeⁿ xuii' juuna'. Jo' chii ñe'caliuuyâ chiuu cwit'mooⁿ ñ'oommeiⁿ.

21 Ee nn'aⁿ tsjoom Atenas ñequio nn'aⁿ na jnaⁿ nt'omcheⁿ njoom na cwic'eeⁿya tsjoom'ñeeⁿ jeeⁿ ntyjaa' n'omna na ñe'candyena ndo' ñe'cala'neiⁿna meiⁿnquia nnom ñ'oom na xcoti.

22 Quia jo' tjameintyjee' Pablo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ yuu cwiwijndaa' ñ'oom. Tsoom:

—'O re nn'aⁿ tsjoom Atenas, ndiocheⁿ na manty'iaya, jnda ljeiya na 'o jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo'. 23 Ee quia na tjotseicaandyo quii' tsjom'yo', jndye joo nty'iaya yuu cwila't'maaⁿndyo'. Jo' ljeiya cwii tio na chuna' ljeii: “Tiowaa' cwentaa' Ty'ooots'om na ticata'jnaaⁿ'a.” Majuu Ty'ooots'om na cwe' cwila't'maaⁿndyo'to'yo' meiⁿ ticata'jnaaⁿ'yo' jom, majom na matseinaⁿya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ'a.

24 'Jom s'aaⁿ tsjoomnancue ñequio cha'tso 'naⁿ na niom nnomna'. Cwiluiñê na matsa'ntjoom cha'waa cañoom'luee ñequio tsjoomnancue. Jo' chii ticaⁿ'na' w'aa na nl'a nn'aⁿ yuu na nnc'oomñê. 25 Meiⁿ ticaⁿ'na' nn'aⁿ na nntei'x'ee jom ee tjaa'naⁿ ljo' na matsei'tjoona' jom. Ee nqueⁿ mañequiaaⁿ na cha'tsondyo cwitandoo'a, cwitjaaya jndye ñequio cha'tsoti 'naⁿ na macaⁿ'na' jaa.

26 'Ñequio ñe'cwii ts'aⁿ s'aaⁿ tsjaaⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue meiⁿ na meinch'o ndyuaa na m'aaⁿya ee nqueⁿ s'aaⁿ na jnda t'oom'ndyo cha'waa nnom tsjoomnancue. Ndo' seijndaa'ñê cwaaⁿ xjeⁿ nncue'ntyjo na nnc'oom ts'aⁿ ndo' yuu na cwii cwii joo. 27 Luaa' s'aaⁿ cha cha'tsondyo jaa cal'uaaya jom, cal'aanc'uaa'ndyo na calacandyoo'ndyo na nnta'jnaaⁿ'a jom, meiiⁿ na mayuu' titquia m'aaⁿ ñequio cwii

cwiindyo. ²⁸ Ee cantyja 'naaⁿ jom cwitandoo'a, cwima'noo^{ny}a ndo' cwic'aa^{ny}a cha'xjeⁿ tyolue nt'om nn'aⁿyo' na jndo' n'om. Tyoluena: “Jaa laxmaa^{ny}a ntseinda Ty'ooots'om.” ²⁹ Jo' chii nc'e na cwilaxmaa^{ny}a ntseinda Ty'ooots'om ticaty'iomna' na nlajoom'ndyo jom cwe' cwii 'naⁿ na tuiina' ñequio s'om cajaan, oo s'om xuee, oo ljo' na cwil'a nn'aⁿ cwe' cantyja na cwila'tiuu cheⁿnquieena. ³⁰ Ncuee na jnda teinom, Ty'ooots'om seiquii ts'oom ñequio nn'aⁿ cantyja na tijndo' n'omna, saa je' je' cha'tso nn'aⁿ mei^{ny}yuucheⁿ joo na m'aⁿna matsa'ntjoom na calcwe' n'omna. ³¹ Ee jnda seijndaa'ñe xuee na nncu'xeeⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue cantyja na maty'iomyana'. Jnda tqueeⁿ na nquii Jesús nncu'xeⁿ jaa. Ndo' jnda t'mooⁿ na mayuu' na nluii na ljo' ndaa cha'tso nn'aⁿ ee s'aaⁿ na tando'xco juu jnda na tue'.

³² Ndo' nn'aⁿ tsjoom Atenas quia jndyena na matseineiⁿ Pablo cantyja na nntando'xco nn'aⁿ na jnda tja, cwantindye jona cwe' tyoncona. Saa nt'omndye jona tyoluena:

—'Io cha luaa' ndyaayaayâ ñ'oomwaa'.

³³ Quia jo' jlui' Pablo quii'ntaaⁿna. ³⁴ Saa cwantindye nn'aⁿ jla'jomndyena ñequio Pablo ndo' jla'yu'na, mandiñ'eⁿ Dionisio. Jom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe Areópago yuu cwiwijndaa' ñ'oom. Mati yuscu na jndyu Dámaris ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ jla'yu'na.

18

Pablo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om tsjoom Corinto

1 Jnda tuii na nmeiiⁿⁱ jlui' Pablo Atenas, tjaaⁿ tsjoom Corinto. 2 Jo' jo' ljeiiⁿ cwii ts'aⁿ judío na jndyu Aquila. Tsaⁿñeeⁿ tuiiñê ndyuaa Ponto. Nmeiiⁿndyo ñejnaaⁿ ndyuaa Italia ñequio scoom'm Priscila. Saa jlui'na jo' jo' ee Claudio, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma na matsa'ntjom ndyuaa Italia tqeⁿ ñ'oom na calui' cha'tso nn'aⁿ judíos tsjoom'ñeeⁿ. Jo' na tja Aquila ñequio scoom'm jlui'na jo' jo', ty'ena tsjoom Corinto. Tjacando' Pablo joona. 3 Ndo' na ñe'cwii ts'iaaⁿ 'naaⁿna ñ'eⁿ Pablo na cwil'ana l'aaliaa, jo' chii ljoo'ñê ñ'eⁿndyena. Ñe'naaⁿ tyol'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. 4 Ticwii cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos tyocaa Pablo wats'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. Tyotseineiⁿ ndaana ñequio ndaa nn'aⁿ na nchii judíos ee na l'ue ts'oom na nla'yu'na ñ'eⁿ Cristo.

5 Silas ñequio Timoteo jnda tquiena na m'aaⁿ Pablo na jnaⁿna ndyuaa Macedonia. Quia jo' Pablo, macanda ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om na tyoqueⁿñê. Tyocwji'yuu'ñê ndaa nn'aⁿ judíos na Jesús cwiluiiñê Cristo tsaⁿ na meindoo'na na nndyocwji'n'maaⁿñe joona. 6 Saa joona ty'ena nacjoom'm, tyola'jmeiⁿndyena nnoom. Jo' chii seitei'ncweeⁿeⁿ liaⁿaⁿ ndaana na ma'mooⁿ na nts'ooⁿ joona, je' nncjaⁿ cwiicheⁿ ntyja. Matsoom ndaana:

—Je' meiiⁿ na nntsuundyoy' saa jnaⁿ ncjo'yo' nchii jnaⁿ ja. Na je' xuee na cwii wjaana' nncjo' na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii laxmaⁿna nn'aⁿ judíos.

7 Quia jo' jlueeⁿeⁿ quii' wats'om'ñeeⁿ, tjaaⁿ waa' ts'aⁿ na jndyu Justo, tsaⁿ na matseit'maaⁿñe Ty'oots'om. Waa' tsaⁿñeeⁿ ñe'cwii t'uui' ñequio wats'om'ñeeⁿ. 8 Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na

jndyu Crispo na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ wats'om'ñeeⁿ. Jom ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ jla'yu'na ñequio Ta Jesús. Ndo' jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tsjoom Corinto, quia na jndyena ñ'oom na tyoñequiaa Pablo, jla'yu'na ndo' teits'oomndyena. ⁹ Pablo waa na tco'na' nnoom cwii teijaaⁿ. Jñeeⁿ na seineiⁿ Ta Jesús. Matso nnoom:

—Tinty'ue'. Tincjaameintyje' na matsei'neiⁿ ñ'oom 'naⁿya. Tintseicheⁿ. ¹⁰ Ee ja m'aaⁿya ñ'eⁿndyu' ndo' meiⁿcwii ts'aⁿ tixocats'aa wi' ñ'eⁿndyu'. Ee ja jndye nn'aⁿ m'aⁿ tsjoomwaañe quia nla'xmaⁿ cwentaya.

¹¹ Jo' chii ljoo'ñe Pablo tsjoom Corinto cwii chu waljoo' xcwe na tyo'mooⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om ndaaⁿ naⁿñeeⁿ.

¹² Jndaⁿ chii t'oom Galión gobiernom tsjoom Corinto na matsa'ntjoom cha'waa ndyuaa Acaya. Quia jo' nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ñe'cwii jla'jomndyena na jla'wendyena nacjoo' Pablo. Ty'eñ'omna jom wats'iaaⁿ. ¹³ Ty'enquiiana jnaaⁿaⁿ nnom gobiernom. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ matseijnooⁿoⁿ n'om nn'aⁿ na xuii' calat'maaⁿndyena Ty'ooots'om, tachii cha'xjeⁿ na matso ljeii na tqueⁿ Moisés.

¹⁴ Xjeⁿ na manntseineiⁿ Pablo, seityuaa'ti Galión. Tso tsaⁿñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ judíos:

—'O nn'aⁿ judíos, xeⁿ waa ljo' mach'ee tsaⁿm'aaⁿ oo xeⁿ t'maⁿ jnaaⁿaⁿ waa quia jo' maty'iomna' na nntseicachjuundyō na nndii ñ'oom na cwindu'yo'. ¹⁵ Saaⁿ 'o cwe' jnaaⁿ ñ'oom na mañequiaa tsaⁿm'aaⁿ ndo' xuee' ts'aⁿ na maleiñ'oom, jo' cwilancjoo'ndyo', ndo' cwe' cantyja 'naaⁿ ljeii na cwileiñ'om' 'o nn'aⁿ judíos nchii ljeii cantyja

'naaⁿ wats'iaaⁿ. Jo' chii cajndo'to' ncjo'yo', ee ja tiñe'cu'xaⁿya ñ'oommeiⁿ!

16 Ndo' tjeiiⁿeⁿ naⁿñeeⁿ naquii' wats'iaaⁿ.

17 Quia jo' cha'tso nn'aⁿ na tyoolayu' na nchii judíos t'uena Sóstenes, ts'aⁿ na cwiluitquieñe wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyotjaa'na jom tach'eⁿ wats'iaaⁿ. Saꞗ Galión tícateñ'oom'ñê naⁿñeeⁿ.

Tjalcwe' Pablo Antioquía, jndaꞗ chii wjaanquiaaⁿ ñ'oom' Ty'oꞗts'om na jndaꞗ ndyee ndii'

18 Pablo, jndyete xuee tyoljoo'ñetyeeⁿ Corinto. Jndaꞗ jo' tsoom ndaꞗ nn'aⁿ na cwila'yu' na mawjaⁿ. Jndaꞗ chii mana tjaaⁿ. Ndo' Priscila ñ'eⁿ Aquila ty'ena ñ'eⁿñê. Tquiena tsjoom Cencrea. Jo' jo' teinqui' xqueeⁿ na ma'moⁿna' na matseicandaa'ñê ñ'oom na jndaꞗ tsoom nnom Ty'oꞗts'om na nnts'aaⁿ. Jndaꞗ jo' tuona w'aandaa na wjaana' ndyuaa Siria. 19 Tquiena tsjoom Éfeso. Priscila ñ'eⁿ Aquila ljoo'ndyena jo' jo'. Pablo tjaaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tjaqueⁿeⁿ tyotseineiⁿ ndaꞗ naⁿñeeⁿ. 20 Ndo' naⁿñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnoom na majndyete xuee caljoo'ñê ñ'eⁿndyena, saꞗ ticwancueⁿeⁿ. 21 Jndaꞗ chii t'maaⁿ joona na mawjaⁿ. Tsoom ndaꞗana:

—Jndeina' na joꞗ Jerusalén na manndyoo' na nncuee' xuee saꞗ xeⁿ Ty'oꞗts'om l'ue ts'oom nndyõnnda'a na m'aⁿyo'.

Jndaꞗ jo' jlueeⁿeⁿ Éfeso ñ'eⁿ w'aandaa. 22 Ndo' quia na jndaꞗ tueⁿeⁿ tsjoom Cesarea, tjawaaⁿ Jerusalén yuu na tjanquiaaⁿ na xmaⁿndye tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oꞗts'om cwentaaⁿaⁿ. Jndaꞗ chii jlueeⁿeⁿ jo' tueⁿeⁿ tsjoom Antioquía. 23 Ndo' quia na jndaꞗ teinom cwantindyõ xuee na tyom'aaⁿ

tsjoom'ñeeⁿ jlueeⁿeⁿ jo' jo'. Tcuu tcuu tyomanoom ndyuaa Galacia ñequio ndyuaa Frigia, ndo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, tquiaana' na ty'enajnda^ti cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu'.

Apolos mañe'quiaaⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om tsjoom Éfeso

²⁴ Tsjoom Éfeso tuee' cwii ts'aⁿ judío na jndyu Apolos, ts'aⁿ tsjoom Alejandría. Jom ts'aⁿ na mawajnaaⁿya ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiyo teiljeii, ndo' jeeⁿ ya matseineiiⁿ cantyja 'naaⁿna'. ²⁵ Jnda ñet'mooⁿ nn'aⁿ nnoom cantyja 'naaⁿ natoo' nquii na ndyocwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. Jo' chii ñequio na ntyjaa' ts'oom tyotseineiiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Xcwe tyo'mooⁿ cha'waa na ntyjiityeeⁿ cantyja 'naaⁿ na ndyocwji'n'maaⁿñe Jesús nn'aⁿ, saaⁿ cantyja 'naaⁿ na nleits'oomndye nn'aⁿ, macanda ntyjeeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyoñequia Juan. ²⁶ To^oñ'ooⁿ na tyotseineiiⁿ naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Meiⁿchjoo tî'maaⁿ ts'oom. Ndo' Priscila ñ'eⁿ Aquila, quia na jndyena ñ'oom na seineiiⁿ, quia jo' ty'eñ'omna jom w'aana. T'mooⁿtina nnoom cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'o^ots'om. ²⁷ Ndo' quia s'aana' ts'oom na ñe'cjaⁿ ndyuaa Acaya, quia jo' nn'aⁿ na cwila'yu' tyoluena na ya. Tyola'ljeiina ñ'oom na tjañ'oom na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' ndyuaa'ñeeⁿ na cala'ljo naⁿñeeⁿ jom. Naⁿñeeⁿ jnda jla'yu'na nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'o^ots'om. Jo' chii quia na tuee' Apolos na m'aⁿna t'maⁿ tyoteijndeii tsaⁿñeeⁿ joona. ²⁸ Ndo' tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ judíos chiuu waa na tixcwe cwila'yu'na. Ndo' na jeeⁿ jnda ñ'oom tyotseineiiⁿ tîcandaⁿ nluena na tiyuu'. Ee ñequio ñ'oom'

Ty'o_ots'om na teiyo teiljei tyo'm_oo_oⁿ nda_ana na Jesús tseixmaⁿ Cristo tsaⁿ na meindoo'na na nndyocwji'n'maaⁿñe joona.

19

Pablo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'o_ots'om tsjoom Éfeso

¹ Yocheⁿ na m'aaⁿ Apolos tsjoom Corinto ndyu_aaa Acaya, Pablo tyomanoom njoom nch'u quii' ntsj_o. Jnda chii tueⁿleⁿ tsjoom Éfeso yuu na ljeiiⁿ cwanti nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan.

² Matsoom ndaa_a naⁿñeeⁿ:

—¿Aa tjaquiee' Espíritu Santo naquii' n'om'yo' quia na jlayu'yo'?

Jluena nnoom:

—Tjaa'naⁿ. Meiⁿchjoo tyoondya_ayâ aa m'aaⁿ Espíritu Santo.

³ Quia jo' matsoom nda_ana:

—¿Cwaaⁿ ñ'oom t'm_oo_oⁿ nn'aⁿ ndaa'yo' na teits'oomndyo'?

Jluena nnoom:

—Aa jâ cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyo'm_oⁿ Juan, jo' na teits'oomndyô.

⁴ Quia jo' tsoom nda_ana:

—Juan tyotseits'oomñê nn'aⁿ quia na tyolcwe' n'omna. Ndo' tyotsoom ndaa_a naⁿñeeⁿ na cala'yua'na ñequio Jesús tsaⁿ na nndyontyjo naxeeⁿleⁿ. Jju tseixmaⁿ Cristo.

⁵ Ndo' jnda_a na jndyena ñ'oommeiⁿ quia jo' teits'oomndyena ñequio xuee' Ta Jesús. ⁶ Ndo' quia na jnda_a tio Pablo l'o_oⁿ nacjoona quia jo' tjaquiee' Espíritu Santo naquii' n'omna. Mana to'na tyola'neiⁿna nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na nchii ñ'oom

na maxjeⁿ cwila'neiⁿna. Tyoñe'quiána ñ'oom na t'moⁿ Ty'o^oots'om nda^ana. ⁷ Naⁿnom'ñeeⁿ cha'na canchoo'wendyena.

⁸ Cha'na ndyee chi' tyom'aaⁿñe Pablo tsjoom Éfeso ndo' ñequii'cheⁿ tyocaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyotseineiⁿ nda^a naⁿñeeⁿ ñequio na t'maⁿ ts'oom. Tyoqueⁿñê tyo'mo^ona nda^ana cantyja na matsaⁿntjom Ty'o^oots'om na mal'uee'ñê na nla'yu'na. ⁹ Sa^a cwantindye naⁿñeeⁿ tyola'quie' n'omna, tiñe'cala'yu'na. Ndo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndaⁿ tjomndye tyoluena ñ'oom ntjeiⁿ cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'o^oots'om. Quia jo' Pablo 'ñeeⁿ joona, tjachom nn'aⁿ na cwila'yu' w'aa scwela cwentaa' ts'aⁿ na jndyu Tirano. Jo' jo' ticwii xuee tyo'mo^ona nda^ana. ¹⁰ We chu tyo'mo^ona nda^a nn'aⁿ hasta cha'tsondye nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos na tyom'aⁿ ndyuaa Asia jndyena ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. ¹¹ S'aa Ty'o^oots'om na tyoch'ee Pablo 'naaⁿ t'maⁿ na xocanda^a nnts'aa na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ. ¹² Ee liaa ñequio payom 'naaⁿ nn'aⁿwii, jndaⁿ na ty'ioom nn'aⁿ joona' Pablo, n'maaⁿ naⁿwii'ñeeⁿ. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ jndyeta naquii' n'om tjei'na' jndyeta'ñeeⁿ.

¹³ Nt'om nn'aⁿ judíos na calua'ndye tyoma'nomna, tyotjeii'na jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ. Jndaⁿ chii jla'tiuuna na nntjeii'na jndyeta ñequio xuee' Ta Jesús. Jo' chii cwii cwiindyena tyoluena nda^a jndyeta:

—Matsaⁿntjoⁿya na calui'yo' ñequio xuee' Jesús, tsaⁿ na matseineiⁿ Pablo cantyja 'naaⁿ.

¹⁴ Maljo' tyol'a cha'tso ntquiee' ntseinda cwii

ts'aⁿ judío na jndyu Esceva. Tsaⁿñeeⁿ tyee na cwiluiitquieñe. ¹⁵ Saa t'o jndyeta, matsoom ndaana:

—Jesús mawajnaⁿa, ndo' mati Pablo, saa 'o je' ħ'ñeeⁿ cwiluiindyo'?

¹⁶ Ndo' juu tsaⁿs'a'ñeeⁿ na maleiñ'oom jndyeta, tju'ñê nacjoona. Jnaaⁿ joona. Cwajndii s'aaⁿ hasta 'ñeeⁿ joona na ñecantsei'ndyena ndo' tquiee'ndyena. Jndei jlui'na naquii' w'aa na jlei'nomna jom. ¹⁷ Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos na tyom'aⁿ tsjoom Éfeso'ñeeⁿ jliuna na ljo' tuii. Jo' chii cha'tsondyena tyuena, ndo' tyola't'maaⁿndyena xuee' Ta Jesús.

¹⁸ Mati nn'aⁿ na jnda jla'yu' jndyendyena tquionquiana jnaaⁿna, tjei'yuu'ndyena ljo' ñel'ana na ticatsa'ntjomna'. ¹⁹ Jndye nn'aⁿ na ñet'om na calua'ndye, tquiochona nom 'naaⁿna na quio cwil'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. Jla'cona joona' jo ndaa cha'tso nn'aⁿ. Ndo' quia na tjeii'na cwenta cwanti na jnda nom'ñeeⁿ jliuna na jdana' wen'aaⁿ nchoo' qui meiⁿ s'om xuee. ²⁰ Maxjeⁿ tjawit'maaⁿñ'oom 'naaⁿ Ta Ty'oqts'om. Tjawijndyendyeti nn'aⁿ tyola'yu'.

²¹ Jndañquia seituu Pablo na nncjaawinoom ndyuaa Macedonia ñequio ndyuaa Acaya. Jnda chii nncjaⁿ tsjoom Jerusalén. Xeⁿ jnda tjaaⁿ Jerusalén maxjeⁿ jndei'na' na cjaⁿ tsjoom Roma. ²² Quia jo' we nn'aⁿ na cwitei'jndei jom, juu Timoteo ñequio Erasto, jñoom joona, ty'eñetina ndyuaa Macedonia, saa nqueⁿ ljoo'ñetyeeⁿ ndyuaa Asia.

Jla'jmeiⁿndye nn'aⁿ tsjoom Éfeso

23 Ncuee'ñeeⁿ jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom s'aana' tsjoom Éfeso na tyotseineiⁿ Pablo cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'o^ots'om. 24 Ee jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Demetrio na tyotseindo s'om. Ñequio s'om xuee tyoch'eeⁿ na jlui'tsjaaⁿ wats'om cwentaa' ndyoo Diana. T'maaⁿ tantjoom ñequio nc'iaaⁿaⁿ na tyol'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. 25 Seitjoom naⁿñeeⁿ ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na majo' ts'iaaⁿ cwil'a. Matsoom ndaana:

—'O re nn'aⁿya manquiu'yo' cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿwaa jeeⁿ ya cwitantjooⁿya. 26 Sa^a cwindye'yo' ndo' cwinty'ia'yo' na manom Pablo. Matsoom ts'iaaⁿ na cwil'a nn'aⁿ ñequio lueena, tiyuu' na Ty'o^ots'om joona'. Ndo' nchii macanda nn'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ Éfeso sa^a manntycwii ndyuaa Asia jnda s'aaⁿ na cwiñequiandye nn'aⁿ ñequio ñ'oomwaa' na matseineiⁿ. 27 Jo' na jeeⁿ teincuu' ee ts'iaaⁿ na cwil'aaya jaach'eetona' na cwe' ts'iaaⁿndyo. Ndo' mati wats'om t'maⁿ na ndii' Diana, ndyoo na nquiu cha'tso nn'aⁿ na t'manti ñ'oom tseixmaⁿ, jaach'eetona' tjaa 'ñeeⁿ cwitjooñe wats'om'ñeeⁿ. Je' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ndyuaa Asia ñequio cha'waa tsjoomnancue cwila't'maaⁿndyena juu sa^a cwe' ts'iaaⁿ na mach'ee Pablo nntycwii na jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom juu nquiuna.

28 Quia jndyena ñ'oommeiⁿ jeeⁿcheⁿ ndya' jla'wjeena. Jndei tyola'xuaana, tyoluena:

—Nquii Diana cwentaa jaa nn'aⁿ Éfeso, jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom.

29 Quia jo' cwe' seiñ'eeⁿtona' nn'aⁿ cha'waa naquii' tsjoom'ñeeⁿ. Mantyja t'uena Gayo

ñequio Aristarco, nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Pablo na jnaⁿ ndyuua Macedonia. Ty'eⁿchona naⁿ'ñeeⁿ, ty'eⁿquieⁿna naquii' w'aa yuu cwitjomndye nn'aⁿ quia na waa jomta. ³⁰ Pablo ñe'ⁿcjaaqueⁿ'eⁿ w'aa'ñeeⁿ saaⁿ tinquia nn'aⁿ na cwila'yⁿ' na nncjaⁿ. ³¹ Mati cwanti nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ ndyuua Asia na ya ñ'oom ñ'eⁿ Pablo, jla'ⁿcwanomna ñ'oom na m'aaⁿ na tincjaaqueⁿ'eⁿ w'aa'ñeeⁿ. ³² Nn'aⁿ na jndaⁿ tjomndye naquii' w'aa'ñeeⁿ nchii na nndi' ljo' cwiluena, cwe' c'uaato m'aⁿna. Nt'omndye naⁿ'ñeeⁿ cwii ñ'oom cwila'xuaana, ndo' nt'omndyena cwiicheⁿ ñ'oom cwila'xuaana. Ee majndyendyetina ticaliuna ljo ts'iaaⁿ' na tjomndyena. ³³ Saaⁿ nn'aⁿ judíos l'ana na cjaatseineiⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Alejandro ndaaⁿ nn'aⁿ. Ee nt'om nn'aⁿ majndaⁿ jluena nnoom ljo' ts'iaaⁿ' na tjomndyena. Jo' chii seiweeⁿ ts'ooⁿ na cala'cheⁿ nn'aⁿ ee na ñe'ⁿcatseineiⁿ ñ'oom ndaaⁿna ñ'oom na ncwañoom'na' nn'aⁿ judíos. ³⁴ Saaⁿ quia na tqueⁿna cwenta na jom ts'aⁿ judío, cha'tsondyena jla'tjoom'na jndyena. Cha'na cwii we hora ñe'ⁿcwii tyola'xuaana, tyoluena:

—Jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom tseixmaⁿ Diana cwentaa jaa nn'aⁿ Éfeso.

³⁵ Quia jo' tsaⁿtseiljeii tsjoom'ñeeⁿ, quia na jndaⁿ jndaⁿ s'aaⁿ na seicheeⁿ joona, tsoom:

—O nn'aⁿ Éfeso, nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue manquiuna na jaa nn'aⁿ tsjoomwaa teijnoomya na nntei'x'aⁿaya wats'oom' ndyoo Diana na nquiuyua na t'maⁿti ñ'oom tseixmaⁿ. Mati cwitei'x'aⁿaya tsjo' na tuiina' cha'xjeⁿ nqueⁿ na jnaⁿna' cañoom'luee jndyocuena' na m'aaⁿya.

³⁶ Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ nntso na tiyuu' na ljo'. Jo'

chii cala'cheⁿndyo'. Tacal'a'yo' na ñoomñoom ljo' nl'a'yo'. ³⁷ Ee ti'm'aⁿ na tquio'cho'yo' ñjaaⁿ chaa' l'uu jnda nty'ueena 'naⁿ na tseixmaⁿ ndyo^o Diana na cwila't'maaⁿndyo, meiⁿ tyooluena ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm. ³⁸ Jo' chii Demetrio ñequio nn'aⁿ na ñe'cwii ts'iaaⁿ cwil'ana ñ'eⁿñê, xeⁿ waa ñ'oom na ñe'queⁿna nacjoo' ts'aⁿ quia jo' c'oona na m'aaⁿ jwe. Ee na m'aaⁿ jom cwiwijndaa' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ nacjoo nc'iaana. ³⁹ Ndo' xeⁿ waa cwiicheⁿ ñ'oom na l'ue n'om'yo' na nleijndaa', nleijndaa'na' quia na nncuaa jomta. ⁴⁰ Ee tein-cuu' na luaa' cwil'a'yo' xuee je' ee nnda^a nntso gobiernom na cwilawendyo nacjoom'm ee xeⁿ nncwax'eeⁿ nda^aya tjaa'naⁿ ljo' ñ'oom ya nnt'o^oya nnoom.

⁴¹ Quia na jnda seineiⁿ ñ'oomwaa', tsoom na cat'oom'ndyena.

20

Tja Pablo ndyuaa Macedonia ñ'eⁿ ndyuaa Grecia

¹ Jnda na teicheⁿ tia' t'maⁿñeeⁿ, Pablo tqueeⁿeⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Tyotseineiⁿ nda^ana ñ'oom na nñequiaana' na t'maⁿ n'omna. Ndo' t'maⁿndye nty-jeena. Jnda chii jlueeⁿeⁿ tjaaⁿ ndyuaa Macedonia.

² Tyomanoom cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. Tyotseineiⁿ nda^a nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'oom na tquiaatina' na t'maⁿ n'omna. Jnda chii tjaaⁿ, tueⁿeⁿ ndyuaa Grecia. ³ Ndyee chi' t'oomñê jo' jo'. Jnda chii manncu^ooⁿ w'aandaa na wjaⁿ ndyuaa Siria, ndo' ljeiⁿ ñ'oom na cwindo^o nn'aⁿ judíos jom. Jo' chii seitoom na nomtyuaa nncjaalcweeⁿeⁿ, nncwinomnaaⁿaⁿ ndyuaa Macedonia. ⁴ Tyom'aⁿ nt'om nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Tyocañ'eⁿ

Sópater ts'aⁿ tsjoom Berea. Mati ñ'eⁿ Aristarco ñequio Segundo, jona nn'aⁿ tsjoom Tesalónica. Ndo' tyoñ'eⁿ Gayo ts'aⁿ tsjoom Derbe. Tyoñ'eⁿ Timoteo. Mati Tíquico ñequio Trófimo nn'aⁿ ndyuaa Asia tyocañ'eeⁿna ñ'eⁿ Pablo. ⁵ Joo naⁿñeeⁿ ty'eñetina. Tquiena tsjoom Troas. Jo' jo' tyomei'ndoo'na Pablo ñ'eⁿ ja Lucas. ⁶ Já tyom'aaⁿyâ tsjoom Filipos ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa'naⁿ ndaaljo' tjaquiee'. Quia na jnda teinom ncuee'ñeeⁿ tuogyâ w'aandaa. Saayâ squiaacañooⁿyâ naⁿñeeⁿ tsjoom Troas xuee jnda 'om. Jo' jo' ljo'o'ndyô cwii ntquiee' xuee.

Tyotseineiⁿ Pablo ndaq nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Troas

⁷ Xuee najndyee smaⁿna, nn'aⁿ na cwila'yu' tjomndyena na nl'ana xeⁿntaⁿ tyoo' na nlcwa'na na cwicañjom n'omna Jesús. Ndo' tyotseineiⁿ Pablo ndaana. Na nneiⁿncoo cwicheⁿ xuee mawjaⁿ, jo' chii tyotseineiⁿ tyotseineiⁿ ndaana hasta tuee' xcwe tsjom. ⁸ Jeeⁿ jndye ncjocandi na niom chom cuarto nandye yuu tyom'aⁿna. ⁹ Ndo' cwii tsaⁿs'a na titquieñe na jndyu Eutico wacatyeeⁿ mantana cuarto'ñeeⁿ na jnda ndyee na teicantyjoo'na'. Tyjee' na ñ'e'catsom ee teincoo ñ'oom tyoñequiaa Pablo. Jo' chii jnaⁿjndeiⁿ tsaⁿtsjom ñ'eⁿñê. Mana tíoñê xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Ty'ela'we nn'aⁿjom, jnda tueeⁿeⁿ. ¹⁰ Quia jo' Pablo tjacueeⁿ. Tcoom'm xtyeeⁿ nacañoom' tsaⁿñeeⁿ, taxcweeñê juu. Matsoom ndaq nn'aⁿ na cwila'yu':
—C'om't'maaⁿndyo' n'om'yo'. Mawando'nnda' tsaⁿm'aaⁿ.

¹¹ Jnda tsoom na ljo' tjawannaⁿaⁿ naquii' w'aa. Tyoch'eeⁿ xeⁿntaⁿ tyoo' tcwa'na na tyocañjom

n'omna Jesús. Jnda chii tyotseineiⁿtyeeⁿ hasta na tjawixueecheⁿ. Jnda jo' mana tjaaⁿ. ¹² Ndo' tsaⁿs'a'ñeeⁿ na titquieñe nchii cwe' cwantindyo tquiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na wando'nnaaⁿaⁿ.

Tjanty'iaa' Pablo nn'aⁿ tsjoom Troas ñ'eⁿ Mileto

¹³ Já saañetyaayâ ñ'eⁿ w'aandaa hasta tsjoom Asón. Jnda t'maaⁿyâ na jo' jo' nleincwindyô ñ'eⁿ Pablo ee jom nomtyuaa wjaⁿ. ¹⁴ Jnda na teincwindyô tsjoom Asón ñe'cwi saayâ ñ'eⁿ w'aandaa. Squiaayâ tsjoom Mitilene. ¹⁵ Jluu'â jo' jo' ndo' cwiicheⁿ xuee tei'nooⁿyâ ndyuaaxeⁿncwe na jndyu Quío. Cwiicheⁿ xuee squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe Samos. Jnda chii saayâ ta'jndyaayâ ndyuaa Trogilio. Cwiicheⁿ xuee saatyayâ squiaayâ tsjoom Mileto. ¹⁶ Ee jnda seituu Pablo na ticjaameintyjeeⁿeⁿ tsjoom Éfeso ndyuaa Asia ee ntyjeeⁿ xeⁿ nncwinoom jo' jo' nntseyoo'na' jom ndo' matseytyuaaⁿaⁿ cha xeⁿ na aa ndaã mam'aaⁿ Jerusalén ndo' nncuee' xuee Pentecostés.

Seineiⁿ Pablo ndaã nn'aⁿ na cwiluitquiendye wats'om tsjoom Éfeso

¹⁷ M'aaⁿyâ tsjoom Mileto'ñeeⁿ ndo' jñoom nn'aⁿ na nnc'ooqueeⁿndyena nn'aⁿ Éfeso na cwiluitquiendye naquii' tmaaⁿ! nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom'ñeeⁿ. ¹⁸ Ndo' jnda na tquie'cañom naⁿñeeⁿ, matsoom ndaãna:

—'O manquiu'yo' chiuu tyom'aaⁿya quii'ntaaⁿyo' cantyjati xuee na tyajjndyaaya ndyuaa Asiawaa. ¹⁹ Tyondi'ntjoⁿya nnom Ta Ty'oots'om ñequio na tyoju'ndyocjaya. Ndo'

tyot'ioo_oya na jnda ntyjiiya ndo' wi' tyotj_oⁿya na tyondo_o nn'aⁿ judíos ja. ²⁰ Saa tícjomeintyja_a'a na tyotseinaⁿya ndaa'yo' na tyotsj_o cha'tso ñ'oom na mateijndeina' 'o. Tyo'mooⁿ ndaa'yo' quia na tyotjomndyo' ndo' mati naquii' l'a'yo'. ²¹ Cha'tsondyo' tyocwji'yuu'ndyo ndaa'yo', meiiⁿ nn'aⁿ judíos meiiⁿ nchii nn'aⁿ judíos. Tsj_o na calcwe' n'om'yo' nnom Ty'o_ots'om ndo' cala'yu'yo' ñequio Taya Jesucristo. ²² Ndo' je', majo Jerusalén ee luaa' matsa'ntjom Espíritu Santo ja, meiⁿ ticaljeiia ljo' nntj_oⁿya la'ñeⁿ. ²³ Macanda ntyjii ticwii cwii tsjoom na mawinooⁿya ma'moⁿ Espíritu Santo no^o na maxjeⁿ nnta'wi' nn'aⁿ ja la'ñeⁿ ndo' nntuee'na ja w'aancjo. ²⁴ Saa tjaa na coch'eena' ja na ljo' catj_oⁿ meiⁿ ticajnda ntyjii meiiⁿ xeⁿ na nlacuee' nn'aⁿ ja. Ñe'cwii ntyjaa' ts'o_oⁿya na ñequio na neiⁿya nntseicandaa'ndyo ts'iaaⁿ na tquiaa Ta Jesús no^o na nncwji'yuu'ndyo ñ'oom naya cantyja na wi' ts'om Ty'o_ots'om nn'aⁿ. Ee jo' na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ na cwila'yu'.

²⁵ 'Ndo' je' je' canty'ia'yo', cha'tsondyo' na tyoñequiaya ñ'oom ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'o_ots'om, ntyjii na taxocanty'ia'nnda'yo' ja. ²⁶ Jo' chii xuee je' macwji'yuu'ndyo ndaa'yo' na meiiⁿ na nntsuuñe cwii ts'aⁿ saa ja tatjaa'naⁿ jnaⁿ cwii cachoo_oya ndaa'yo'. ²⁷ Ee cha'tso ñ'oom na l'ue ts'om Ty'o_ots'om na catsj_o ndaa'yo' jnda tsj_o. Meiⁿcwii ñ'oom tícát'iuu'ndyo ndaa'yo'. ²⁸ Quia jo' cal'a'ndyo'cheⁿncjo'yo' cwenta ndo' mati cha'tso nn'aⁿ na cwila'yu', ee jnda ty'iom Espíritu Santo ts'iaaⁿ 'o na catei'x'e'yo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji'

Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na tue' Jesús cwentaana.
²⁹ Ee ntyjii quia na tac'ooⁿndyo ñ'eⁿndyo', nlquie nn'aⁿ naquii' ntaaⁿ'yo' na nla'ndaa'na n'om'yo' na cwilayu'yo' cha'na cwitjoom canmaⁿ. Ee quia na cwiquie lowo quii'ntaaⁿ'yo' cwila'cwjee lowo'ñeeⁿ jooyo'. ³⁰ Hasta quii'ntaaⁿ' ncjo'yo' nnto' nt'om nc'iaa'yo' nnt'mooⁿ'na ndaa'yo' saa taxcwe cha'xjeⁿ ñ'oom na mayuu'. Laa'ti' nnt'mooⁿ'na cha nt'omndyo' 'o ñequio nc'iaa'yo' na mati cwila'yu' nlajomndyo' ñ'eⁿndyena. ³¹ Jo' chii c'omc'eendyo', ndo' cjaañjoom' n'om'yo' cwii ndyee chu naxuee ndo' natsjom tîcjomeintyjaa'a na tyoteijndeityaya 'o cha nntsaala'nqⁿ'ti'yo' ñ'oom' Ty'oots'om. Ñes'aa na ljo' ñequio na tyot'iooya na jnda ntyjiiya.

³² 'Ndo' je' je' 'o nn'aⁿya ma'ndiya 'o ñequio l'o Ty'oots'om ñequio juu ñ'oom naya na matseixmaaⁿ. Cantyja 'naaⁿ' juuna' nntsaanajnda'yo' ndo' tjom nnto'ñoom'yo' naya na mañequiaaⁿ ndaa' cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyewentaaⁿaⁿ. ³³ Ja tyootseiqueeⁿ ts'ooⁿ meiⁿ s'om xuee, meiⁿ s'om cajaⁿ, meiⁿ liaa' ts'aⁿ. ³⁴ 'O nquiu'yo' nncq tyots'aa ts'iaaⁿ ñequio l'oo na tyowantyjoⁿ 'naⁿ na tyocaⁿna' ja ñequio nn'aⁿ na ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿndyo. ³⁵ Cantyja na tyots'aa ñequii'cheⁿ tyo'mooⁿ'ya ndaa'yo' na ts'iaaⁿ cal'a'yo' cha nnda' nntei'jndei'yo' nn'aⁿ na matsei'tjoona'. Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na tyotseineiⁿ Ta Jesús. Tyotsoom: "Mat'maⁿti matio'naaⁿñena' ts'aⁿ na mañequiaa nchiiti ts'aⁿ na maco'ñom."

³⁶ Quia na jnda seineiⁿ Pablo ñ'oommeiⁿ, quia jo' tcoom'm xtyeeⁿ. Ndo' ñequio cha'tsondye naⁿñeeⁿ tyola'neiⁿna nnom Ty'oots'om. ³⁷ Cha'tsondyena tyotyueena,

tyota'xcweendyena Pablo, ndo' tyot'uena ts'ooⁿ. ³⁸ Ee jeeⁿ jnda nquiuna na tsoom ndaana na taxocanty'iaannda'na jom. Jnda chii ty'eca'ndyena jom yuu waa w'aandaa.

21

Tja Pablo Jerusalén

¹ Jnda tqⁿndyô ñequio naⁿñeeⁿ, tuooyâ w'aandaa, saandyeyuuyâ, squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe Cos. Cwiicheⁿ xuee saatyayâ hasta tsjoom Rodas. Jluu'â jo' jo' saayâ squiaayâ tsjoom Pátara. ² Jo' jo' jliuuyâ cwii w'aandaa na ncwit'iona' na wjaana' ndyuaa Fenicia. Jo' chii tuooyâ juuna', mana saayâ. ³ Quia na jnda teitquioo' ndyuaaxeⁿncwe Chipre, 'ndyaayâ ndyuaa'ñeeⁿ jo ntyja tymaaⁿ. Saayâ, squiaayâ tsjoom Tiro ndyuaa Siria. Jo' jo' jluu'â w'aandaa ee tsjoom'ñeeⁿ tjameintyjee'na' na nlui' canchuu na ñjom ts'omna'. ⁴ Tyol'uaayâ nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom'ñeeⁿ ndo' quia jliuuyâ joona ljoo'ndyô ñ'eⁿndyena cwii ntquiee' xuee. Joona jnda t'moⁿ Espíritu Santo ndaana ljo' nntjom Pablo, jo' chii tyoluena nnoom na tincjaⁿ Jerusalén. ⁵ Jnda na teinom ntquiee' xuee na ljoo'ndyô tsjoom'ñeeⁿ, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio lcuuna, ndana ty'eca'ndyena jâ nnom tsjoom. Squiaayâ su ts'otei' 'ndyoo ndaaluee. Jo' jo' taa'â cantyaayâ jlanaayâ nnom Ty'oots'om. ⁶ Jnda jo' t'maⁿndyo ntyjaayâ ndo' tyota'xcweendyô. Jnda chii tuooyâ ts'om w'aandaa. Ndo' naⁿñeeⁿ ty'elcwee'na l'aana.

7 Jluui'â tsjoom Tiro'ñeeⁿ, saayâ squiaayâ tsjoom Tolemaida. Jo' jo' jluui'â w'aandaa. Saanquiaayâ na xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom'ñeeⁿ ndo' ljoo'ndyô ñ'eⁿndyena cwii xuee. 8 Teincoo cwiicheⁿ xuee jluui'â tsjoom'ñeeⁿ, saayâ squiaayâ tsjoom Cesarea. Squiaayâ waa' Felipe ts'aⁿ na quijaanquiaa ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo. Jom cwii joo nn'aⁿ na ntquiee'ndye na tyoty'oom nn'aⁿ ts'iaaⁿ jooa na nndye'ntjomna naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿ Jerusalén. Jo' ljoo'ndyô na m'aaⁿ jom. 9 M'aⁿ ñequiee yolcu ntseinaaⁿ na tyooma'co. Jooa tyoñequiana ñ'oom' Ty'o^oots'om. 10 Cwantindyo xuee na m'aaⁿyâ jo' jo' ndo' tyjee' cwii ts'aⁿ na jndyu Agabo na jnaⁿ ts'ondaa Judea. Jom profeta. 11 Na m'aaⁿ jâ tyjeeⁿeⁿ. Seityeeⁿ nc'eeⁿ l'o^oñ ñequio 'naⁿ na chu'tyeⁿ tsiaa' Pablo. Matsoom:

—Luaa matso Espíritu Santo na nl'a nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Jerusalén. Malaa'ti' nla'tyeⁿna ts'aⁿ na 'naaⁿ 'naⁿwaa ndo' nntioona jom luee nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos.

12 Quia na jndyaayâ ñ'oommeiⁿ!, jâ ndo' mati nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Cesarea'ñeeⁿ tyola'ty'oondyô nnom Pablo na ticjaⁿ Jerusalén.

13 Saa matsoom:

—¿Chiuu na cwityuee'yo'? Na nmeiiⁿ cwil'a'yo' yacheⁿ ññe'quia'yo' na chjoo' ts'o^oñya. Ee ja mañequiaandyô ljo'cheⁿ na ñe'cal'a nn'aⁿ Jerusalén ñ'eⁿndyô. Meiiⁿ na nlatyeⁿna ja oo meiiⁿ na nlacuee'na ja cantyja 'naaⁿ xuee' Ta Jesús maxjeⁿ ñecuaato.

14 Tîcandaã nl'aayâ nalcwaa'â jom na wjaⁿ Jerusalén. Jo' chii 'ndyaatoyâ, ndo' l'uuyâ:

—Cats'aa Ta Ty'oots'om yuu na l'ue ts'oom ñ'eⁿ Pablo.

¹⁵ Jnda jo' mana jla'jndaa'ndyô saawaayâ Jerusalén. ¹⁶ Ndo' cwantindye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Cesarea ty'eñ'eeⁿna ñ'eⁿndyô. Squiaayâ na m'aaⁿ Mnasón. Jom ts'aⁿ na jnaⁿ ndyuaaxeⁿncwe Chipre ndo' jaach'ee xuee na matseyoom'm. Waa' jom ljoo'ndyô.

Pablo tjacanoom'm Jacobo

¹⁷ Quia na jnda squiaayâ Jerusalén, nn'aⁿ na cwila'yu' to'ñoomna jâ ñequio na neiiⁿna. ¹⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee saayâ ñ'eⁿ Pablo na m'aaⁿ Jacobo. Jo' jo' jnda tjomndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿl' nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. ¹⁹ Pablo tquiaaⁿ na xmaⁿndye naⁿñeeⁿ. Jnda chii tcuu tcuu tyotseineiⁿ cha'tso na tyoteijndeiⁿ Ty'oots'om jom ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ²⁰ Ndo' joona jnda na jndyena na tyotseineiⁿ tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Tyoluena nnoom:

—Mayuu' re nn'aaⁿya saa mantyi' cwanti meiⁿ nn'aⁿ judíos jnda jla'yu'na tsjoom ñjaaⁿ, ndo' cha'tsondyena cwiluena na jndei'na' na catseicanda ts'aⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ²¹ Saa jnda jndyena cantyja 'naⁿl' na 'u xuii' ma'mooⁿl' ndaa cha'tso nn'aⁿ judíos na cwic'eeⁿ nt'omcheⁿ njoom naquii' ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Jnda jndyena na matsu' na tacalan'oom'ndye naⁿñeeⁿ ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Mati jnda jndyena na matseijndo' n'om naⁿñeeⁿ na tacal'ana costumbre na cwil'aaya ñequio yo'ndaa na naⁿnom, meiⁿ tacalacandaⁿndyena nt'omcheⁿ costumbre 'naaⁿ

welooya na ñet'om teiyo. ²² Quia jo' ¿chiiuu ya nl'aayooya? Ee nn'aaⁿya na cwila'yu' na m'aⁿ tsjoomwaa, maxjeⁿ nntjomndyena quia na jnda jndyena na mam'aaⁿndyu'. ²³ Cwa sa luaa catsa' cha'xjeⁿ na nl'uuyâ njom'. Quii'ntaaⁿyâ m'aⁿ ñequiee naⁿnom na jndei'na' na cala'candaⁿndyena cwii ñ'oomtyeⁿ na jnda tqueⁿna nnom Ty'o^oots'om. ²⁴ Catseijomndyu' ñ'eⁿndyena, na nlqueⁿ lju'na' 'o nnom Ty'o^oots'om. Ndo' catiom'l'ua' cantyja na macaⁿna' 'o na nlqueⁿlju'na' 'o. Quia na jnda t'ioo' ñ'oom 'naaⁿna quia jo' ya nnteinqui' nqueⁿna. Luaa' catsa' cha nla'noⁿ cha'tso nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na jnda jndyena cantyja 'naⁿ. Nliuna na mati 'u matseicandaⁿndyu' ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁵ Saa cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' na nchii nn'aⁿ judíos, jnda jla'cwanooⁿyâ ljeii na m'aⁿna na tanc'oom' n'omna cantyja 'naaⁿ costumbre 'naaⁿ já nn'aⁿ judíos. Macanda t'maaⁿyâ na tacwa'na nantquie na jnda tsá' nn'aⁿ ndaa 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a. Tantquiina niom' meiⁿ seii quioo' na cwe' cwi'uoo cantyo'. Ndo' tanc'omna na cwe' nnc'omyana ñ'eⁿ nc'iaana.

T'uena nawi' Pablo naquii' wats'om t'maⁿ

²⁶ Quia jo' Pablo seijomñê ñequio ñequiee naⁿnom'ñeeⁿ. Teincoo cwiicheⁿ xuee s'aaⁿ ts'iaaⁿ na tqueⁿ lju'na' jona jo nnom Ty'o^oots'om. Jnda chii tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Tjatseicañeeⁿ ntyee cwaaⁿ xuee na nla'candaⁿndyena ñ'oom na waa ndaana ndo' na ñnequiana quioo' na nncwje cwentaa' Ty'o^oots'om.

27 Quia na wjaacandaa' ntquiee' xuee'ñeeⁿ cantyja na nla'candaa'ndyena, nt'om nn'aⁿ judíos na jnaⁿ ndyuua Asia nty'iaana Pablo naquii' wats'om t'maⁿ. Jo' chii tyola'jmeiⁿ'na cha'tso nn'aⁿ ndo' t'uena Pablo. 28 Jeeⁿ jndei tyola'xuaana jluena:

—'O re nn'aaⁿya Israel catei'jndei'yo' já ee luaa ts'aⁿ na ñetonom cha'tso njoom. Tyotseineiⁿ ñ'oom nacjoo cha'tsondyo ñequio nacjoo' ljei na tqueⁿ Moisés, ndo' nacjoo' wats'om t'maⁿwaa. Ndo' nchii macandā luaa', mati jndā jndyochom nt'om nn'aⁿ na nchii judíos naquii' wats'om t'maⁿwaa. Jo' na jndā seits'iaaⁿñê juuna' na matseixmaⁿna' cwentaa' Ty'o^ots'om.

29 Luaa' tyoluena ee cwe' na nty'iaana Pablo naquii' tsjoom ñequio ts'aⁿ na nchii judío na jndyu Trófimo, jom ts'aⁿ Éfeso, jo' chii jla'tiuuna na tjañ'oom Pablo tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ.

30 Quia jo' cha'tso nn'aⁿ quii' tsjoom jla'jmeiⁿ'ndyena. Maje' maje'ndyo jla'tjomndyena. T'uena Pablo, ty'eñ'omtsco^o'ndyena jom, tjeiⁿ'na jom tach'eⁿ wats'om t'maⁿ. Jndā jo' ntyja ntyja jla'cu'na ndyueel'a juuna'. 31 Manla'cuee'na jom saa majuu xjeⁿ'ñeeⁿ tuee' ñ'oom na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro na cha'tsondye nn'aⁿ quii' tsjoom Jerusalén cwila'jmeiⁿ'ndyena. 32 Jo' chii tsaⁿ'ñeeⁿ mantyja tjachom sondaro ñequio capeitaⁿ na cwitsa'ntjom cwii cwii siaⁿnto sondaro'ñeeⁿ. Jndei ty'ena yuu m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'jmeiⁿ'ndye. Quia na nty'iaa naⁿ'ñeeⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ñequio sondaro 'naaⁿ'aⁿ,

quia jo' mañoom' 'ndyena na cwitjaa'na Pablo.
³³ Ndo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaḡ sondaro,
 quia na jnda tyjee'cañoom, sa'ntjoom sondaro na
 cat'uena Pablo, cala'tyeⁿna tsaⁿñeeⁿ ñequio we
 l'uaancjo. Jnda chii tax'eeⁿ 'ñeeⁿ ts'aⁿ Pablo ndo'
 ljo' s'aa tsaⁿñeeⁿ. ³⁴ Saa nn'aⁿ na cwila'jmeiⁿndye
 tiñe'cwii ñ'oom tyola'xuaana. Cwe' c'uaato
 ndyueena. Ndo' na luaa' tileicaljeiiⁿ ñ'oom na
 mayuu'. Yati sa'ntjoom sondaro na c'ooñ'omna
 Pablo w'aa yuu na cwic'eeⁿna. ³⁵ Quia na jnda
 tquiena tioo' yuu na jaawa ts'aⁿ na wjaaquiee'
 naquii' w'aañeeⁿ jla'wena Pablo ee manchjena'
 jom na cwajndii cwil'a nn'aⁿ na jndyendye. ³⁶ Ee
 cha'tsondye naⁿñeeⁿ ty'entyjona. Tacwaxua
 ndyueena, tyoluena:

—Calacue'yo' jom.

Pablo macaaⁿ na nntseineiⁿ ndaḡ nn'aⁿ

³⁷ Mannc'ooñ'om sondaro Pablo naquii' w'aa
 ndo' tsoom nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaḡ
 sondaro:

—¿Aa wanaaⁿ na nntsjoḡ cwii ñ'oom njom'?

Matso tsaⁿñeeⁿ:

—¿Aa 'naⁿ ñ'oom griego? ³⁸ Quia jo' aa nchii
 ts'aⁿ egipto 'u na nmeiiⁿndyo ñeseiweñe nacjoo'
 gobiernom na seitjoom cwii ñequiee meiⁿ nn'aⁿ na
 tia nn'aⁿndye na tjachom joona ndyuaa yuu tjaa
 nn'aⁿ c'oom.

³⁹ Ndo' t'ḡ Pablo nnom tyo na cwiluiitquieñe:

—Ja ts'aⁿ judío. Ja tuiindyḡ tsjoom Tarso,
 tsjoom t'maⁿ na matsa'ntjom ndyuaa Cilicia. Saa
 mats'aaya ty'oo njom' quiaa' ñ'om' na nntseinaⁿ
 ndaḡ nn'aⁿ.

40 Tquiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom'm. Quia jo' teintyjee' Pablo cjoo' ntioo' yuu na jaawa ts'aⁿ na wjaaquee' naquii' w'aa'ñeeⁿ. Seiweeⁿ ts'ooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na waa na nntsoom. Quia jo' jla'cheⁿna, seineiiⁿ ndaana ñequio ñ'oomna ñ'oom hebreo.

22

¹ Matsoom:

—'O ta ñequio 'o re nn'aⁿya, candye'yo' nnt-seinaⁿya ndaa'yo' cantyja 'naⁿya.

² Quia na jndyena na seineiiⁿ ndaana ñequio ñ'oomna ñ'oom hebreo, jla'cheⁿna, tyoqueⁿtina cwenta. ³ Matsoom ndaana:

—Ja ts'aⁿ judío. Tuiindyō tsjoom Tarso ndyuaa Cilicia, saa tjowijndoya tsjoom Jerusalénwaa na tyotsei'naⁿya na tyo'moⁿ maestro Gamaliel nooⁿ. Jom tcuu tyo'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na toleiñ'om welooya na ñet'om teiyo. Ñequio na xcwee' ts'ooⁿya mandi'ntjoⁿ nnom Ty'oots'om majo'ti cha'xjeⁿ na xcwee' n'om' 'o na cwindye'ntjom'yo' nnoom. ⁴ Ja ñetco'wi'a nn'aⁿ na m'aⁿ natoo' Jesús, hasta s'a na tja joona. Tyowjaya naⁿnom ndo' naⁿlcu, tyotiooⁿya joona w'aancjo. ⁵ Nquii tyee na cwiluiitquieñe ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa'yo' manquiuna na to'ñoⁿ carta lueena na nncjoñ'oⁿya na m'aⁿ nn'aaⁿya nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom Damasco. Tjocachooⁿya nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na ññequiona w'aancjo ñjaaⁿñe Jerusalén na nntioomna cantyja na cwila'yu'na ñ'eⁿ Jesús.

Pablo matseineiⁿ cantyja na nlcwe' ts'oom jnaaⁿaⁿ

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Tsoti Pablo:

—Xcwe na wa'njooⁿ nato na jo Damasco na manndyoo' nncuaya, ndo' cha'na quiajmeiⁿ ñejomto tioo chom ndiocheⁿ nacañomya. Jnaⁿna' cañoom'luee ndo' jeeⁿ ndya' xueena'. ⁷ Quia jo' tioondyo nomtyuaa ndo' jndiia na matseineiⁿ ts'aⁿ nooⁿ, matso: “Aa ndi' Saulo, ¿chiiu na maco'wi' ja?” ⁸ Ndo' t'oya: “¿Ñeeⁿ 'u Ta?” Quia jo' tso nooⁿ: “Ja Jesús ts'aⁿ Nazaret na maco'wi'.” ⁹ Ndo' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyo nty'iaana chom'ñeeⁿ ndo' tyuena, saã tîcandyena ñ'oom na seineiⁿ ts'aⁿ ñ'eⁿndyo. ¹⁰ Ndo' tsjooya: “¿Chiiu nnts'aayo Ta?” Quia jo' matsoom nooⁿ: “Quicantyja', cja' quii' tsjoom Damasco. Jo' jo' nndi' cha'tso ts'iaaⁿ na matsa'ntjoⁿya na nnts'a'.” ¹¹ Seinchjaaⁿna' ja na jeeⁿ ndya' xuee chom'ñeeⁿ. Jo' chii nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyo cwe' ts'oo ty'et'uena chii tuaya Damasco.

¹² 'Jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Ananías. Jom ñequio na xcwee' ts'oom matseicanaaⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyotjeii'yana jom. ¹³ Tueⁿeⁿ na m'aaⁿya. Matsoom nooⁿ: “'U re nn'aⁿya Saulo canty'ia'nnda'.” Ndo' majuu xjeⁿñeeⁿ teitquionnda'a, mana teitquioo'ñê nty'ia. ¹⁴ Tsotyeenⁿ nooⁿ: “Nquii Ty'oots'om cwentaa welooya na ñet'om teiyo majnda seijndaa'ñê na 'u nljei' chiiu waa na l'ue ts'oom. 'U nnty'ia' nquii Jnaaⁿ tsaⁿ na tja jnaⁿ tseixmaⁿ, ndo' na nndi' ñ'oom na nntseineiⁿ njom'. ¹⁵ Ee nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿaⁿ ndaã cha'tso nn'aⁿ. Nnts'u' ndaãana cantyja na jnda

nty'ia' jom ndo' na jnda jndi' ñ'oom na seineiiⁿ njom'. ¹⁶ Quia jo' ¿ljo' meindo' je'? Quicantya' ndo' cwits'oomndyu'. Caⁿ nnom Ta Jesús na catseiljoom'm 'u jnaⁿ na matsei'xmaⁿ."

Matseineiⁿ Pablo na jñom Ty'ooots'om jom na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos

¹⁷ Tsoti Pablo:

—Quia na jnda jndyoolcwa'a ñjaaⁿñe Jerusalén waa na tco'na' nooⁿ naquii' wats'om t'maⁿ xcwe na matseinaⁿya nnom Ty'ooots'om. ¹⁸ Nty'iaya Jesús. Matsoom nooⁿ: “Catseityua' calui' quii' tsjoomwaa ee xocandye nn'aⁿ ñ'oom na nncwji'yuu'ndyu' cantya 'naⁿya.” ¹⁹ Quia jo' tsjoo nnoom: “Nquieena, Ta, nquiuna na ja tyojoquia'a naquii' cha'tso lan'om 'naaⁿna. Nquiuna na tyocwjaa'a nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿndyu' ndo' tyotiooⁿya joona w'aancjo. ²⁰ Ndo' quia na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban, ts'aⁿ na tyocwji'yuu'ñe cantya 'naⁿ, ja ñ'aⁿya. Seijomndyo na cal'ana na ljo' jom, ndo' tyots'aa cwenta liaa naⁿñeeⁿ xjeⁿ na jla'cuee'na jom.” ²¹ Saa matso Ta Jesús nooⁿ: “Cja', ee tquia majñoⁿya 'u na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.”

Pablo m'aaⁿ l'o ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa son-daro

²² Tyotqueⁿ nn'aⁿ cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ Pablo, saa quia na tsoom ñ'oomwaa' taticandyetina. To'na tyolaxuaana. Tyoluena ndaa son-daro:

—Calacue'yo' tsaⁿm'aaⁿ ee tacatseixmaaⁿ na nncwanoom'm.

23 Jndeei tyola'xuaana. Tjeii'na liaana, tyola'caandyena joo^{na} na jeeⁿ ndya' lioona. Ndo' tyotju'ndyeendyena ts'ojnda^{aa} na ticuee' n'omna. 24 Jo' chii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa^{aa} sondaro sa'ntjoom na c'ooñ'om naⁿñeeⁿ Pablo naquii' w'aa yuu cwic'eeⁿna. Matsoom:

—Catja'yo' tsaⁿm'aaⁿ cha nntsoom ljo' s'aaⁿ ee ñe'caljeiia chiuu na jeeⁿ jla'xuaa nn'aⁿ nacjoom'm.

25 Quia jo' jla'tyeⁿna jom na nntjaa'na jom. Saa^{aa} tsoom nnom capeitaⁿ na meintyjee' jo' jo':

—¿Aa wanaaⁿ na nntja'yo' ts'aⁿ meiiⁿ na matseixmaaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma ndo' tyoowijndaa' jnaaⁿaⁿ?

26 Ndo' capeitaⁿñeeⁿ quia na jñeeⁿ ñ'oomwaa' tjaaⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa^{aa} cha'tso sondaro. Matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Catsa' cwenta na luaa' ñe'catsa' ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ ee tseixmaaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma.

27 Quia jo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa^{aa} sondaro tjaaⁿ na m'aaⁿ Pablo. Matsoom:

—Catsu' nooⁿ ¿aa ts'aⁿ tsjoom Roma matsei'xmaⁿ?

Ndo' t'o^oⁿ matsoom:

—Mayuu' na jo' ja.

28 Quia jo' tso ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa^{aa} sondaro:

—Ja t'maaⁿ s'om tquiaya chii tseixmaⁿya ts'aⁿ tsjoom Roma.

Matso Pablo nnom:

—Saa^{aa} ja cantyja na tuiindy^o tseixmaⁿya jo'.

29 Jo' chii sondaro na manntjaa' Pablo mana 'ndyena jom, tei'ndyona nacañom'm. Ndo' ts'aⁿ

na cwiluiitquieñe ndaana quia na jñeeⁿ na ts'aⁿ tsjoom Roma matseixmaⁿ Pablo ty'ueeⁿ ee nqueⁿ sa'ntjoom na cwityeⁿñe tsaⁿñeeⁿ.

Pablo m'aaⁿ jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos

³⁰ Saã juu tsaⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro ñe'caljeiiⁿ chiuu na cwiqueⁿ nn'aⁿ judíos ñ'oom nacjoo' Pablo. Jo' chii teincoo cwicheⁿ xuee sa'ntjoom na catjomndye ntyee na cwiluiitquiendye ñequio cha'tso naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Jnda chii seicanaaⁿl'aⁿ l'uaancjo na chu'tyeⁿñe Pablo, tjañ'oom tsaⁿñeeⁿ jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿñeeⁿ.

23

¹ Pablo nty'iaaⁿl'aⁿ ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Matsoom ndaana:

—Ja ntyjii, 'o re nn'aⁿya, cha'tso xuee na jnda jndyowana' ñequii'cheⁿ mats'aaya cantyja na matsei'nqⁿa na maty'iomna' jo nnom Ty'oⁿots'om.

² Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe, tsaⁿ na jndyu Ananías, sa'ntjoom nn'aⁿ na meintyjee' nacañoom' Pablo na catmeiiⁿna nda' 'ndyoo tsaⁿñeeⁿ. ³ Ndo' jo' matso Pablo nnom tyee'ñeeⁿ:

—Ty'oⁿots'om nlco'weeⁿeⁿ 'u ee 'u ts'aⁿ na we waa mache'. 'U matsei'xmaⁿl' na nncu'xeⁿl' ja cha'xjeⁿ na matso ljeii na tqueⁿ Moisés saã matsu' na catjaa' nn'aⁿ ja meiiⁿ ljeii'ñeeⁿ matsona' na ticwanaaⁿ.

⁴ Ndo' nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' tyoluena nnom Pablo:

—¿Chiuu na matsei'neiⁿ ñ'oom na matseijnⁿna' tyee na cwiluiitquieñe na mandí'ntjom nnom Ty'o^oots'om?

⁵ Matso Pablo:

“O re nn'aⁿya, ticaljeiⁿya na jom tyee na cwiluiitquieñe. Ee mayuu' ñ'oom' Ty'o^oots'om na maxjeⁿ waa na jndaⁿ teiljeiⁿna' matsona' na tintseineiⁿ ts'aⁿ ñ'oom na matseijnⁿna' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaaⁿ nn'aⁿ tsjom'm.”

⁶ Pablo ntyjeeⁿ na we ndii' naⁿmaⁿn'iaaⁿ na matseineiⁿ ndaaⁿ. Nt'omndye joona cwilaxmaⁿna tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na jndyu saduceos. Ndo' nt'omndye joona cwilaxmaⁿna tmaaⁿ fariseos. Jo' chii jndeiⁿ seineiⁿ, tsoom:

—O re nn'aⁿya ja tseixmaⁿya fariseo. Mati tsotyā majo' jom. Saa 'o cwitu'xeⁿyo' ja cwe' nc'e na matseyu'a na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndaⁿ tja.

⁷ Quia na jndaⁿ tsoom na nmeiⁿ, jla'ntja'ndye nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ saduceos. Taticatjoom' jla'neiⁿna. ⁸ Ee nn'aⁿ saduceos cwiluena xocatando'nnda' nn'aⁿ na jndaⁿ tja, meiⁿ ángel meiⁿ espíritu, tjaa'naⁿ. Saa nn'aⁿ fariseos cwilayu'na na m'aⁿ ángel, ndo' na m'aaⁿ espíritu ndo' na nntando'nnda' nn'aⁿ na jndaⁿ tja. ⁹ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye tacwaxua ndyueena na tyolantja'ndyena. Ndo' nt'om nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeiⁿ na tqueⁿ Moisés na laxmaⁿ nn'aⁿ fariseos tei'cantyjana, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ tjaa jnaaⁿaⁿ coliuuyâ. Ndo' xeⁿ mayuu' na seineiⁿ cwii espíritu oo cwii ángel nnoom, quia jo' tantsaaya nacjoo' Ty'o^oots'om.

¹⁰ Jeeⁿ cwajndii tyolantja'ndyena hasta ty'ue ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaaⁿ sondaro. Nty'iaaⁿaⁿ

maxjeⁿ nla'cuee'na Pablo. Jo' chii sa'ntjoom na c'oocatjeii'ndye sondaro tsaⁿñeeⁿ naquii' luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, c'ooñ'omnda'na jom naquii' w'aa yuu cwic'eeⁿna.

¹¹ Quia na jnda teijaaⁿ teitquioo'ñe Ta Jesús nnom Pablo, matso nnom:

—C'om't'maaⁿndyu' ts'om', ee cha'na jnda tjei'yuu'ndyu' cantyja 'naⁿya naquii' tsjoom Jerusalénwaa, malaa'ti' nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naⁿya tsjoom Roma.

Cantyja na cwiwijndaa' chiuu nla'cuee'na Pablo

¹² Teincoo cwiicheⁿ xuee nt'om nn'aⁿ judíos jla'jomndyena. Tqueⁿtyeⁿna cwii ñ'oom na w'ii nacjoona na tacwa'na tacwena ndaa hasta xeⁿ jnda jla'cuee'na Pablo. ¹³ Teinom wen'aaⁿ ts'aⁿ na tqueⁿtyeⁿ ñ'oomwaa' cjoo'. ¹⁴ Ty'e naⁿñeeⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos. Jluena ndaa naⁿñeeⁿ:

—Jâ jnda tquaⁿtyaaⁿyâ ñ'oom na w'ii nacjooyâ na tacwaa'â hasta cue'jndyee Pablo nl'aayâ. ¹⁵ Ndo' je' je' 'o ñequio cha'tso naⁿmaⁿniaaⁿ 'naaⁿ jaa nn'aⁿ judíos, cataⁿ'yo' nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro na 'io catseicwanoom tsaⁿñeeⁿ na m'aⁿ'yo'. Cal'a'yo' na ndoo' na tcuuti ñe'cata'x'eendyo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Ndo' jâ m'aaⁿc'eendyo' na nlacuaa'â jom cwii tjocheⁿ na nlquie'ñ'omna jom na m'aⁿ'yo'.

¹⁶ Saa tyochjoo jnda yuscu tyjee Pablo jndii na ljo' nl'ana. Jo' chii tjaaⁿ w'aa yuu cwic'eeⁿ sondaro. Tjaqueⁿeⁿ seicañeeⁿ Pablo na ljo'. ¹⁷ Quia jo' Pablo t'maaⁿ cwii capeitaⁿ. Matsoom nnom:

—Cja'ñ'oom'ya' tyochjoom'aaⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa'yo' ee waa ñ'oom na nntsoom nnom tsaⁿ'ñeeⁿ.

¹⁸ Quia jo' capeitaⁿ'ñeeⁿ tjañ'oom tyochjoo yuu na m'aaⁿ nguii ts'aⁿ na cwiluiitquieñeti ndaana. Matsoom:

—Nquii praso Pablo t'maaⁿ ja. Tcaaⁿ na candyoñ'oⁿ tyochjoom'aaⁿ na m'aaⁿ, ee waa na nntsoom njom'.

¹⁹ Quia jo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaana t'ueeⁿ ts'o tyochjoo, tjañ'oom juu yuu na ñe'wendyena. Tax'eeñê nnom, matsoom:

—¿Cwaaⁿ ñ'oom na ñe'catsu' nooⁿ?

²⁰ Quia jo' matso tyochjoo'ñeeⁿ:

—Nn'aⁿ judíos jnda t'maⁿna na ntaⁿna njom' na 'lio nntseicwanom' Pablo na m'aⁿ naⁿmaⁿ'iaaⁿ 'naaⁿna. Nl'ana na ndoo' ñe'cata'x'eeti naⁿmaⁿ'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ²¹ Saa 'u tintseyiu' na ljo' ee jona teinom wen'aaⁿndyena na m'aⁿc'eendyena na nla'cuee'na jom. Jnda ta'wi'ndye cheⁿnquieena na tacwa'na ndo' tacwena hasta xjeⁿ na nla'cuee'cheⁿna jom. Je' macandā cwii meindoo'na xeⁿ chiuu nntsu' 'u.

²² Ndo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa' sondaro seicom'm'ndyoo tyochjoo'ñeeⁿ na tintseineiⁿ nnom meiⁿcwii ts'aⁿ na jnda seicandii jom ñ'oomwaa'. Jnda chii jñoom tyochjoo'ñeeⁿ.

Cwilacwanomna Pablo na m'aaⁿ gobiernom Félix

²³ Quia jo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa' sondaro t'maaⁿ we capeitaⁿ. Saⁿ'ntjoom na cala'jndaa'ndyena we siaⁿnto sondaro na cwi'ooca' nc'ee' ñequio ndyeeⁿ'aaⁿ nchoo' qui

sondaro na ntyjondye catso ndo' we siaⁿto sondaro na cwileicho ncjo lantsa. Saⁿtjoom na ñjeeⁿ na teijaaⁿ nlui' naⁿñeeⁿ na nnc'oona tsjoom Cesarea. ²⁴ Mati tsoom na calajndaa'ndyena quioo' na nncjaawa'ljoo Pablo, ndo' ya ya cal'ana cwenta jom cha mati ya nncueⁿeⁿ na m'aaⁿ Félix ts'aⁿ na m'aaⁿ gobiernom. ²⁵ Ndo' seiljeiⁿ cwii carta na 'ooñ'omna na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

²⁶ Matsona': "Ja Claudio Lisias matseicwanoⁿ na xmaⁿndyu' 'u ta gobiernom Félix. ²⁷ Tsaⁿs'am'aaⁿ t'ue nn'aⁿ judíos jom ndo' mawaa na nla'cuee'na jom. Sa^a quia na jndiia na jom matseix-maaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma jo' na saayâ ñ'eⁿ sondaro 'naⁿya. Tjeii'ndyo jom luee naⁿñeeⁿ. ²⁸ Ee l'ue ts'o^oⁿ na nleijndaa'ya chiuu na cwiqueⁿna ñ'oom nacjoom'm. Jo' chii yati tjoñ'oⁿ jom jonda^a naⁿmaⁿ'iaaⁿ 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. ²⁹ Ndo' ljeiya na cwe' cwiqueⁿtona ñ'oom nacjoom'm cantyja 'naaⁿ ljeii na cwileiñ'om nquieena. Sa^a nchaa l'uu waa ljo' s'aaⁿ na tseixmaaⁿ na nncueeⁿeⁿ oo na nljoo'ñê w'aancjo. ³⁰ Sa^a jndiia na cwindoo nn'aⁿ jom. Jo' chii matseicwanoⁿya jom na m'aaⁿ. Ndo' mati matsjoo ndaa nn'aⁿ na cwiqueⁿ ñ'oom nacjoom'm na c'oona na m'aaⁿ na calajndaa'ndyeyana ñ'oom'ñeeⁿ. Cwe' la'ti' waa na matsjoo."

³¹ Ndo' sondaro'ñeeⁿ jla'candana ñ'oom na saⁿtjom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe nda^ana. Ty'eñ'omna Pablo natsjom hasta na tquiena tsjoom Antípatris. ³² Teincoo cwicheⁿ xuee sondaro na cwilooca' nc'ee' ty'elcwee'na w'aa yuu cwic'eeⁿna. Ndo' sondaro na ntyjondye catso ty'eca'ndyena Pablo. ³³ Jndaⁿ na tquiena Cesarea,

tquiiana carta na ñ'omna nnom gobiernom ndo' tioona cwenta Pablo l'ooⁿ. ³⁴ Quia sei'naaⁿ gobiernom carta'ñeeⁿ, ta'x'eeⁿ 'ndyoo Pablo cwaaⁿ ts'ondaa jnaⁿ. Ndo' ljeiiⁿ na jnaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ ts'ondaa Cilicia. ³⁵ Jo' chii matsoom nnom tsaⁿ'ñeeⁿ:

—Quiejndyee nn'aⁿ na cwiqueⁿ ñ'oom cjo' quia jo' nndiia ñ'oom 'ndyo' ndo' nleijndaa'ya.

Ndo' saⁿ'ntjoom na cal'a sondaro cwenta tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' wats'iaaⁿ na jndo' Herodes na tuii.

24

Pablo matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ jo nnom Félix

¹ Xuee jndaⁿ 'om tjacue Ananías tsjoom Cesarea. Jom tyee na cwiluiitquieñe. Mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos tsjoom Jerusalén ty'ena ñ'eⁿñê. Jndaⁿ na tquiena Cesarea ty'entyjaa'na gobiernom na ñne'quiiana jnaaⁿ Pablo. Mati Tértulo, ts'aⁿ na 'naaⁿ'ti na nntseitjoom' ñ'oom, tjañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena. ² Quia jo' tqueeⁿ'ñe gobiernom Pablo. Jndaⁿ chii to' Tértulo tyoñequiaaⁿ jnaaⁿ Pablo. Tsoom nnom gobiernom:

—Cwe' cantyja na jndo' ts'om' 'u ta Félix cwic'aaⁿyâ na tjaa'naⁿ ntia' quii'ntaaⁿyâ. Ndo' t'maⁿ waa na matsei'jndaa'ndyu'ti' naquii' njoommeiiⁿ. ³ Jo' chii já cwila't'maaⁿ'ndyô 'u. Ndo' ñequii'cheⁿ cwil'uuyâ na quianl'ua' cha'tso naya na mache'. ⁴ Saã ticaⁿ'na' na jeeⁿ jndye ñ'oom nla'cachjuuyâ 'u. Macaⁿ'a cwii naya'ñeeⁿ njom' na catseit'maⁿ ts'om' na nndi' ljo' nl'uuyâ meiiⁿ na tiyo. ⁵ Já jndaⁿ jliuuyâ Pablom'aaⁿ' jeeⁿcheⁿ ndya' tia ljo' mach'eeⁿ. Tia' macwjaa'ñê já nn'aⁿ

judíos cha'waa tsjoomnancue. Ndo' majuutyeeⁿ cwiluiiñê xqueⁿ ñ'oom quii'ntaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yuu' ñ'eⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Nazaret. ⁶ Ñe'cjaachom nn'aⁿ na nchii judíos naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿyâ. Ndo' na luaa' nnts'aaⁿ nntseits'iaaⁿñê juuna'. Jo' chii jâ t'uaayâ jom na ñe'catu'xaaⁿyâ jom ñequio ljeii na tqueⁿ Moisés na cwileiñ'ooyâ. ⁷ Saa tjacatii'ñe nquii Claudio Lisias, tsaⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro. Ndo' ñequio na jndei'na' tjacwjii'ñê Pablom'aaⁿ luaayâ. ⁸ Tsoom na jâ nn'aⁿ na cwiquaaⁿyâ ñ'oom nacjoo' tsaⁿm'aaⁿ quiooyâ na m'aaⁿ. Quia jo' 'u ndaa nncwax'e' nnom tsaⁿm'aaⁿ ndo' nljei' na mayuu' cha'tso ñ'oom na cwiquaaⁿyâ nacjoom'm.

⁹ Ndo' mati nn'aⁿ judíos na ñ'eeⁿna ñ'eⁿ Tértulo jla'jomndyena. Jluena na mayuu' na luaa' waa. ¹⁰ Quia jo' gobiernom s'ooy l'ooy na catseineiⁿ Pablo. Jo' chii t'o Pablo matsoom:

—Ntyjiyaya 'u ta na jndye ndyu macu'xeⁿ ndyuua njoomyâ. Jo' chii t'maⁿya ts'ooyⁿya na nnc'oya 'ndyo'. ¹¹ Ja cwe' jnda'ti canchoo'we xuee na tjowaa Jerusalén na tjocatseit'maaⁿndyo Ty'ooots'om, ndo' 'u ta ndaa nljei' na mayuu' na ljo'. ¹² Ja meiⁿcwii tîcatseintja'ndyo ñ'eⁿ nn'aⁿ meiⁿ ticwjaa'ndyo tia' nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ meiⁿ naquii' lan'om nch'uu oo meiⁿquia joo naquii' tsjoom. ¹³ Jo' chii naⁿm'aⁿ xocalui'yuu' ñ'oom na cwiluena nacjoya. ¹⁴ Saa xonquiu'nn'aⁿya 'u ta. Ja maxjeⁿ matseit'maaⁿndyo Ty'ooots'om na tyola't'maaⁿndye weloya na ñet'om teiyo. M'aaⁿya na matseijomndyo majuu nato xco na cwilue naⁿm'aⁿ na tachii jo'ndyo. Saa tiyuu' na

tachii jo'ndyo ee matseyiu'a cha'tso ljeii na tqeⁿ Moisés ñequi cha'tso ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ¹⁵ Ja ljo'waayu ntyjaa'ya ts'o^onya cantyja 'naaⁿ Ty'o^ots'om cha'xjeⁿ na ntyjaa'ya n'om na^m'aⁿ. Ntyjaa'ya ts'o^onya na cha'tso nn'aⁿ na jnda tja nnta'ndo'nnda' meiiⁿ laxmaⁿna nn'aⁿ na jnda jlui'ya oo meiiⁿ nn'aⁿ na waa jnaaⁿ. ¹⁶ Jo' chii maqueⁿndyo na ñequii'cheⁿ nnc'o^onya na tico'tiana' ntyjiya jo nnom Ty'o^ots'om ndo' ticatseitjo^ondyo meiⁿ nnom jom meiⁿ jo ndaa nn'aⁿ.

¹⁷ 'Je' jnda s'aa xuee na tacoca ndyuaa tsjomya Jerusalén. Jo' chii tjolcwa'a na ññe'quiaya cwentaa' Ty'o^ots'om ndo' mati na nnts'aaya naya nn'aⁿ ndyuaaya. ¹⁸ Majo' mats'aaya naquii' wats'om t'maⁿ. Jnda tqeⁿlju'ndyo cha'xjeⁿ costumbre na cwil'aayâ nnom Ty'o^ots'om. Nchii na jeeⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ ñ'eⁿndyo ndo' meiⁿ nchii c'uaa ndyueena na cwila'ntja'ndyena. Saa jnda na tqeⁿlju'ndyo cwanti nn'aⁿ judíos na jnaⁿ ndyuaa Asia jliuna ja jo' jo'. ¹⁹ Maty'iomna' na nquiee naⁿñeeⁿ quicaluena njom' xeⁿ na mayuu' waa ñ'oom na cwituee'na nacjoya. ²⁰ Oo xeⁿ tinquio naⁿñeeⁿ quia jo' calue na^m'aⁿ ljo' waa na tis'a jliuna na s'aaya quia na tyom'aaⁿya jo ndaa na^mman'iaaⁿ cwentaa já nn'aⁿ judíos. ²¹ Macanda cwii waa na c'uaa seinⁿya quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ. Tsjooya ndaana: “Meintyja'a jo ndaa'yo' xuee je' na cwitu'xeⁿ'yo' ja cwe' nc'e na matseyiu'a na nta'ndo'nnda' nn'aⁿ xeⁿ jnda tja.”

²² Ndo' Félix mantyjiitcuuñê chiuu waa ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndyena cantyja 'naaⁿ Cristo. Jo' chii tîcatsein'oom'ñê nn'aⁿ na

tquionquia jnaaⁿl Pablo. Matsoom:

—Quia na nncwjee' nquii Lisias, tsaⁿ na cwilui-itquieñe ndaa sondaro, nncwax'atya 'ñom cha nl-jeijndaa'ndyo ñ'oom na cwindu'yo'.

²³ Ndo' jo' sa'ntjom Félix capeitaⁿ na cal'ana cwenta Pablo na cwe' nnc'oomjnaⁿyaaⁿ ndo' nchii na nla'cu'na na nnquiocajndoo' nc'iaaⁿ'aⁿ jom.

²⁴ Tyoowijndyecheⁿ xuee matyjee'nnda' Félix ndi ñ'eⁿ scoom'm Drusila, ts'aⁿ judía. Tqueeⁿ'ñê Pablo na nndyena nntseineiⁿ cantyja na nntseyu' ts'aⁿ ñequio Jesucristo. ²⁵ Quia jo' Pablo tyotseineiⁿ na cats'aa ts'aⁿ cantyja na maty'iomzana' ndo' na tiñequiaañe ts'aⁿ na nnts'aaⁿ yuu na tis'a. Mati tyotseineiⁿ na maxjeⁿ nncuee' xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ. Quia na jndii Félix ñ'oommeiⁿ, ty'ueeⁿ. Mana tsoom nnom Pablo:

—Cja'nnda' je'. Nnty'iaa cwaaⁿ na nncju'naaⁿ'ñena' ja, nlqueeⁿ'ndyondaa'a 'u.

²⁶ Mati macantyyaa' ts'om Félix na nntso Pablo nnoom aa xoquiñoom s'om cha nntseicandyaañê tsaⁿ'ñeeⁿ. Jo' chii jndye ndii' tyoqueeⁿ'ñê Pablo na tyola'neiⁿna. ²⁷ Jnda teinom we chu na m'aaⁿ Pablo jo' jo' teijndyooñe gobiernom Félix, to'ñom Porcio Festo. Ndo' cwe' na jeeⁿ l'ue ts'om Félix na cala'tiuu nn'aⁿ judíos na jom ya ts'aⁿ'ñê, 'ñeeⁿ Pablo na ndicwaⁿ m'aaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ na praso.

25

Pablo matseineiⁿ jo nnom Festo

¹ Jndaⁿ ndyee xuee na mam'aaⁿ Festo ts'iaaⁿ quia jo' jlueeⁿ'eⁿ Cesarea tjaaⁿ Jerusalén. ² Ndo'

ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwilui-
itquiendye ndāa nn'aⁿ judíos ty'enquiana jnaaⁿ
Pablo nnom tsaⁿñeeⁿ. ³ Tyotaⁿ na na cats'aaⁿ cwii
naya'ñeeⁿ na cjaacandyoo'ñe Pablo. Taⁿ na na ljo'
ee jndā jla'tiuuna na nndoōna tsaⁿñeeⁿ nato na
nla'cuee'na juu. ⁴ Saā Festo tinquiaaⁿ ñ'oom'm.
Tsoom ndāana:

—Pablo maxjeⁿ m'aaⁿ prāso Cesarea ndo' ja
tajndye cwii tjoō na nncjɔlcwā'a jo' jo'. ⁵ Jo'
chii 'o nn'aⁿ na cwiluiitquiendyo' tsa'yo' Cesarea
ñ'eⁿndyō. Jo' jo' ññe'quia'yo' jnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ xeⁿ
waa ljo' s'aaⁿ.

⁶ Ñe'ñeeⁿ ñe'qui xuee ljoo'ñe Festo Jerusalén.
Jndā chii tjalcweeⁿeⁿ Cesarea. Teincoo cwiicheⁿ
xuee tjawacatyeeⁿ yuu na maxjeⁿ quiwacatyeeⁿ
na m'aaⁿ gobiernom. Sa'ntjoom na quioñ'omna
Pablo. ⁷ Quia na jndā tyjee' Pablo, mam'aⁿ nn'aⁿ
judíos na tquiona Cesarea na jnaⁿna Jerusalén.
Ty'ela'candyoo'ndyena nacañom'm. Ndo' t'maⁿ
jnaaⁿaⁿ tyol'ana saā ticalui'yuu' ñ'oom na cwilu-
ena nacjoom'm. ⁸ Quia jo' tso Pablo na tiyuu'
ñ'oom na cwiluena. Tsoom:

—Ja meiⁿchjoo tjaa na cotseitjoōndyō meiⁿ na
cjoo' ljeii na tqueⁿ Moisés na cwileiñ'oōⁿ já nn'aⁿ
judíos, meiⁿ na cjoo' wats'om t'maⁿ, meiⁿ nnom
tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma.

⁹ Saā Festo l'ue ts'oom na c'om nn'aⁿ judíos na ya
ñ'oom ñ'eⁿñê. Jo' chii tsoom nnom Pablo:

—¿Aa ñe'cja' Jerusalén na jo' jo' nleijndaa'ya
ñ'oom 'naⁿ na nncu'xaⁿya 'u?

¹⁰ Matso Pablo nnoom:

—Je' mameintyjaa'a jo njom' 'u ta yuu na
maty'iomna' na nntu'xeⁿndyō ee 'u waa na

matsei'xmaⁿ¹ cantyja 'naaⁿ¹ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. Ee nn'aⁿ judíos tjaa na cotseitjooⁿdyo ndaana ndo' mantyi'ya' na ljo'.
 11 Ja ñequiaandyo na nnc'ioⁿ xeⁿ waa ljo' s'aa na maty'iomna' na c'ioⁿ na nntiooⁿya jnaⁿya. Saa tiyuu' ñ'loom na cwiqueⁿ naⁿm'aⁿ nacjoya. Jo' chii ticwanaaⁿ na ñequiaa ts'aⁿ ja lueena. Ja macaⁿ'a na nquii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma nncu'xeⁿ ja.

12 Quia jo' seineiⁿ Festo ñequio naⁿtquie. Jnda chii toom nnom Pablo:

—Jnda tcaⁿ¹ ñ'loom na tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma nncu'xeⁿ 'u. Jo' chii maxjeⁿ wja' na m'aaⁿ jom.

Matseineiⁿ Festo cantyja 'naaⁿ¹ Pablo nnom Agripa

13 Jnda teinom cwantindyo xuee ndo' tuee' Agripa tsjoom Cesarea ñequio tyjeeⁿ Berenice. Ty'enquiana na xmaⁿñe Festo. Agripa'ñeeⁿ cwilui- iñê tsaⁿ na matsaⁿ'ntjom nn'aⁿ judíos. 14 Jndye xuee ljoo'ndyena jo' jo'. Jo' chii seineiⁿ Festo cantyja 'naaⁿ¹ Pablo nnom Agripa'ñeeⁿ. Matsoom:

—Ljoo m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na 'ndii Félix na praso juu. 15 Quia na tjoya Jerusalén, ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos tyoñe'quiana jnaaⁿ'aⁿ nooⁿya. Tyotaⁿna na catsaⁿ'ntjoⁿya na cueeⁿ'eⁿ. 16 Saa tsjoo ndaana na tiquil'a nn'aⁿ romanos na cwe' nncue'to ts'aⁿ. Najndyee nntjomndye nn'aⁿ wats'iaaⁿ nluena ljo' s'aa ts'aⁿ. Ndo' mati nquii ts'aⁿ nntsoom ljo' s'aaⁿ.
 17 Jo' chii quia na jnda tquie naⁿ'ñeeⁿ ñjaaⁿ

tîcatseyiyo'ndyo. Teincoo cwiicheⁿ xuee mana tjowa'catyaⁿya yuu na maxjeⁿ quiwa'catyaⁿya na m'aaⁿya ts'iaaⁿ. Sa'ntjoⁿ na cjaacandyoo'ñe Pablo. ¹⁸ Seitiuuya aa nchii t'maⁿ jnaaⁿaⁿ. Saa quia na jlue naⁿñeeⁿ jnaaⁿaⁿ sei'noⁿa tiyuu' na waa ljo' s'aaⁿ. ¹⁹ Macanda cwila'ncjoo'ndyena ñ'eⁿñê cantyja ñ'oom na cwila't'maaⁿndyena ndo' cantyja 'naaⁿl Jesús. Ee jnda tue' tsaⁿñeeⁿ saa Pablo matsoom na mawando'xco tsaⁿñeeⁿ. ²⁰ Saa ja ticaljeii chiuu nnts'aayo na nntseijndaa'ndyo ñ'oom'ñeeⁿ. Jo' chii tax'aya 'ndyoo Pablo aa ya na wjaⁿ Jerusalén na jo' jo' nncu'xaⁿya jom cantyja 'naaⁿl ñ'oom'ñeeⁿ. ²¹ Saa jom tcaaⁿ na nquii Augusto, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, nncu'xeⁿ jom. Jo' chii sa'ntjoⁿya na caljoo'ñê na praso jom hasta xjeⁿ na ndaaⁿ njñoⁿya jom na m'aaⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ.

²² Quia jo' matso Agripa nnom Festo:

—Mati ja ñe'candiiya na nntseineiⁿ.

Matso Festo nnoom:

—'Iocheⁿ nndi' nntseineiⁿ.

²³ Teincoo, quia ljo' Agripa ñequio Berenice tcewe'na liaa na jeeⁿ ndya' ya. Ty'ena na m'aaⁿ Festo. Ty'equie'na naquii' w'aa ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ sondaro ndo' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. Quia jo' sa'ntjom Festo na c'ooc'omna Pablo. ²⁴ Ndo' matso Festo:

—'U ta Agripa ñequio 'o na m'aⁿyo' ñjaaⁿ, macwinty'ia'yo' tsaⁿs'am'aaⁿl. Cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Jerusalén ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ Cesarea cwiqueⁿna ñ'oom nacjoom'm. Jndeiⁿ ndyueena cwiluena na tseixmaaⁿ na

cueeⁿeⁿ. ²⁵ Saa ja jnda ljeiya na tjaa ljo' mach'eeⁿ na tseixmaaⁿ na cueeⁿeⁿ. Ndo' jnda tcaaⁿ na nquii Augusto, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, nncu'xeⁿ tsaⁿñeeⁿ jom. Jo' chii jnda seitiuuya na nntseicwan^oya jom na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ. ²⁶ Saa tjaa'naⁿ jnaaⁿ'aⁿ na majndaa' na nntseiljeiya na m'aaⁿ ta tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ. Jo' na jnda jndyoñ'oⁿya jom jo ndaa'yo', ndo' majndeiticheⁿ jo njom' 'u ta Agripa. L'ue ts'o^oya na nncwaxe' nnoom. Aa nchii nleijndaa' jnaaⁿ'aⁿ na nntseiljeiya. ²⁷ Ee ja matsjoo cwe' ts'iaaⁿ'ndyo na nntseicwan^oya cwii praso ndo' ticatsjoo^oya chiuu waa jnaaⁿ'aⁿ.

26

Pablo ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ'aⁿ nnom Agripa

¹ Quia jo' matso Agripa nnom Pablo:

—Wanaaⁿ na catseineiⁿ cantyja 'naⁿ'.

Seintyja Pablo ts'o^o. To^o'oⁿ na tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ² Matsoom:

—Mañequiaana' na neiⁿya, 'u rey Agripa, na nndi' ñ'oom 'ndyo nnc^o xuee je'. Nntsjooya cantyja na ntyjiiya na meiⁿchjoo tiyuu' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ judíos nacjoya. ³ Ee 'u mantyji'ya' cha'tso costumbre na cwil'aa jâ nn'aⁿ judíos ñequio cha'tso ñ'oom na tileicatjoom' m'maaⁿya. Jo' chii mats'aa ty'oo njom' na c'oom' na t'maⁿ ts'om' na nndi' ñ'oom na nntsjo^o.

Chiuu tyom'aaⁿ Pablo cwii tjo^ocheⁿ na nlcwe' ts'oom jnaaⁿ'aⁿ

⁴ Tsoti Pablo:

—Cha'tsondye nc'iaaya nn'aⁿ judíos manquiuyana chiuu na ñet'oo^{ny}a quii'ntaa^{na} xjeⁿ na cachjoondyo ndyuaa tsjomya ndo' mati na ñet'oo^{ny}a tsjoom Jerusalén. ⁵ Toom cwe' nla'tiuuna na nntjei'yuu'ndyena na mats'aⁿ fariseo ja ee jnda jaach'ee xuee manquiuna na ljo'. Manquiuna na mats'aa cha'na cwil'a nn'aⁿ fariseo'ñeeⁿ na cwila'candatina chiuu na t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁶ Je' m'aa^{ny}a ljoon na nntu'xe^{ndy}o cwe' ee ntyjiiyaya naquii' ts'oo^{ny}a na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. Ee luaa' ñ'oom na tso Ty'oots'om ndaa welooyâ na ñet'om teiyo na nnts'aaⁿ. Ja ntyjaa'ya ts'oo^{ny}a na nncue'ntyjo ñ'oom'ñeeⁿ. ⁷ Ndo' cha'tso na canchoo'we ntmaaⁿ nc'iaayâ nn'aⁿ Israel majo'ti ntyjaa'ya n'omna na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. Jo' na tic'oomeintyjee'na na cwila't'maa^{ndy}ena Ty'oots'om ñequio na xcwee' n'omna. Ndo' ja, nc'e na maluaa' ntyjaa'ya ts'oo^{ny}a, 'u ta Agripa, jo' na jnda tqueⁿ nt'om nc'iaaya nn'aⁿ judíos ñ'oom nacjoya. ⁸ Ticatsona' na cwila'tiuu'yo' na tiyuu' na matseilcwinnda' Ty'oots'om nn'aⁿ xeⁿ jnda tja.

Ñetco'wi' Pablo nn'aⁿ na cwilayu'

⁹ Tsoti Pablo:

—Nncō tyotseitiuuya na maxjeⁿ jndei'na' na nlcoo'wi'a nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿ Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret. ¹⁰ Ndo' mayuu' na tcoo'wi'a nn'aⁿ naquii' tsjoom Jerusalén. Jndye nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om tiō^{ny}a w'aancjo ñ'oom ndyuee ntyee na cwiluiitquiendye. Ndo' mati seijomndyo na tja naⁿñeeⁿ. ¹¹ Jndye ndii' tyoco'wi'a nn'aⁿ

cha'tso lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyol'uee'ndyo chiuu nnts'aa cha catjeii'ndye nn'aⁿ cantyja na cwila'yu'. Mayuu'cheⁿ na seijmei'na' ja hasta mati nt'omcheⁿ njoom na tqvia tjo na tyoco'wi'a nn'aⁿ na cwila'yu'.

Matseinei'nnda' Pablo na nlcwe' ts'oom jnaa'aⁿ (Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Tsoti Pablo:

—Majo' ts'iaaⁿ na tjo tsjoom Damasco ñequio ljeii na tqvia ntyee na cwiluiitquiendye na mañequiaana' na jndoya ee ty'ioomna ts'iaaⁿñeeⁿ ja. ¹³ 'U ta, wa'njo^oya nato, ndo' cha'na quiajmei' nty'iaya chom na jna'na' cañoom'luee na xueetina' nchiiti ñe'quoom'. Seixueena' ndiocheⁿ yuu m'aaⁿya ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'e'ndyo. ¹⁴ Cha'tsondyô tqviaandyô nomtyuaa, ndo' jndiia na seinei' ts'aⁿ no^o ñequio ñ'oom hebreo. Matso: “Aa ndi' Saulo, ¿chiuu na maco'wi' ja? 'U maco'wi'ndyu' che'nncu' cha'na matjom quioo'jndyo na mamei' ntsio' nnom ts'oom ta na ñ'eⁿ matseityuaa' ts'aⁿ juuyo'.” ¹⁵ Quia jo' tsjo^o: “¿Ñeeⁿ 'u Ta?” Ndo' matsoom no^o: “Ja Jesús tsaⁿ na maco'wi'.” ¹⁶ Saã quicantja', cwintyje', ee ja jnda teitquioo'ndyo njom' na nnt'ioⁿ ts'iaaⁿ 'u na nndi'ntjom' no^o. Nncwji'yuu'ndyu' ljo' na jnda nty'ia' je' ndo' mati na quia nnty'ia'ti' ja. ¹⁷ Nncwañooⁿa 'u ljo' na ñe'cal'a nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos. Ee majñooⁿya 'u na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁸ 'U nntei'jndei' naⁿñeeⁿ na nla'noⁿna cha tacal'ana yuu na tia ee jo' matseijomna' cha'cwijom mac'eⁿ ts'aⁿ yuu na jo^oñe. Saã nl'ana yuu na l'ue ts'om Ty'o^ots'om

ee jo' matseijomna' cha'na mac'eⁿ ts'aⁿ yuu na xueeñe. Ndo' nnc'oomeintyjee'na na m'aⁿna nacje 'naaⁿ Satanás, nnc'omna nacje 'naaⁿ Ty'o^ots'om. Cantyja na nla'yu'na ñ'eⁿndyo jo' na nntseit'maⁿ ts'o^onya jnaaⁿna ndo' maxjeⁿ matjom nndaana cha'xjeⁿ cwicandaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda lju' naquii' n'om."

Pablo matseicanaqⁿ ñ'oom na tso Jesús nnoom

¹⁹ Tsoti Pablo:

—Jo' chii seicandaya, 'u rey Agripa, ñ'oom na tso Jesús quia na teitquioo'ñé nooⁿ. ²⁰ Najndyee seināⁿya ndāa nn'aⁿ tsjoom Damasco. Tsjo^o na calcwe' n'omna jnaaⁿna, c'oontyjonā naxeⁿ Ty'o^ots'om. Mati tsjo^o na cal'ana yuu na maty'iomyana' cha ca'moⁿna' na mayuu' na jnda lcwe' n'omna. Jnda jo' majo'ti seināⁿya ndāa nn'aⁿ Jerusalén ñequio cha'waa ts'ondaa Judea. Mati seināⁿya ndāa nn'aⁿ na nchii judíos. ²¹ Cwe' jnaaⁿ na tyotseināⁿya ñ'oommeiⁿ jo' na t'ue nn'aⁿ judíos ja naquii' wats'om t'maⁿ na nla'cuee'na ja. ²² Saā mateijndei Ty'o^ots'om ja. Jo' chii hasta je' ndicwaⁿ mañequiaya ñ'oom ndāa cha'tso nn'aⁿ meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindyē ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na tjaa ljo' coluiindyē. Ñ'oom na matseināⁿya meiⁿchjoo tjaa na matseicwaljo^o'a ntyjati cha'xjeⁿ ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas na jluena chiuu waa na quia nluui. ²³ Naⁿñeeⁿ tyoluena na maxjeⁿ wi' nntjom Cristo, nquii na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. Nncueeⁿeⁿ ndo' nncwando'xcoom. Jom ts'oo najndyee na nncwando'xco na cha'tso nn'aⁿ na jnda tja. Cantyja na nncwando'xcoom m'moⁿna' ndāa jā

nn'aⁿ judíos ndo' ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na nquii Cristo, tsaⁿ na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ, jnda jndyo.

Pablo mal'uee'ñê chiuu ndaaq nnts'aaⁿ na nnt-seiyu' Agripa

²⁴ Xcwe na matseineiⁿ Pablo ñ'oommeiiⁿ ndo' majndeiiito t'o Festo. Jndeiⁿ seineiiⁿ matsoom:

—Xqueⁿ 'u Pablo, matseintjeiⁿna', cwe' na jeeⁿ jndye seiⁿnaⁿ, jo' na luaa' matjom'.

²⁵ Saa tso Pablo:

—'U ta, ja tjaaⁿna na matsei'ndaaⁿna' xquaaⁿ. Matseitiuuyaya naquii' xquaaⁿ ndo' matseinaⁿya ñ'oom na mayuu'. ²⁶ Luaa m'aaⁿ Agripa, ts'aⁿ na matsaⁿntjom. Jom tcuu ntyjeeⁿ ñ'oommeiⁿ!. Jo' chii ja ñequio na t'maⁿ ts'oⁿ matseinaⁿya jo nnoom ee ntyjiiya na jom cha'tso ñ'oommeiⁿ! mantyjeeⁿ cantyja na jnda tuii, ee nchii na tuii jo' na cwe' wanty'iuu'. ²⁷ 'U ta Agripa, ¿aa matsei'yⁿu' ñ'oom na tyola'ljeii profetas? Ja ntyjii na matsei'yⁿu' ñ'oom na tyolue naⁿñeeⁿ.

²⁸ Matso Agripa nnoom:

—'U cwaaⁿti matsei'tiuu' na cwe' chjoowi' ñ'oom na jnda tsu' luaa', manntseyu'ya ja ñequio Cristo.

²⁹ Matso Pablo nnom:

—Meiiⁿ na jndye oo meiiⁿ na tijndye ñ'oom na jnda jndi' tsjoⁿ ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwindye na matseinaⁿya, toom cwe' na nnts'aa Ty'oⁿots'om na nc'om'yo' cha'na m'aaⁿ ja cwe' na nchii na chu'tyeⁿndyo' cha'na chu'tyeⁿndyo ja, saa na nlayu'yo' cha'xjeⁿ na matseyu'a.

³⁰ Jnda seineiⁿ Pablo ñ'oommeiⁿ! teintyjee' rey'ñeeⁿ ñequio gobiernom, ñ'eⁿ Berenice, ñequio

cha'tso nn'aⁿ na meindyuaandyẽ ñ'eⁿndyena.
³¹ Jluina ch'eⁿ. Tyola'neiⁿ ntyjeena ndaana.
 Jluena:

—Tjaa ljo' s'aa tsaⁿm'aaⁿl na tseixmaaⁿ na
 nncueeⁿeⁿ oo na nljoo'ñê w'aancjo.

³² Tso Agripa nnom Festo:

—Nndaã na ndyaañe tsaⁿm'aaⁿl xeⁿ nchii
 na tcaaⁿ na nncu'xeⁿ nquii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ
 tsjoom Roma jom.

27

Pablo cwilacwanomna jom tsjoom Roma

¹ Jla'tiuuna na njñoomna Pablo ndyuaa Italia. Jo'
 chii tioona cwenta jom ñequio nt'omcheⁿ praso l'o
 capeitaⁿ na jndyu Julio, ts'aⁿ na matsaⁿntjom
 cwii tmaaⁿl sondaro na jndyuna' Augusto.
 Ndo' ja Lucas, tjoñ'aⁿ ñ'eⁿ Pablo. ² Saacuoyâ
 w'aandaa. Ndo' tjañ'eⁿ Aristarco ñ'eⁿndyô.
 Jom ts'aⁿ tsjoom Tesalónica ndyuaa Macedonia.
 Ndo' w'aandaa'ñeeⁿ jnaⁿna' tsjoom Adramitio
 na wjaana' njoom na m'aⁿ 'ndyoo ndaaluee
 ndyuaa Asia. Jnda tuoyâ, mana saayâ. ³ Cwiicheⁿ
 xuee squiaayâ tsjoom Sidón. Ndo' Pablo, s'aa
 Julio na wi' ts'om jom. Tquiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom'
 na nncjaacando'yaaⁿ nn'aⁿ na ya ñ'oom jom
 ñ'eⁿndye ndo' na nntei'x'eeyana jom. ⁴ Jnda chii
 saacuonndaa'â w'aandaa. Jnaanyâ tsjoom Sidón.
 Saanquiandyô nandyee' ndyuaaxeⁿncwe Chipre
 ee jo' jo' tijndeiti maqui'caljoo jndye sta w'aandaa
 cantya na tsaayâ. ⁵ Saawi'nqonyâ ñ'eⁿ w'aandaa
 nacjee' ndyuaa Cilicia ñequio ndyuaa Panfilia.
 Squiaayâ tsjoom Mira ndyuaa Licia.

6 Jo' jo' ljeii capeitaⁿ w'aandaa na jnaⁿna' tsjoom Alejandría na wjaana' ndyuaa Italia. Tsoom na jo' cuooyâ. Jo' chii tuooyâ juuna'.
 7 Jndye xuee nioom tyotsaayâ. Nc'uaa' chii saacatsquiaayâ ndyeyu yuu na waa tsjoom Gnido. Ndo' na taleicandaa nntsaandyeyuuyâ na ndicwaⁿ maqui'caljoo jndye sta w'aandaa, jo' chii saanquiandyô tei'nooⁿyâ ndyuaa Salmón, saawi'nooⁿyâ nacjee' ndyuaaxeⁿncwe Creta.
 8 Jeeⁿ ndyaa' nc'uaa' saawi'nooⁿyâ nacañoom'wi' tyuaa'ñeeⁿ. Chii squiaayâ cwii joo na ndyoo' tsjoom Lasea na jndyuna' Buenos Puertos yuu na tjaquiee'ndii'ñe ndaaluee.

9 Jndye xuee t'ooⁿyâ nato ñ'eⁿ w'aandaa nc'e na tis'a m'aaⁿ jndye. Ndo' je' jnda tue'ntyjō ncuee na teincuu' na cwii nncjaati w'aandaa ee jnda macwitsaaquiaaâ ncueesua'. Jo' chii Pablo sei-jnooⁿoⁿ n'om nn'aⁿ. 10 Matsoom:

—Luaa matsei'noⁿa 'o re, xeⁿ nntsaatyaaaya nntjooⁿya nata', ndo' t'maⁿ nntsuundyō. Nchii macandā canchuu ñequio w'aandaa, saā mati ncjooya nncwjaaya.

11 Saā capeitaⁿ seiyoom'm ñ'loom na tso ts'aⁿ na maleiñ'oom w'aandaa ñequio ts'aⁿ na 'naaⁿ juuna'. Ñ'loom na tso Pablo tīcatseiñ'oom'ñê.
 12 W'aandaa'ñeeⁿ meintyjee'na' yuu na maxjeⁿ cwi'oomeintyjee' l'aandaa. Saā ticuee'cheⁿ na ya na jo' jo' nncwintyjee'na' naquii' ncueesua'. Ndo' majndyendyetina cwiluena na tsaatsaatyaaayâ. Jluena aa nchii nnts'aana' na nntsquiacañooⁿyâ yuu na cwi'oomeintyjee' l'aandaa tsjoom Fenice majuu ndyuaaxeⁿncwe Creta. Ee jo' jo' ya

nljoo'ndyô ncuéesua' ee tijndeii mawinom jndye.

Jndeiî tîoo jndye ts'om ndaaluee

¹³ Jndyo jndye tijndeii tijndeii. Tjantquiēna' w'aandaa jo ntyja na cwitsaayâ. Jo' chii jla'tiuuna na ya na nntsaayâ. Quia jo' xjo na majaacue quii' ndaaluee cha nncwintyjee'cheⁿ w'aandaa, jla'wena juuna'. Chii saayâ saawi'nooⁿyâ cañoom'wi' tyuaaxeⁿncwe Creta. ¹⁴ Tyoowijndye na saayâ ndo' tei'caljoo jndye t'maⁿ w'aandaa. Majuu ndyuaaxeⁿncwe Creta jnaⁿna' jondo' cantyja na cwicalui' cancjoo ntquiee'. ¹⁵ Jndye'ñeeⁿ tjomñe w'aandaa. Tyotseilcwe'na' juuna'. Jo' chii 'ndyaatoo^{yâ}, cjaañ'oomto jndye juuna' yuu na ñe'cjaañ'oomna'. ¹⁶ Tei'nooⁿyâ cwii ndyuaaxeⁿncwe chjoo na jndyu Clauda. Jo' jo' ticuee'cheⁿ na jeeⁿcheⁿ jndeiî m'aaⁿ jndye. Tyolajndaayâ ndo' juu xuljoo na tsaacantyaandyô, nc'uaa' chii jnda^â tua^â'â juuna' ts'om w'aandaa. ¹⁷ Jnda^â tua^â'â xuljoo ts'om w'aandaa jla'tyeⁿna w'aandaa ñequio l'uaa cha tintyuii'na'. Nquiaana xeⁿ nncjaac'oo' w'aandaa cwii joo na jndyuna' Sirte yuu na jndye tei' ñjom. Jo' chii to'ñoomna liaa ntmeiⁿ na macwjaa'ñena' jndye ee ñe'cala'xjeeⁿndyena na jndeiî mantquie jndye w'aandaa. Jnda^â jo' 'ndyetona tjantquie jndye juuna'. ¹⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee ndicwaⁿ jndeiî maqui'caljoo jndye w'aandaa. Jo' chii to'na tyotjeii'na canchuu ts'omna'. Tyotuee'na joona' ts'om ndaaluee cha na nntseixjeeⁿñena' na jaa' w'aandaa. ¹⁹ Ndo' xuee jnda^â ndyee cha'tso l'oo' ts'iaaⁿ cwentaa' w'aandaa ncjooyâ tyotjeii'â joona' ñequio luaayâ, tyotua^â'â joona'

ts'om ndaaluee. ²⁰ Jndye xuee taticanty'iaayâ ñe'quoom' meiⁿ cancjuu. Ndo' jeeⁿ ndya' jndeiï tyoqui'caljoo jndye t'maⁿ w'aandaa hasta tyolatiuuyâ tjaa chiuu cwii ya, maxjeⁿ nncwjaayâ.

²¹ Jnda jaach'ee xuee tacocwaa'â. Jo' chii teinty-
jee' Pablo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ. Matsoom:

—'O re, yati xeⁿ cwe' jndye'yo' ñ'oom na tsjoo xjeⁿ na m'aa^{ny}a Creta na tinguiooya. Quia jo' xocatjoo^{ny}a na nmeiⁿ!, ndo' meiⁿ canchuu xocatsuuna'.

²² Saa je' matsjoo c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ee meiⁿcwiindyo xocwjaaya macandâ nquii w'aandaa nntsuuna'.

²³ Ee ja matseixma^{ny}a cwentaa' Ty'oots'om ndo' mandi'ntjo^{ny}a nnoom. Tsjom teincoo je' jñoom cwii ángel cwentaaⁿ!aⁿ na m'aa^{ny}a.

²⁴ Matso ángel'ñeeⁿ nooⁿ: “Tinc'oom' 'u Pablo na nquia' ee maxjeⁿ nncue' na m'aaⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. Ndo' cantya 'naⁿ 'u cha'tso nn'aⁿ na quio ñ'eⁿ!, Ty'oots'om nnts'aa na ticwjena.”

²⁵ Jo' chii 'o re c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ee ja matseyu'a na nnts'aa Ty'oots'om cha'xjeⁿ na tso ángel nooⁿ. ²⁶ Saa nncjaaju'yuuna' jaa cwii ndyuaaxeⁿncwe.

²⁷ Teinom cha'na quin'oom xuee na tyotsaayâ chii squiaayâ ndaaluee Adria. Lomañjaaⁿ maju' jndye w'aandaa na wjaana'. Cha'na xcwe tsjom ndo' jla'noⁿ! nn'aⁿ na cwileiñ'om w'aandaa na manndyoo' nntsquiaayâ yuu m'aaⁿ tyuaa.

²⁸ Tuee'na 'naⁿ na nnty'iaana cwanti njoom naquii' ndaatoo ndo' jliuna njoom cha'na ntquiuu nc'aa. Ty'ety'etina chii jliuna njoom cha'na quin'oom nc'aa. ²⁹ Nquiaana na nnqui'ljoo

w'aandaa ljo'. Jo' chii tuee'na ñequiee xjo quii' ndaaluee na ñjoomna' jo ts'aaⁿ w'aandaa na nl'ana' na nncjaawintyjee'cheⁿna'. Jnda jo' ñequio na chjoo' n'omna cwii tyomeindo'tina na nleixuee. ³⁰ Jnda jo' nn'aⁿ na cwileiñ'om w'aandaa jla'tiuuna na nlei'nomna. Jo' chii ty'ena sta w'aandaa. Cwe' l'ayana na ndoo' cwituee'na ncjo naquii' ndaaluee na nl'ana' na nncjaameintyje'cheⁿ w'aandaa. Saa tiyuu', ee xuljoo cwituee'na quii' ndaaluee na nlei'nomna. ³¹ Saa Pablo matsoom nnom capeitaⁿ ñequio sondaro 'naaⁿl':

—Xeⁿ na^maⁿl' ticaljoo'ndye ts'om w'aandaa quia jo' 'o xocanda^q nlui'n'maaⁿndyo' ñjaaⁿ.

³² Jo' chii tyjee sondaro ts'uaa na chu'tyeⁿ xuljoo. Mana 'ndyena na tjawjaana'.

³³ Quia na jaawindyoo' nleixuee seineiⁿ Pablo ndaa^q nn'aⁿ na cwa'na. Matsoom:

—Je' jnda quin'oom xuee na m'aⁿyo' na chjoo' n'om'yo', tyocwa'yo', ndo' tyoonda'yo'.

³⁴ Jo' chii mats'aa ty'oo ndaa^q'yo' na nlcwa'yo' cha nnc'omjndeiⁱ n'om'yo' ee meiⁿcwiindyo' xocwje'yo'. Cha'tsondyo' nlui'n'maaⁿndyo'.

³⁵ Jnda tsoom na luaa' to'ñoom tyoo'. Tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om jo ndaa^q cha'tso naⁿñeeⁿ. Jnda jo' tyjeeⁿ juuna', tooⁿ'oⁿ na macwaaⁿaⁿ. ³⁶ Ndo' na luaa' s'aaⁿ cha'tsondyena ty'omt'maaⁿndyena n'omna. Mati joona to'na tcwa'na. ³⁷ Na cha'tsondyô na m'aaⁿyaⁿ ts'om w'aandaa, we siaⁿto waljoo' ndyeen'aaⁿ nchoo' nqui nchoo' yomndyô. ³⁸ Jnda na tjacjoona na tcwa'na, quia jo' tyotioomna canchuu lqueeⁿ

trigo ts'om ndaaluee cha nntseixjeeⁿñena' na jaa' w'aandaa.

Tjac'oo' w'aandaa ndo' na tei'ndaa'na'

³⁹ Quia na jnda teixuee, nn'aⁿ na cwilei'ñ'om w'aandaa tîcata'naaⁿna ndyuaa'ñeeⁿ. Saa jliuna cwii joo yuu na tjaquiee'ndii' na m'aaⁿ ndaaluee yuu ñequii' ts'otei'. Jla'tiuuna ya xeⁿ nndaā nl'ana na nncjaaquiee' w'aandaa jo' jo'.
⁴⁰ Quia jo' ncjo na tuee'na ts'om ndaaluee na nncjaawintyjee'cheⁿ w'aandaa, tyjena l'uua na ñjoomna'. 'Ndyena ncjo'ñeeⁿ ts'om ndaaluee. Ndo' jla'cana'na n'oom pala' na jla'tyeⁿna ee joona' cwileil'uee'ndyena na wjaantquiena' w'aandaa. Ndo' jla'ntyjana liaa jo sta w'aandaa na macwjaa'ñena' jndye cha wjaantquiena' w'aandaa. Jnda chii to' w'aandaa na wjaana' jo yuu tjaquiee'ndii' na m'aaⁿ ndaaluee. ⁴¹ Saa squiaayâ cwii joo yuu cwitjom we tseii' ndaa. Mana tjac'oo' sta w'aandaa naquii' tei' yuu na cañjeiiⁿ m'aaⁿ ndaa. Mana taticandaa nntjeii'ndyena juuna'. Ndo' ts'aaⁿna' jnaⁿna' na tjatyuii' s'aa nmōⁿ t'maⁿ. ⁴² Quia jo' jla'tiuu sondaro na nla'cwjeena praso cha tinc'oota'ljoo' naⁿñeeⁿ na mana nlei'nomna. ⁴³ Saa capeita' ñe'cwañom'm Pablo. Jo' chii tinquiaaⁿ na nla'cwjee sondaro praso. Ndo' praso na 'naaⁿ na nnta'ljoo' sa'ntjoom na joona najndyee catuee'ndyena ts'om ndaaluee, c'oota'ljoo'na cha nlquiena tyuaatcwii. ⁴⁴ Ndo' nt'omcheⁿ c'oontyjonnye cjoo' lcaa' oo cjoo' lcaa'ntaⁿ na tyuii' w'aandaa. Jo' na cha'tsondyô ya squiaayâ tyuaatcwii.

28

'Naaⁿ na tyoch'ee Pablo na tyom'aaⁿ ndyuaaxeⁿncwe Malta

¹ Jnda na jlui'n'maaⁿndyô nawi'ñeeⁿ chii jliuuyâ na Malta jndyu ndyuaaxeⁿncwe yuu squiaayâ.

² Nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ l'ana na ya nn'aⁿndyena ñ'eⁿndyô. Jla'canaaⁿndyena chom. Jluena na calawiindyô, ee jeeⁿ teiⁿ ndo' jnda macwiwa'.

³ Pablo seixcweeⁿ cwii saâ' n'o^m teincwe. Ndo' quia na tioom joona' naquii' chom jlui'nom cwii catsuu na maleinomyo' chom. Mana t'uiiyo' ts'o^oⁿ tyeⁿ. ⁴ Ndo' nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ quia na nty'iaana na tiñe'ca'ndiyo' ts'o^oⁿ tyola'neiⁿ cheⁿnquieena ndaâ nc'iaana. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ! ¿aa nchii maxjeⁿ ts'aⁿ na ñeseicwjee nn'aⁿ jom? Ee meiiⁿ na jlui'n'maaⁿñê ts'om ndaaluee saâ je' maxjeⁿ nntioom cantyja na tis'a ñes'aaⁿ nncueeⁿeⁿ.

⁵ Saâ Pablo seitei'ncweeⁿeⁿ ts'o^oⁿ. Mana tiooñeyo' naquii' chom. Tjaa na teinoom'm.

⁶ Na'ñeeⁿ tyomeindoo'na, jla'tiuuna na nncwjaa'ñena' tcoo' Pablo oo na mats'ia jo' cwe' nnquiooñetoom mana nncueeⁿeⁿ. Saâ jnda tjawiquiuu' na meindoo'na, cwinty'iaana na tjaa na teinoom'm, jo' chii cwiicheⁿ ljo jla'tiuuna. Jluena na jom cwii ty'o^ots'om.

⁷ Nndyoo' yuu tyolawindyô waa tyuaa cwentaa' ts'aⁿ na cwiluiitquieeñeti tyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ. Publio jndyu tsaⁿ'ñeeⁿ. Tsoom na caljoo'ndyoyaayâ waⁿaⁿ. Quia jo' ljoo'ndyô jo' jo' cwii ndyee xuee. Seiñ'oom'ñê jâ tquiaaⁿ na tcwaa'â. ⁸ Ndo' seijomna' na wii' tsotyeeⁿ. Matseicona' juu ndo' mateii' ndaaniom'. Tjantyyaa' Pablo tsaⁿ'ñeeⁿ.

Seineiiⁿ nnom Ty'o^ots'om. Jnda^u chii tioom l'o^o nacjoo' tsaⁿñeeⁿ, sein'maaⁿ juu. ⁹ Jnda^u tuii na luaa', nt'omcheⁿ nn'aⁿwii ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ ty'entyjaa'na Pablo, ndo' n'maaⁿna. ¹⁰ Jndye naya l'a naⁿñeeⁿ já. Ndo' quia na saacuoyâ w'aandaa na macwitsaayâ, tquiana cha'tso 'naⁿ na nleil'uee'ndyô yocheⁿ na cwitsaayâ.

Na tuee' Pablo tsjoom Roma

¹¹ Jnda^u teinom ndyee chi' na squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ ndo' saacuoyâ w'aandaa'ñeeⁿ. Juuna' jnaⁿna' tsjoom Alejandría, saa^u tjameintyjee'yana' ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ cha'waa ncueesua'. Juuna' ñoom 'ndyoonnom Cástor ñequio Pólux. ¹² Saayâ squiaayâ tsjoom Siracusa yuu na cwi'oomeintyjee' l'aandaa. Jo' jo' ljoo'ndyoyayâ cwii ndyee xuee. ¹³ Jluu'â jo' jo'. Saasaatyayâ saawi'nooyâ cañoom'wi' ndyuaa hasta xjeⁿ na squiaayâ tsjoom Regio. Teincoo cwiiicheⁿ xuee jndyo jndye na jnaⁿna' jo' ndo' cantyja na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Tjantquie jndye'ñeeⁿ w'aandaa jo' cantyja na cwitsaayâ. Ndo' xuee jnda^u we squiaayâ tsjoom Puteoli. Jo' jo' jluu'â w'aandaa na macandâ. ¹⁴ Tsjoom'ñeeⁿ jliuuyâ nt'om nn'aⁿ na cwila'yu'. Jluue naⁿñeeⁿ na caljoo'ndyô ñ'eⁿndyena cwii ntquiee' xuee. Jo' na ljoo'ndyô. Jnda^u chii saayâ tsjoom Roma. ¹⁵ Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Roma, quia na jndyena na mañjomndyô nato, quia jo' nt'omndye joona tquiocatjomndyena já xjeⁿ tsjoom Foro de Apio ndo' nt'omndye joona tquiocatjomndye já cwii joo na jndyu Tres Tabernas. Jnda^u na nty'iaa' Pablo naⁿñeeⁿ tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'o^ots'om ndo'

ty'oomt'maaⁿñê ts'oom. ¹⁶ Quia na jnda squiaayâ tsjoom Roma, capeitaⁿ tquiaaⁿ cwenta praso l'õ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ sondaro. Saa Pablo tquiaana na wandyo' nnc'oom ñequio cwii sondaro na nnts'aa cwenta jom.

Pablo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oõts'om tsjoom Roma

¹⁷ Jnda ndyee xuee na squiaayâ, tqueeⁿ Pablo nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' lan'om cwentaa nn'aⁿ judíos tsjoom'ñeeⁿ. Quia na jnda tjomndyena seineiiⁿ ndaana. Matsoom:

—'O nn'aⁿya meiⁿchjoo tjaa ljo' s'aaya nacjoo nc'iaaya nn'aⁿ judíos, meiⁿ nacjoo' costumbre 'naaⁿ welooya na ñet'om teiyo. Saa meiiⁿ na ljo' t'uena ja na praso tsjoom Jerusalén. Tioona ja luee nn'aⁿ romanos. ¹⁸ Ndo' naⁿñeeⁿ taⁿna na catsjoo nncõ chiuu waa. Jnda jndyena ñ'oom'ñeeⁿ ñe'cala'candyaandyena ja ee jla'noⁿna tjaa ljo' s'aa na tseixmaⁿ na c'io. ¹⁹ Saa tical'ue n'om nn'aⁿ judíos na ljo'. Jo' na jndei'na' s'aa ty'oo na nquii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoomwaañe nncu'xeeⁿ ja. Saa ja nchii na maquaⁿya ñ'oom nacjoo nn'aⁿ ndyuaa tsjomya na jndyoo ñjaaⁿ. ²⁰ Tqueeⁿndyo 'o na nnty'iaya 'o ndo' na nntseinaⁿya ñ'eⁿndyo'. Ee cantyja 'naaⁿ na matseyu'a na jnda jndyo nqueⁿ na ntyjaa' n'ooⁿ jaa nn'aⁿ judíos na nncwji'n'maaⁿñe jaa, jo' na chu'tyeⁿndyo ñequio l'uaancjomeiiⁿñe.

²¹ Quia jo' jluena nnoom:

—Jâ meiⁿcwii carta tyoocwjee' na m'aaⁿyâ na nnaⁿna' ts'ondaa Judea na matseineiⁿna' cantyja 'naⁿ. Ndo' mati nc'iaaya nn'aⁿ judíos na cwiquie ñjaaⁿ tjaa'naⁿ ñ'oom cotuee'na nacjo'.

22 Saa ñe'candyaaayaayâ chiuu waa na matsei'noⁿ¹ cantyja 'naaⁿ¹ ñ'oom xco na cwilayu'yo' ee manquiuyâ na cha'tso nn'aⁿ cwiluena na tis'a ñ'oom'ñeeⁿ.

23 Jo' chii jla'jndaa'ndyena cwaaⁿ cwii xuee na nntjomndyennda'na. Quia na tue'ntyjo xuee'ñeeⁿ jndyendye nn'aⁿ tjomndye yuu mac'eⁿ Pablo. Cwitsjoom toⁿ¹oⁿ tyotseineiⁿ ndaana hasta xjeⁿ na tmaaⁿcheⁿ. Tyotseineiⁿ cantyja na matsa'ntjom Ty'oⁿ¹oⁿts'om. L'ue ts'oom na nla'noⁿ¹na cantyja 'naaⁿ¹ Jesús. Jo' chii tjac'oomna' na seineiⁿ cantyja 'naaⁿ¹ ljeii na tqueⁿ Moisés ndo' cantyja 'naaⁿ¹ ñ'oom na tyola'ljeii profetas.

24 Nt'om naⁿ¹ñeeⁿ jla'yu'na ñ'oom na seineiⁿ, ndo' nt'om naⁿ¹ñeeⁿ tícala'yu'na. 25 Ticatjoom' jla'tiuuna ñ'oom na jndyena. Jo' chii t'oom'ndyena. Saa tsojndyee Pablo cwii ñ'oom ndaana. Matsoom:

—Mayuu' ñ'oom na seijndo' Espíritu Santo ts'om profeta Isaías. Juu ñ'oom'ñeeⁿ seineiⁿ ndaa welooya na ñet'om teiyo. 26 Matsoom:

Cja' na m'aⁿ naⁿ¹m'aⁿ¹. Catsu' ndaana:

Luaa matseicandii Ty'oⁿ¹oⁿts'om 'o:

'O mayuu' nndye'yo' saā xocala'noⁿ¹yo'.

Ndo' mayuu' na nnty'ia'ndaā'yo' saā xoqueⁿ¹yo' cwenta.

27 Ee jnda teiquie' n'om'yo'.

Jnda s'aana' ñ'eⁿndyo' cha'cwijom na candaā'yo'.

Ndo' jnda s'aana' cha'cwijom na nchjaaⁿ¹yo'.

Jeeⁿ cachjoo cwila'noⁿ¹yo' cantyja 'naaⁿ¹ Ty'oⁿ¹oⁿts'om.

Jo' na matseijomna' 'o na ndoo' nchjaaⁿ¹yo' ndo' na candaā'yo'.

Jo' chii xolcwe' n'om'yo' ndo' na luaa' waa xocat-seit'maⁿ ts'o_onya jnaⁿyo'.

²⁸ Tsoti Pablo:

—Saa cala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'o_ots'om na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. Na je' xuee na cwii wjaana', nncjaa ñ'oomwaa na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Joonā nndyena juuna'.

²⁹ Jnda na tso Pablo ñ'oomwaa' mana t'oom'ndye nn'aⁿ judíos. Jndye ñ'oom cwityola'neiⁿ cheⁿnquieena ndaa nc'iaana.

³⁰ Candaā' we chu ljoo'ñe Pablo cwii w'aa na cwe' tyotioml'uaaⁿ na tyom'aaⁿyaaⁿ. Ndo' neiiⁿ ts'oom cha'tso nn'aⁿ na tyo'oocajndoo' jom. ³¹ Tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'o_ots'om ndo' tyo'mo_oⁿ cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo. T'maⁿ waa na tju'naaⁿñena' na tyotseineiiⁿ. Meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ seitsaaⁿñe jom.

Ñ'oom xco na tqeⁿ ty'oots'om cantxja 'naa'
Jesucristo
New Testament in Amuzgo, Guerrero
(MX:amu:Amuzgo, Guerrero)

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Amuzgo, Guerrero

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amuzgo, Guerrero

amu

Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Amuzgo, Guerrero

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

f19bf10d-b9f4-54f8-aa78-06ee36e6a7cd